

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Iustitia Et, Ivs. Sex Libris totidem Tractatus appono, nempe de rerum
Dominio, de Restitutione, de Contractibus Gratuitis, de Contractibus
Onerosis, de Contractibus Fortunæ, de Contractibus Adminicularis, de
Quasi-Contractibus, & nonnullis Innominatis

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663**

Sectio II. De Præcepto obseruandi leiunia, Dubia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80681](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-80681)

Sect. I. De Præcep. IV. Recep. Sentent. 81

*en suis
finitis
poterit Re-
gulari
tulatis.*
suis circa ieiunia Ecclesiastica, comeditionem
carnium, otorum, & laeticinorum in Qua-
dragesima dispensare: & a fortiori, ut aliam
horam prandij ante nonam anticipare. Quia
sunt suorum subditorum Pralati Ordinarij, ac
proinde iurisdictionem spiritualem circa ipsos
obtinent, Caiet. 2.2. q.147. a.4. Sylvi. ibi. Miran-
da tom. 2.9. 30. a.11. concl. 2. Hieron. Rodrig. in
comp. resol. 75. n.1. Portel. in dub. reg. v. leiu-
num, n.5. Nauar. c.21. nu.21. Tambut. de iure Abbat.
tom. 2. d.12. q.5.

CAPUT X.

De dubio circa Ieiunij obliga- tionem.

*107
Qui dubi-
us, ac cau-
sus est
in ieiuni-
o-
nibus.*
Qui dubitat, num iustum habeat
cautam non ieiunandi, ieiunare
tenetur, nisi dispensationem non
ieiunandi a Superiori obtineat;
vel nisi dubium Parochi, vel Confessarii con-
tra, sive filio deponat; vel alia ratione a dubio libere-
ratur. Quia in dubio fauendum possident, pro
lege autem tunc adest possessio. Tolet. l. 6. c. 4.
n.9. Lessi. l. 4. c. 2. dub. 5. n.34. Sanch. de mat. l. 2.
c. 4. n.38.

*108
Qui dubi-
us, non expleuerit. Post adhuc tam sufficien-
tem, an annū diligenter, non tenetur ieiunare. Quia pos-
sessorum lessio est pro libertate, & dubium de præce-
pium ex pto, nec ius incertum debet contra ius certum
placere, non praesuleret. Stante autem dubio de comple-
mento anni vigesimi primi, adest ius certum
propriam possidendi libertatem, & ius præcep-
ti obligantis incertum est. Quid si probabi-
le sit tempus completem, & completum
non esse: sequi potes utrumlibet. Quia non
est maior ratio de una parte, quam de altera:
ideoque de libertate tua poteris te determi-
nare. Fagund. præc. 4. l. 1. c. 8. n.7. Laym. l. 1. tr. 1.*

*109
a.5. §.4. n.33. Sanci. in select. d. 5. 4. mm. 5. Diana
p.1. tr. 9. resol. 49. & p.4. tr. 3. resol. 11.*

At si quis dubitet, an die Louis sit hora
duodecima media noctis, adhuc potest carni. *Qui dubi-
bus vesci. Quia est in possessione dies Louis, tat, an die
& non tenetur credere diem Louis præterisse, Louis sit ho-
quovsque id evidenter agnoscet. Et quia ^{ra} media
quando quis dubitat, an sit media nox, dubi-
nolis duot-
tat, an incepit abstinentia à carnibus obli-
decima, po-
gatio: unde ius præcepti est dubium num pro test carnibus
illo tempore valeat: ius autem edendi carnes bus vesci,
in die Louis, (vel non ieiunandi) si dies Vene-
ant cenare
ris dies sit ieiunij est certumius autem dubium instante die
non potest contra ius certum prævalere. San-
Veneris ie-
chez de matr. l. 2. d. 41. n. 40. Fagund. præc. 4. l. 1. c. ieiunio.
10. m. m. 2. Diana p. 4. tr. 3. resol. 18. Palqualig.
deci. 16.*

E contraria si hodie sit dies Veneris, vel ieiunij, & dubites, an sit media nox, vel hora duot-
*110
Qui die
decima sonuerit, non poteris carnibus vesci, Veneris, vel
neccenare. Quia possilio est pro præcepto, ieiunij du-
cum constet, hodiernam diem esse abstinen-
bitat, an sit
tia, vel ieiunij, & dubitur, num sit hora trā media nox?
facta. Non enim potest quis prudenter crede-
nor potest
re eam jam præterisse. Quovsque aliqua pro carnibus
babili ratione nitatur. Sanch. de mat. l. 2. d. 41. vesci, an
n. 40. Diana p. 4. tr. 3. resol. 18. Fagund. præc. 4. l. 1. c. ieiunare.
c. 10. m. m. 2. Ghilinus summ. v. ieiunium, n. 18.*

Profecto præceptum de seruando ieiunio, *111
vel de abstinentia à carnibus à media nocte. Intelligen-
tia in medium noctem, intelligendum est de me-
dium demea-
dia nocte moraliter computata, non verò ma-
dia nocte thematicè. Quia non potest imponi ab Eccl-
esia præceptum nisi eo pacto quo potest affer-
non mathe-
vari, aliquo ad impossibile obligaret, non matice cō-
potest autem seruari, nisi media nox moraliter
putata.*

Dubitas quis, an vigesimalium primum anno
dabi-
tur, non expleuerit. Post adhuc tam sufficien-
tem, an annū diligenter, non tenetur ieiunare. Quia pos-
sessorum lessio est pro libertate, & dubium de præce-
pium ex pto, nec ius incertum debet contra ius certum
placere, non praesuleret. Stante autem dubio de comple-
mento anni vigesimi primi, adest ius certum
propriam possidendi libertatem, & ius præcep-
ti obligantis incertum est. Quid si probabi-
le sit tempus completem, & completum
non esse: sequi potes utrumlibet. Quia non
est maior ratio de una parte, quam de altera:
ideoque de libertate tua poteris te determi-
nare. Fagund. præc. 4. l. 1. c. 8. n.7. Laym. l. 1. tr. 1.

*112
C. 10. m. m. 2. Ghilinus summ. v. ieiunium, n. 18.*

SECTIO SECUNDA.

De Præcepto obseruandi Ieiunia, Dubia:

*113
est enim hoc præceptum de ieiunio affirmati-
tum, ut tanquam negatiuum exponatur. Sic
Ledefina 2. p. 4. question. 17. articul. 5. Bonacini.
dub. ultim. de præcepti. Eccl. quest. 1. citans Va-
lentiani, Nauartum, Azorium, Sà, Reginal-
dum, & alios. Fagundez præc. 4. libr. 1. cap. 4.
numer. 6. Palqualig. in præc. ieiun. decisi. 33.
numer. 2.*

*114
Non est affirmatiuum, sed negatiuum. Quia
continet essentialiter negationem non ve-
scendi carnibus, & non comedendi plurimum matiu-
num, semel in die, & non edendi ante horam con-
sed nega-
suetam: ergo negatiuum omnino est. Ita Co-
tinuum.
var. libr. 4. variarum cap. 20. mm. 13. Beja part. 1.
casu 45. Villalob. tract. 23. diffic. 6. n. 6. Sancius*

in

CAPUT XI.

Circa ieiunij Ecclesiastici Naturam.

DVBIVM I.

An præceptum ieiunij sit affirmatiuum?
AFFIRMATIUVM est, non negatiuum.
Quia idem est præcipere, ut semel
stancum in die comedatur, ac prohibi-
tum, ne sepius quam semel manducetur. Ita

SCORAP
coh. Mer.
VVVII.
E LV
C

82 Theologie Moralis. Lib. XLIV.

in select. d. 5. 4. num. 42. Sanchez lib. 4. Decalog. cap. 11. num. 42. Medi. Cod. de ieiun. question. 5. Maior. in 4. dift. 15. question. 6. Sylni. 2. 2. question. 14. 7. articul. 3. question. 3. Durand. dift. 15. questi. 11 numer. 9. Sylvest. verb. lemmatum, nu. 22. & alij.

¹¹⁴ *Ego autem existimo praeceptum ieiunij est affirmatum, ac negatum primò ac per resolutio. Anterioris affirmatum, negatum verò quasi ex consequenti. Nam quod primò, & per se per ieiunij praeceptum intenditur est cibi moderatio, ac certa mensura illius. Quid autem id consequi intendatur ab ipso praecepto per negationem non manducandi carnes, non comedendi nisi semel in die, &c. est quid consequiuum: ergo ieiunij praeceptum primò & per se est positivum, ex consequentia autem negatum. Mecum Pasqualig. ci-*

D V B I V M III.

An consuetudo possit ex toto Quadragesimale ieiunium abrogare?

¹¹⁵ **S**vpono, consuetudinem posse inducere noua ieiunia, que sub lethali obligent. ¹¹⁹ Quia potest legem inducere, leg. De quibus. ^{No nulla} Digest. de legibus, Cod. Qua sit longa consuetudo. suppono. doc. cap. 1. de constitutio. 6. cap. 1. dift. 1. Et è contra posse ieiunia. Quatuor temporum vigiliorumque abrogare, ob eandem rationem: de factò abrogasse ieiunia Adventus, Rogationum, quartæ, & sexta feria, & alia Apostolorum; imò posse ex parte abrogare Quadragesimale ieiunium. Quia de facto apud Mediolanenses primos quatuor Quadragesimæ dies soluit: & in quießdā Germania locis consuetudine est introductum, vt ter tantum in hebdomade ieiunium Quadragesimale instituatur. Quæsiherim verò, num consuetudo possit ex toto ieiunium Quadragesimæ abrogare?

¹¹⁶ Non potest. Quia est diuino iure institutum, contra quod haud potest consuetudo. ¹²⁰ Non potest. ¹²¹ Præualere: nec talis consuetudo potest rationalis existere. Recentiores aliqui, quos presso nomine, referunt Fagundez precep. 4. libr. 1. cap. 5. numer. 4. & Azot. part. 1. libr. 7. capit. 12. question. 1. Pasqualig. decision. 36. numer. 3. Villalob. tom. 2. tractat. 23. difficult. 5. numer. 1.

Potest planè. Quia consuetudo de facto aliqua ieiunia Quadragesimæ abrogavit, vt super. ¹²² Potest planè. posui: ergo potest etiam omnia, cum omnia sint in dignitate aut solemnitate paria. Ita Belarmin. tom. 3. lib. 2. cap. 27. Azot. citat. Lessi. 1. 4. cap. 2. dub. 9. Reginald. l. br. 4. numer. 1. 3. Trull. lib. 3. Decalog. cap. 2. dub. 5. num. 2. Palud. Maior. Antonii. & alij. quos referit, ac sequitur Fagund. vbi sup.

Probabiliorē hanc sententiam esse existimo. Quia certum fere est, Quadragesimæ male ieiunium institutum non fuisse iure divino, sed humano Canonico, contrà quod potest consuetudo præualere. Nec consuetudo contra ius humanum censenda irrationalis est.

QVÆSTIO INCIDENS.

Num pater possit per filium ieiunij praeceptum adimplere?

¹²³ **P**OTEST quidem. Quia pater ac filius eadem persona censetur. Imò potest quicquam terrentur patres in filiis, dem. causa, l. Ipsi quidem, s. ultim. Sic Hugo. ad cap. Presby

Sectio II. Dubia, De Precepto IV. 83

Præfbyter, dist. 8. Cuius sententiam refert, & approbat Glossa, cap. Pænitentia, el. 4. verb. Puniens in se.

¹²⁴ Minimè potest. Quia præceptum iejunij obligacionem propriam personalem inducit ad corpus proprium effigendum, quæ non queat per alium impleri. Ita Azor. part. 1. lib. 7. capit. 15. question. 7. Palqualig. decision. 83. numer. 1. Bonacin. de præcept. Eccles. sub. ultim. question. 1. punct. 6. numer. 6. Trull. libr. 3. Decalog. capit. 2. sub. 6. numer. 8. Reginald. libr. 4. numer. 187. Lublin. Mofsel. & alij apud Palqualig.

¹²⁵ Hoc mihi omnino certum. Admitto enim, *Hoc mihi patrem ac filium in iure unam conferi personam sed id verum esse affirmo in iis, in quibus pater, & filius fictione iuris, loquendo moraliter, eandem personam representant: non autem in iis, in quibus pater, & filius proprietates distinctas agnoscunt, quale est Ecclesiæ præcepta obseruare.*

QVÆSTIO INCIDENS.

Utrum qui in quodam præcepto die iejunare non vult, alio non præcepto iejunare teneatur?

¹²⁶ *Tenetur ad die sup. par.* **V**i eo die iejunare non potest propter infirmitatem, debilitatem, &c. haud tenetur alio die supplerie iejunum: eum enim ab huiusmodi obligatione absolute liberum potest. At qui potens iejunare non vult, præter lethale piaculum, quod admisit, tencur alia die omisso supplerie iejunum. Quia duo præcepta præcipientis Solui iejunum certa die, scilicet solui, & certa die. Si ergo illa die solutum non fuerit alia die est solendum. Sic Palud. in 4. dist. 15. qu. 4. Cuins sententiam probabilem esse asserit Abbas de obser. iejun. c. 1. n. 1.

¹²⁷ *Nimetur* **M**inimè tenetur. Quia sic fert omnium fiduciu praxis, & colligitur ex c. 2. de ob. iejun. Ita Angel. v. leiuism. numer. 21. Rosel. numer. 24. Tabien. numer. 14. Nauart. cap. 21. mu. 27. Bonac. de præc. Eccl. d. vlt. 9. 1. pun. 6. n. 3. Reginald. l. 4. n. 188. Leffi. l. 4. c. 2. d. 3. n. 18. Palqualig. decis. 184. Fagund. præc. 4. l. 1. c. 10. n. 5. Trull. l. 3. Dec. c. 2. d. 3. n. 6. & alij.

¹²⁸ **O**mniū certam hanc sententiam esse reor. Nam iejunij obligatio affixa diei, cum illo omniū hæc transire quis dubitet? An si Officium hodie recitare non voluerit, teneris illud alia die recitare, ut sappleas? Minimè. Peccasti quidem iejunum omitendo, sed non teneris die alia iejunare.

CAPUT XII.

Circa à carnibus abstinentiam?

QVÆSTIO INCIDENS.

Num carnis nomine oua, ac lacticinia prohibeantur?

SUPONNO abstinentiam à carnis esse de substantia iejunij ¹²⁹ *Questionis Ecclesiastici*, ex ipsius Ecclesiæ statu. institutione, quod uno dempto Corduba in summa ques. 143. & uno, vel alio relato à Baldello libr. 2. d. 18. numer. 18. omnes Doctores profidentur. Quisieris vero, num carnis nomine etiam oua, & lacticinia comprehendantur?

Comprehendi videntur. Quia ouum nihil aliud est, quam caro liquida, & lac sanguis ¹³⁰ *Comprehendi* calore matus, seu sanguis albus. Sic Glos. ad duntur. cap. Admonere 53. question. 2. verb. Carnem. Didacus Narbona de etate ad omnes auctus anno 1. question. 2. numer. 25. & anno 7. que. 1. 6. numer. 5. Barbola ad cap. Denique dist. 4. numer. 1. fatus. Vulgo colligitur, prohibito usu carnium, prohiberetur usum ouorum, lactis, & aliorum huiusmodi, que a carne originem trahuntur.

Non comprehenduntur. Quia carnes, & ¹³¹ *Non comprehenduntur* oua, ac lacticinia ut res distincte referuntur in cap. Presbyter, dist. 82. & per diversa præcepta in iure prohibentur, cap. Denique, tur. dist. 4. Ita omnes communiter postmodum citandi.

Mihi hoc certum omnino videnti, semper ¹³² *Hoc mihi* concedi usum ouorum, ac lacticiniorum, nec idem usum carnium concedi; quod non certum. continget, si nomine carnium oua, ac lacticinia venient, aut si oua, ac lacticinia caro essent. Porro si ab aliquibus caro liquida ouum & lac sanguis albus vocatur non idem est, quia formaliter sint caro, & sanguis; sed quia ex carne, ac sanguine suum trahunt originem ut ex cap. Denique deducitur.

D V B I V M IV.

An quis in die ieiunij, vel in diebus, quibus usus carnium prohibetur, dedita opera, dimidiam circiter unam carnis absunt: Peccatne lethiser?

Recolo ex section. 1. in usu carnium diebus ¹³³ *Nonnulla* prohibitis dari materiae paruitatem. Quia recolo, sicut

SCORAP
col. Mer.
LV. VI. VII.
E. IV.

84 Theologiæ Moralis. Lib. X L V.

sicut in aliis negatiis præceptis etiam naturalibus datur materie paruit, excusans à mortali, ut patet in furo, & iniuria proximo illata, que sunt contra præcepta naturalia negativa, ita etiam in carnium comedione dabitur, ut communiter Doctores profitentur. Aditio, minorem quantitatem in eis carnium sufficere, ut præceptum violetur, quam in aliis; quia cibus carnium magis est nutritius, id est que specialiter in ieiunij diebus prohibetur. Quæstionem ergo, an qui dimidiam cœciter carnis vñcian ederet in die prohibito, præceptum graniter violaret?

¹³⁴ Non violaret graniter, sed venialiter so-
Non viola- lùm. Quia huiusmodi quantitas parum equi-
ret graui- dem nutrimenti afferens parua censenda est.
ter. Sic Pasqualig. decisi. 4. 2. num. 5.

¹³⁵ Grauter omnino violaret. Quia huiusmodi
quantitas magis corpus reficeret, quam alio-
rum ciborum vberior sumptio. Ita Diana
pari. 10. tractat. 14. resolut. 32. citans
Leandrum.

¹³⁶ Ego quidem existimo laxam esse Pasqualigi
Laxam esse doctrinam, nec tamen omnino eam probabi-
primam se- litate carere audeo assertere. Sequor autem,
teniam in Magistri, ac propinq' mei P. Petri Hurtado
dico. de Mendoza sententiam afferentes part. I. de
Fide, d. 8, section. 3, §. 2. 1. materiam parvam esse
minimam carnis particulam, scilicet, qua sextam
vñciam partem non excedat. Infro
hinc, eum, qui in principio anni voluntatem
gereret edendi diebus singulis prohibitis car-
nem in assignata materie paruitate, solum veni-
cialiter delinquere. Quia quilibet illarum com-
estionum ob parvitudinem materie columno-
dò veniale piaculum continebit; ergo etiam
omnes simul sumptus: non enim inter se vni-
tari cum obligatio illa abstinendi à carnibus
sit diei affixa.

DVBIVM V.

*Quis in die hoc ieiunij nullum præter pa-
nem cibum obtinet, quo vesci va-
leat: potestne carnem panis
adhibere?*

¹³⁷ Si per vnicum tantum diem caret cibis
Vesci car- concessis, potest vesci carnibus. Quia lex
nibus po- carnes prohibens intendit columnodo mace-
test. rationem, & abstinentiam illam, qua ex sub-
stractione carnium prouenit, & non aliam
maiores: ergo quando lex seruari non valet
sine extraordinaria abstinentia, ac maceratione,
desinit obligare. Definit enim legis inten-
tio, qua curat moderatam tantum abstinen-
tiam: alias namque nimis onerosa existeret,
si noua causa non accedit. Sic Pasqualig. de-
cision. 49. numer. 3. & 4. Vidal. in Arca
Theolog. Moral. de ieiun. inq. prim. num.
mer. 7.

¹³⁸ Si per vnicum tantum diem aliis præter
Non potest. panem cibis concessis caret, non potest car-
nibus vesci: secus si per plures dies careret, ut
in longa nauigatione, & in atroci bello ubi
debet viuetus. Quia maior necessitas requiritur,
quam vulgaris, ut fas sit, in diebus prohibitis

catibus vesci Ita Angles in floribus quest. 9.
de ieiun. articul. 1. difficult. 4. append. 1. Vega. p. 1.
summ. cap. 14. casu 28. Sanch. l. 5. consil. c. 1. d. 19.
numer. 7.

Ego quidem existimo, si persona sit spendi-
dis epulis assueta, verb. gratia, Princeps, eques: ¹³⁹ Authoris
primam sententiam posse probabiliter susti- distillio.
neri: minime tamen si persona robore pollet,
& vilibus cibis sit assueta, verbi gratia pastor,
seu pauper agricola, qui in diebus non prohibi-
bitus solo pane non semel visitarunt. Abso-
lutè tamen loquendo nimis laxam pri-
mam sententiam esse reor, vnde adhæreo
secundæ.

DVBIVM VI.

An Catholicus qui in terra heretico-
rum famulatum præstat: posset in
diebus ieiunij vesci carnibus, eo so-
lum prætextu, quod præcepto Ecclesia
non obligetur?

Potest quidem. Quia illud ipsum inter infi-
deles commorari, sufficiens videtur esse Pote*qui*
causa, ut famulus ille præcepto illo non illi-
dem. ¹⁴⁰ getur. Si videtur sentire. Layman. libr. 4. tract.
8. cap. 3. num. 3. dum ait: Addo, laborantibus, &
famulantibus Catholicis apud nos in Oppido ha-
reticorum, permitti posse, ut diebus ieiuniorum
carnibus vescantur, dummodo scandalum tolli
possit; nimirum dicant, se in tali casu necessitatibus,
Ecclesia præceptio non obligari. Verum Societas
les in his septemtrionalibus paribus, ob
maiorem securitatem à Summo Pontifice priuile-
giū accepit dispensandum talibus. Certe il-
lud, Ob maiorem securitatem innuit, eos id posse
secuti gerere sine dispensatione.

Minime potest Catholicus vesci carnibus ¹⁴¹
eo solum prætextu, quod non ligetur Eccle- Non potest.
sia præcepto carnium abstinentiam imperan-
tis. Quia exclusa graui necessitate, aut alia
causa Catholici habitantes apud infideles
præceptis Ecclesiæ illigantur, cum hæc non
locum, sed personam sequantur. Ita Pasqualig.
decisi. 5. 2. num. 5. & 6. Leand. præc. 4. tract. 5. d. 1.
quest. 2.

Præfecto primam sententiam veram esse
crediderim non in omni casu, sed solum ¹⁴² Quid si
quando Catholicus non posset sine magno ¹⁴³ *ter* inca-
incommodo cibos permisso habere, aut ha-
retici nolent ei (abstracto Religiosi con-
temptu) ministare. Nec credo Petr. Laymanum
dissentire. Particula enim illa clausula
casu necessitatis Ecclesia præceptio non obligari,
aperte indicat, non id absolute intelligi-
endum, sed quando casu necel-
latis adeat, puta si desint
alii cibi permitti, aut
ministrate.

DVBIVM

D V B I V M VII.

Dilectus quis manè ex loco ieiunij vespere peruenit ad locum, ubi incolæ non ieiunant: potestne ientaculum ex carnibus præsumere?

¹⁴³ *N*on potest. Quia tenuerit in eo loco lege ^{Nepus.} ieiunij, cum sit præceptum negatum, habet via obligati pro sepe. Sic Basil. de matr. l. 5. c. 8. n. 3. adiiciens: *Quamvis autem certus sit de profecione ab his violatur lex ieiunij supradicta, quidam ieiunio ieiunat, quia lege tantum liberatur, quando exiit extra territorium proprium. Conimic. de Sac. q. 7. a. 4. d. 3. n. 103. Granad. 2. 2. controu. 7. tr. 3. d. 6. scilicet 4. m. 1. Palao p. tr. 3. d. 1. p. 24. q. 5. n. 10. & i. Sanch. l. 3. de matr. d. 18. num. 22.*

¹⁴⁴ *P*otest plane. Quia qui absoluuntur ab abstinentia à pluribus coactionibus eo ipso absoluuntur etiā à præcepto ieiunandi. At qui egreditur à loco ieiunij, & peruenit vespere ad locum, ubi nō est de ieiunio præceptū, absoluuntur ab abstinentia à pluribus coactionibus, cū in loco, vbi ieiunū possit prandere, & vespere in loco vbi ieiunū nō vigeat, cenare: Ergo pro ilia die absolutus est à ieiunij præcepto, & consequenter poterit mane comedere, prīusquam exeat à loco, vbi adest de ieiunio præceptū. Ita Säch. l. i. sum. c. 12. n. 34. Lessi. l. 4. c. 2. dub. 8. n. 8. Filluc. tr. 27. m. 109. p. 2. Salas de legib. d. 14. scilicet 5. n. 68. Sanci. selec. d. 5. 4. n. 27. Trull. l. 3. Decal. c. 2. duc. 6. n. 6. & alii. Igitur si ille absoluuntur ab obligatione ieiunij, simul absoluuntur ab obligatione à carnibus abstinentiā. Si ergo hi Autores concedunt illum à ieiunij lege liberari, consequenter debent concedere, ex carne posse ientaculum præsumere.

¹⁴⁵ *Hoc probabilitate illud probabilitius sit reor.* Ego quidem probabilem fatis hanc sententiam esse iudico. Dicere enim, quod huiusmodi discedens à loco ieiunij ad locum peruenit, vbi non ieiunant absoluatur ab abstinentia à pluribus coactionibus, non vero ab abstinentia à carnis fine fundamento procedit. Quia potius abstinentia à carnis est propter ieiuniū: Ergo præcepto principali sublato, asfertur etiā illud aliud, quod est propter ipsum. Quia probabilitius est, illum minime à præcepto ieiunij abfolui, dum in loco, vbi viger, commoratur. Certum enim est apud omnes, sed, qui exiit à proprio loco, vbi vrgit festi præceptum, ad laborandum in alio, vbi tale præceptum non adest, non posse mane ante quam exeat, laborare notabilis temporis parte absumptu, etiam sciat, per maiore reliquā diei partē posse in loco, vbi nō est festū labori incumbere: & hoc nō ob alia rationem, nisi quia vbi manus interest, vrgit festi præceptum, ad quod seruandū pro tunc tenetur à seruili opere abstineret. Ergo similiter ob eandem rationem, qui recedit à loco, vbi præcepto ieiunij vrgit, sciens se peruentur ad locum, vbi non vrgit, haud poterit ante quam discedat aut carnem, aut non carnem ientaculum in notabili absolumere quantitate. Palao mecum.

Escob. & Mend. Theol. Moral. Tom. VI. P. II.

D V B I V M VIII.

Vescitur quis carnibus ex dispensatione diebus prohibitis, ut sanitati consular: Delinquit lethaler. (si carnes nocivæ gustus indulgens, in magna absument quantitate (contra hoc præceptum?

¹⁴⁶ *D*elinquit quidem. Quia ad carnes illas nocivæ non se extendit dispensatio, que *Delinquit* vt valetudini consular, impenditur. Sic Hen- quidem le-
tiq. l. 7. c. 30. n. 3. Ioan. de la Cruz p. i. sum. præc. thaliter.
3. a. 1. dub. 12. n. 3. Et alici potest ad hanc sen-
tentiā Manu. p. i. sum. c. 24. n. 3. docens, si Me-
dicus licentiam alicui daret edendi ouia, vt va-
letudini indulget, non posse edere lacticinia,
si saluti nociva essent.

*N*on delinquit lethaler contra hoc præceptum abstinendi à carnis. Quia Ecclesia Non delin-
quit, per dispensationem omnino tollit carni pro-
hibitionem: prohibitio autem hæc omnes car-
nes includit: Ergo & dispensatio abstinencia debet ablationem abstinendi à qualibet specie
carnium tam profusa, quam nociva include-
dere. Ita Villalob. p. i. sum. tr. 23. dub. 8. n. 11. Dia-
na p. i. tr. 9. resol. 47. Sanch. lib. 8. de matrim. d. 1.
num. vlt. Machad. lib. 2. p. 4. tr. 1. 3. docum. 2. mu-
s. Trull. l. 3. Decal. c. 2. dub. 1. n. 9. Sanci. in select.
d. 5. 1. n. 20. & 21. Pasqualig. decisi. 46.

¹⁴⁷ *E*xistimatim, probabilius esse, eum peccare contra naturale præceptum, quo tenetur ad nō inferendum sibi aliquod grane damnum circa corporis valetudinem; sed non contata præceptum abstinendi à carnis. Quia licet motu di dispensandi sic necessitas illius, cum quo dispensatur, non tamen sit dispensatio iuxta necessitatis mensuram, sic enim absoluta, unde absolute tollitur abstinendi à carnis imposita ab Ecclesia obligatio.

D V B I V M IX.

An qui ex dispensatione in diebus prohibitis carnes, vel ouia ac lacticinia comedit: posse etiam simul pisces comedere?

¹⁴⁸ *M*inime potest. Quia si pisces ei afferunt ^{Minime} nō cumenrum, eorum comedere est pec-
camino: si non nocent, non tenet dispensa- ^{poteſt.}
tio, cum illam concedendam ratio non ad-
dit. Sic Graff. p. i. decisi. l. 2. c. 3. 7. n. 59. Labori. p.
1. de Tibil. c. 20. m. 28. Navar. tom. 1. Conf. 5. de
obseru. ieiun. n. 2.

¹⁴⁹ *P*otest omnino. Quia qui dispensat, vt pos-
sis in diebus prohibitis carnis vesci, nulla ^{Potest om-}
tenus prohibet, ne simul pisces vescaris. Ex-
nino. *E*t ego cum alias horum eius sit licitus in his die-
bus, in quibus carnes prohibentur, licite po-
terit carnis ac pisces simul vesci. Quo
quidem damno graui, vel leui, graue ille vel
leue piaculum contra naturale præceptū pro-
spiciendi corpore salutē perpetrat. Ita Henr.
l. 7. c. 13. n. 3. liter. F. Azor. l. 7. c. 10. qu. 5. Regi-
nal. l. 4. m. 168. Manu. præc. 4. l. 1. c. 2. n. 18. Trull.
l. 3. Decal. c. 2. dub. 2. m. 10. Lezan. v. ieiunium.

H. 11. 1. 2.

SCOPAR.

col: Mer.

V. VI. V. III.

E. L. V.

86 Theologiz Moralis. Lib. X L V.

n. 11. Villalob. tr. 23. diff. 8. n. 10 Diana p. 1. tr.
9. refol. 26 & alij communiter.

151
Cum his
opinor.

Cum his opinor. Quia si piscium eius no-
cet, peccabit ille, non quia ieiunij legem vio-
lauit, sed quia cibo minimè sibi salubri vtitur.
Si vero ei non nocent, non delinquunt, quia suo
fungitur priuilegio, & priuilegium Principis
valet, quando solum suæ legi derogat, non iuri
diuino, aut naturali.

lum lardo velci ei, cui ouorum, aut lacticinio-
rum eius conceditur?

Licet equidem. Quia sagimen seu pinguedo
non est caro: vt enim Arist. l. 1. de generat. ani-
mal c. 18. probat, finito naturali animalis au-
gimento, pinguedo accrefcit: & sagimen calore
liqueficit, non autem caro. Igitur sagimen, vel
pinguedo potius se habet in genere lactis, &
ouorum, quam in genere carnis: ergo lactici-
niis, & ouis concessis, concessum etiam sagi-
men censeri debet. Adde, in cap. Presbyter, diff.
8. 1. Sagimen apponi simul cum ouis, & caseo.
Agenti enim penitentiam ob fornitionem
conceditur, vt in certis diebus possit vti sagi-
mine, quando venia datur vt ouis, & caseo
velci valeat. Vnde innuitur, sagimen potius ad
oua, & lacticinia, quam ad carnes pertinere.
Sic Gloss. ad cap. Presbyter, ver. Sagimine, & ad
c. Admonere, v. Carnem 3. qu. 2. Sylvestr. v. Iei-
num, q. 5. n. 16. citans Hostiensem, & Abbatem.
Angel. v. Ieiunium, fine. Tabe. §. 7. Pasqual. deci.
7. 4. n. 4. & 6. citans Azorium, & alios Barbosa
ad cap. Presbyter.

Non licet. Quia probabilius est, sagimen ma-
gis ad carnem, quam ad lacticinia pertinere: est Non licet.
enim pars veræ animalis constitutiva, sicut aliq.
quæ propriè & strictè sunt caro, ut nerui, me-
dulla, cartilagineas. Ita Sanch. l. 5. consil. c. 1. d. 19.
n. 7. Fagund. præc. 4. c. 2. m. 49. in vlt. edit. Laym.
l. 4. tr. 8. c. 1. n. 5. Villalob. p. 1. tr. 23. diff. 8. n. 16.
Bassæ. v. Ieiunium, 1. n. 3. citans Sylvium. Filliæ.
n. 27. p. 1. n. 61. Manu. in Bull. §. 6. m. 1. Vega. p. 1.
sum. c. 14. casu 1. Henr. l. 7. c. 13. n. 11. Medi. sum.
c. 14. §. 10. Trull. in Bull. l. 1. §. 4. dub. 3. num. n.

Profectò si sagimen idem sit quod porcina
caro pinguior, crassior, & solidior, eius eius in
diebus prohibitis mihi videtur illicitus lethali-
ter, si vero idem sit sagimen atque adops
porcinus, existimus, primam sententiam esse
quidem, quam par est, laxiorem. Nam dato,
quod sagimen non sit propriè, & in rigore ca-
ro (vt vult Aristot.) non inde colligo, quod illo
vti licet, quando prohibita sunt carnes, ac
oua, & lacticinia concessa; sanguis enim ani-
malium, medulla, nerui, & ius carnium non
sunt proprie caro, & tamen eis velci non po-
fumus in diebus prohibitis, eo quod sint pro-
xime caro, vel animalium partes, vel in existi-
matione hominum pro carne habita. Ergo
quāvis gratis demus sagimen non esse carnem,
nō inde sequitur, quod eo in diebus prohibitis
vti possimus; quia sufficit, vt vel sit animalis, vel
proxime caro, aut pro tali cōmuniter existima-
ta, vt ab illo abstineremus. Ex Trullenc.

152
Nō poteris.

Tibi ex dispensatione conceditur ouorum
efus, haud fuit a lacticiniorum mentiore:
poteris ne edere lacticinia?

Poteris planè. Quia oua, & lacticinia eius-
dem videntur esse rationis, cum ex carne du-
cant originem. cap. Denique, diff. 4. Igitur cui
vnum ex his conceditur, censetur simul alterum
concessum esse. Ita Medi. sum. l. 1. c. 14. §. 10.
Azor. p. 1. l. 7. c. 1. q. 4. Fagund. præc. 4. l. 1. c. 2. n.
17. Sanch. 10. 2. de matr. l. 8. d. 1. n. 39. & l. 4. sum.
c. 11. num. 57. Trull. in Bull. l. 1. §. 4. dub. 3. num. 8.
Pasqual. deci. 76. num. 2. Villalob. tom. 2. tratt.
23. difficult. 8. num. 16. Barbos. ad cap. Denique,
diff. 4. numer. 2. Lezana verb. Ieiunium, nu-
mer. 11.

153
Poteris qui-
dem.

Longe probabiliorem hanc reor esse
Longe hoc sententiam. Quia plerūque lacticinia
probabilis cum ouis assolent in cibos parari. Porro
primæ sententiae fundamentum verum ha-
bet, quando vnum pro alio in iure non su-
mitur in iure oua pro lacticiniis, & lacticinia
pro ouis sumuntur, cum omnia sententi-
nam ducant originem à carnis, vt ex cap.
Denique citato liqueficit.

DVBIVM XI.

Cui licet vesci in diebus prohibitis ouis,
ac lacticiniis, potestne etiam
porcini sagimen co-
medere?

154
Questionis
statu-
tatu-
s.

Certum mihi, (quidquid in contrarium.
Ananias, & Felinus ad cap. consiluit dicti-
tent) eum, cui conceditur velci ouis, ac lactici-
niis, minime posse animalium sanguinem edere.
Nam sanguis censetur esse in eodem ge-
nere cum carne: est enim præcipua pars con-
stitutiva animalis, & in proximo statu, vt in
carnem convertatur. Quæsi rem vero, nūn
liceat sagimine porcino, aut aliorum anima-

158
Author
resoluta.

Vouit quis certa die à carnis abstinere, aut
ouis, aut lacticiniis; peccatne toties, quoties
comedit?

159
Statu-
questionis.

Eccl. stoties te delinqueret, quoties car-
nes, oua, aut lacticinia in die prohibito-
comederis. Quia præceptu id prohibēs, est ne-
gatiū, & pro semper obligat. Requirò autem,
nūn qui voulit certa die à carnis, vel ouis,
aut lacticiniis abstinere, toties delinquat, quo-
ties carnem, oua, aut lacticinia comedit?

Non

Sectio II. Dubia, De Precepto IV. 87

¹⁶⁰ Non delinquit toties. Quia votum non contumaciam
Non toties medendi carnes pro aliquo die emisum semel
peccatum non potest amplius obligare: est enim
de ea priuatione carnis pro illo die: ergo si se-
mel delinuerat per vnum actum , haud potest
amplius obliterari. Sic Palud in 4. dist. 15. qu. 4.
n. 39. D. Antonin. p. 2. tit. 11. c. 2. §. 2. Tabien. v.
Votum 3. n. 8. Pasqual. de if. 66. num. 3. non benè
citanus Trullenchum, & Dianam.

¹⁶¹ Toties delinquit , quoties comedit. Quia
Quoties votum abstinendi à carnisbus, ouis, ea laetifici-
medendi, nisi etiam pro aliqua die, est negatuum, ad in-
star quidem precepti Ecclesiastici de abstinen-
tia à carnisbus indicti. Ita Bossi. 10. 3. 11. 1. §. vlt.
n. 357. Diana p. 10. tr. 14. resol. 32. citans Lean-
drum. Maior. in 4. dist. 18. qu. 6. Suppl. Gabr.
q. 1. a. 3. Angel. v. Votum 3. n. 27. Sanch. 1. 4. sum.
c. 1. n. 41. Navar. sum. c. 21. n. 57. Suar. de Relig.
tom. 1. d. 4. de voto. c. 7. n. 12. Azor. p. 1. lib. 12. c. 20.
quaff. 8.

¹⁶² Certe sicut præceptum indicens à carnisbus
Est semper abstinentiam, per vnum actum non extingui-
tur , ita & votum : præceptum namque cum
negatuum sit, pro semper obligat, cuius natu-
ram pro semper obligandi votum huiusmodi
imitatur. Vnde longe probabiliorem hanc sen-
tentiam esse credidicim.

D V B I V M XIII.

Vouit quis certa die iejunare. An toties
peccet , quoties eis carnium di-
stinctos moraliter mul-
tiplicat ?

¹⁶³ Toties delinquit, quoties multiplicat car-
nium eius. Quia votum ieunandi absti-
nentia quiescentiam à carnisbus includit : Ergo qui voul-
tum eis iejunum, voulit simul à carnisbus abstinentiam
multiplicare, iejunio quidem essentialiam. Sic Azor. p. 1. l. 11.
c. 10. q. 6. Suar. tom. 2. de Relig. l. 4. de voto , c. 7. n.
12. Oppositum vocitans absurdissimum.

¹⁶⁴ Non peccat toties, quoties carnisbus ves-
timenta delin- tur, sed prima vice. Quia in hoc voto non in-
cluditur directe à carnisbus abstinentia, sed in-
directe solum , quatenus est pars essentialiter
ad iejunium requisita , & accessoria ipsi ieju-
nio. Quare cum semel violato iejunio cesseret
obligatio circa principale, circa accessoriem
à carnisbus abstinentiam etiam cessare videatur.
Ita Sanch. l. 4. Decal. c. 11. n. 42. Laym. l. 4. tr. 4.
c. 3. n. 1. Diana p. 1. tr. 9. resol. 37. Barth. à Sancto
Fausto in Thesau. Relig. l. 1. q. 140. n. 2. & alij.

¹⁶⁵ Hanc sententiam probabilem quidē, præ-
ferro. Quemadmodum enim, quia promissio ieju-
nitio non promittitur directe vnicam cometio, sed
indirecte, & accessoriè, quatenus est ad iejunium
necessary: semel hoc violato, non amplius ob-
ligatis in nostro calu dicendum, cum non di-
recte, sed indirecte, & accessoriè promissa sit à
carnibus abstinentia, tanquam pars ad iejunium
necessary: vel maxime, quod magis essentia-
lis sit iejunio vnicam cometio. De ea enim om-
nes consentiūt, non autē de abstinentia à car-
nibus. Secus autem continget, vbi quis ex-
presso moneret vnicam in die comeditionem:
Peccaret enim absque dubio toties , quoties
præter vnicā illa die comederet. Sācius meū.
F. cob. & Mend. Theol. Moral. Tom. VI. P. II.

D V B I V M XIV.

An si ante septenium puer vñu pollet rationis,
liceat ei in diebus prohibitis carnisbus, ac la-
etinioris vesici.

¹⁶⁶ Vpono, pueris septenium, in quo eis ra-
tionis vñu elucelcī plerūmque, id licitum
esse. Quia positiua leges, seu rationis non ob-
ligant eos, qui rationis sunt expertes. Quæ-
stionis autem do, an eis licet carnis , aut la-
etinioris vñu, si ante septenium vñu pol-
leant rationis?

Minime licet. Quia lex abstinenti à carni-
bus, & laetiniori pueros obligat statim, ac vñu ¹⁶⁷ Non licet,
rationis attigerint, siue id illis contingat ante
septenium, vñu postmodū. Nā in quacumque
atate vñu rationis contingat , pueros efficit
culpæ capaces: ergo, & obligationis per legē:
nisi alias materia legis, aut legislatoris inten-
tio, aut confuctudo aliud declareret. Sic Baldel. l.
5. d. 30. n. 8. Fagund. prec. 4. l. 1. c. 8. n. 8. Diana p.
1. tr. 9. resol. 4. Trull. in Bull. 1. §. 4. d. 2. n. 4. & l.
3. Decal. c. 2. d. 2. n. 11. & d. 6. n. 1. Azor. p. 1. l. 7.
c. 17. q. 2. Villalob. p. 1. sim. tr. 23. diffic. 8. n. 7.

Licet omnino. Quia positiue leges ante illā ¹⁶⁸ Licer pla-
atatem, in qua communiter lumen rationis est. Licer pla-
solitum illicescere , obligare non intendunt: ne.
& per accidentem est, ita vel alio pueri rationis
vñu accelerari. Ita Sanci in select. d. 5. n. 31.
Ioan. de Escobar de viroque foro 10. n. 34. citas
male Castrum Palao 10. 3. d. 1. pum. 4. §. 2. num. 3.
Nec enim inibi vñu verbū circa questionem
inueni. Pasqual. deci. 50. n. 2. Did. Narb. de atate
ad human. ait. requisi. anno 7. qu. 6. num. 3. Faut
Henr. l. 13. c. 49. n. 2. lit. N. & Ledelma 2. p. 4. qu.
17. a. 6. dub. 2. quatenus docent, consuetudinem
ferre , vt parum post rationis vñu pueris in
diebus prohibitis laetinioria dentor.

Quamvis ante septenium puer dolii sit ca-
pax, nullo præcepto positivo obligari reor: cū Verius hoc
leges positiui iuris ante etatem illam , in qua mihi
communiter rationis lumen oriri est solitum,
obligare nō intendat. Nā ad ea, quæ frequen-
ter accident lege adaptantur, ex l. Nā ad ea,
ff. de legib. Palao 10. 1. tr. 3. d. 1. pum. 24. §. 2. num. 3.
Hinc colligo, ante septenium expletum licitum
esse cuique. (licet consuetudo non adsit)
pueris carnes, oua , & laetinioria ministrare.
Quia pueri ante septenium nulla obligantur
positiva lege etiam orta ex consuetudine.

D V B I V M XV.

An peccat qui perpetuo amentibus carnes ,
aut laetinioria in vetitis diebus mi-
nistret?

¹⁶⁹ Peccat quidē, quamvis ipsi sint peccandi in-
capaces. Quia licet ebrius non delinqueret Peccat qui-
hosce cibo comedendo, peccaret quidē qui eos dem.
illi ministraret. Nec obstat, amētiā esse perpe-
tuā, & absque culpa incurri, ebrietatē verō tē-
poranē, & culpabilem. Impedimentū, enim tē-
porale, & culpabile ita excusat tēpore, quo du-
rat, sicut perpetuū excusat perpetuo. Sic Sāci.
in select. d. 5. n. 30. Azor. 10. l. 7. c. 1. 8. n. 3. docēs

H 2 fas

88 Theologiae Moralis. Lib. X LV.

fas esse ministrare hos cibos p. ipso tuo amen-
tibus, vbi fuerit recepta hos ministrandi con-
suetudo. Vnde clare videtur sentire, seclusa
confuetudine, non licet e.

¹⁷¹ **No** peccat. **M**inimè peccat. Quia si amentes sint ad
tempus, vel in una solùm materia, aut incidis
interuallis fruantur, cum recuperandæ salutis
spes adsit, & amentia sit morbus grauissimus,
indigent cibis salutaribus. At si amentia per-
petua sit, ac falsus desperetur: dixerint credo
Medicos, eos his cibis indigere, sicut perpetuo
paralyticos, ne cibis minus salubribus humor
ille melancholicus angeatur. Præterea cum nō
sint capaces operandi modo humano, non sūt
obnoxij obligationi. Ita Sanc. l.1. Decal. c.12.
n.16. Angl. p.1. q. de ieiun. diff. 6. Fagund. præc. 4.
l.1.c.8.n.8. Diana p.1.r.9. resol. 42. Ludo. de S.
Iuan. p.1.sum. tr. de ieiun. a.6. Pasqualig. decision.
34. Trull. l.3. Decal. c.2.d.1. n.11.

¹⁷² **Ide** opinor. Iet, cum hi perpetuo excusentur ab impletione
præcepti illiusque sint incapaces, iure op-
timi reputari eos ut infantes rationis vñ
carentes, vt credendum sit. Ecclesiast habere
illos ut omnino suis legibus solitos ac proin-
de quicquid poterit eis cibos vettitos minis-
trare. At cibis credo non posse. Quia ebrietas
non est morbus his cibis indigens, cum potius
indigat inedia, & est temporalis, breuisque
vñs rationis priuatio.

CAPVT XIII.

*Circa ouorum, ac lacticiniorum absti-
nentiam.*

DV BIVM XVI.

*An oua, & lacticinia sunt in ieiuniis Quadra-
dragesima prohibita à iure sub lethali?*

¹⁷³ **N**on sunt sub lethali, sed solùm sub
veniali prohibita. Quia Pontifex in
cap. Denique respondet pluribus qua-
stionibus ab Augustino Anglorum
Episcopo sibi propositis, & omnes resoluti per
verba clare, & absoluè affirmatiua, aut nega-
tiua, at quando responderet questioni, *An in*
Quadragesima abstinendum sit ab ouis, & lacticiniis, aut *sementinis,* mutat modum responden-
di, & non dicit absoluè esse abstinendum, sed
Par est, vi abstineamus. Ergo aperte innuit Pó-
tifex, se hoc non præcipere, sed tantum propo-
nere ut quid conueniens. Ut enim lex inducat
obligationem sub lethali, debet verba clare
præcepia continere, ut habetur ex cap. erit
autem, dist. 4. ibi: *Manifesta quoque, ne aliquid*
per obscuritatem comineat. Glosa, *Ne alicui la-
quem pareatur per ipsam.* Addo, neque ex Canone
36. Sextæ Synodi Trullanae colligitur, absti-
nentiam ab ouis & lacticiniis sub mortali ob-
ligare: Quia Canones Trullani non fuere Ca-
nones illius Concilij generalis, quod quidem
nullos fanciuit, sed quorundam Orientalium
Episcoporum, qui post dissolutionem Synodi
Constantinopoli conuenere, sine Pontificis

authoritate, in Palatio Iustiniani II. Impe-
ratoriis (quod Trullanū appellatur, à quo & Ca-
nones Trullani dicti fuere,) & illos Canones
sub nomine Sextæ Synodi diuulgauerunt. Ergo
ex nullo iure scripto talis obligatio sub mortali
colligitur: siquidem nullus alius locus in
toto Iuris corpore reperitur, vnde hæc lethali
obligatio deducatur. Sic plura alia cogeres
P. Fagund. præc. 4. l.1. c.2. n.6. 10. & 12. in edit. 1. in
2. verò Lugdunensi anni 1632. latius à n. 15.
vjque ad 36. citans Dominicū ad cap. Denique
Glosā, Palaciū, Caetanū, Innocentiu, Fer-
dinandi Perez, Jacobū de Geylneros, Baptista
Fragosum è nostra Societate in manu scriptis.
Alagonā, Gratianūq[ue] ad c. Denique. Quis ad-
iderim Pasqualig[ue] de c. 17. & noctu Pellizarii
in Manu. Regul. to. 1. tr. 5. c. 5. n. 20. 21. & 22.

Sunt prohibita sub lethali. Quia in cap. De-
niq[ue] prohibentur oua, & lacticinia in Qua-
dragesima sub peccato, vt Doctores primæ sc̄. li prohibi-
tentia proficiuntur non sub veniali, nā ma-
teria est grauis, vt constat, capax utique grauis
obligationis: ergo si prohibita sub peccato fuit
debet censeri sub peccato graui prohibita. Et
quia talis oruorum, ac lacticiniorum prohibi-
tio lata in cap. Denique, intimata est fideliis
sub præcepto, & non proposita sub consilio.
Quisut enim Augustinus Anglorū Episco-
pus à Papa Gregorio, (vti Gratianus ait) *An si-
cū in ieiuniis Quadragesima abstinendum est à
carnibus: ita etiam abstinendum sit ab ouis, &
lacticiniis?* Ac si requireret, num præceptum
prohibens in Quadragesima carnes, extendat-
tur ad oua, ac lacticinia prohibēta: Et respon-
dit affirmatiuè Pontifex: postmodumque ra-
tionem conuenientem assignavit, ob quā pre-
ceptum de abstinenția carnium ad oua, & laci-
cinia prohibita extendatur. Par(inquit) est,
vt quibus diebus à carnis abstinemus, ab om-
nibus quoque que fermentinam carnis trahunt ori-
ginem, seuenienu[m]. Quare cum ibi Pontifex non
constituit nouum præceptum: sed declarat ex-
tentio[n]em præcepti iam existentis, necessariū
non fuit vt aliis verbis præceptuis, præter
verba affirmatiuè respondentia interrogatio-
ni Augustini, quæ vim habent præcepti. Ad-
do, prohibitionem ouorum, & lacticiniorum
facta in Sexta Synodo generali can. 5. 6. obligat
sub mortali; & prohibetur enim Clericis vñs
ouorum, & lacticiniorum in ieiuniis Quadrage-
simæ sub lospendio pena, laicis vero sub
pena excommunicationis, quæ pena grauem
supponit culpā, vt cōmuniter Doctores pro-
ficiuntur. Demin quia Pontifices dispendant in
Bulla Cruciae ad oua, & lacticinia, cum illis,
qui ea accipiunt: si autem non essent sub mor-
tali prohibita, dispendio non esset nisi effet.
Ita ex Canonis Bellameri ad cap. Denique
to. 1. Decret. Hostieni. sum. de obseru. ieiuniu. m. 2. &
3. Innocent. ibi. n. 5. Abbas m. 5. citans Innocen-
tium. Nauac. sum. o. 21. n. 15. Couar. l.4. varia. c.
20. Et Theologis verò D. Thom. 2. 2. q. 147. a. 8.
ad 3. Caet. ibi, & in sum. vi. ieiuniu. c. 1. Durā-
dum, Armil. Angel. Medina, Sylvestre, Gratian.
Conciliū Tolletanū IV. c. 10. & VIII. c. 9. Graf.
Medina alter, Molfei, Llamas, Sancius, Ioannes
à Cruce, Manu. P. Ledesma, Villalobos, Diana,
Leand. de Murcia, Beja, Machado, & d[i]j, quos
citat, & sequitur Leand. præc. 4. tr. 5. d. 3. q. 2. Et
ex Societate nostra Hen. l.7. c. 13. n. 8. lit. P. Sua-
tom.

Sectio II. Dubia, De Precepto IV. 89

173. 1. de Relig. cap. 13. n. 3. Azor. p. 1. l. 7. c. 10. g.
2. Sanch. l. 4. fum. c. 11. n. 5. & l. 5. consl. c. 1. dub.
19. Lefsi. l. 4. c. 1. dub. 2. n. 8. Sà v. c. ieiunium, n. 8.
Tolet. l. 6. c. 3. n. 2. & 3. Reginald. l. 4. n. 14. Lui-
fus Turi. sum. p. 1. c. 2. 6. dub. 3. 4. concl. 1.

Profecto P. Stephani Fagundez mei libens
heterem sententias tot rationibus roboretur,
tot graibus obfirmitate Doctoribus. Non enim
iudico, multiplicari debere obligationes ex
iure, & Sacris Canonibus, nisi de ipsis clarè
confer, nec extendenda, quando lex eas non
excludit iuxta illud: *Odia sunt restringenda, Be-
nignior in penis est interpretatio facienda, de-
Regulis iuris in 6.* Attamen secundam senten-
tiam probabilem admodum esse iudico
vnicet huic nitens ratione. Obligatio legis hu-
manæ in foro conscientia maximè colligitur
ex communis hominum estimatione, & obser-
uatione, ut probat textus in l. *Minimè leg. Si
de interpretatione, de legibus, & cop. Cum dile-
ctu. de consuetu. At communis hominum esti-
matio, vñus, & obseruatio vñque modo semper
tenetur; quæ capiuntur Denique textus sub mortali
obligatione, ergo ex vi illius sub mortali censenda
est abstinendi ab ouis, & lacticiinis in Qua-
dragesimali ieiunio obligatio.*

D V B I V M X V I .

An oua, & lacticiinia sunt sub letali
prohibita vi iuris in ieiuniis extra Quadra-
gesimam?

176. Prohibita non sunt. Quia nullus textus re-
pertitur in iure, qui ouorum, ac lacticiini-
orum estum extra Quadragesimam prohibere
videatur. Nam Caput Denique, & Canon. 5. 6.
Sexti Synodi generalis, manifestè de ieiunio
Quadragesimali loquuntur. Sic D. Thom. 2. 2.
9. 147. a. 8. ad 3. Henr. l. 7. c. 3. n. 9. Sanch. l. 4.
Dec. c. 1. n. 5. 2. Azor. to. 1. l. 7. c. 10. q. 2. Fagund.
prec. 4. l. 1. c. 2. n. 10. Bonac. de præc. Eccl. d. vlt. q.
1. pun. 2. n. 1. Filliu. tr. 27. p. 2. n. 45. Trull. l. 3. Dec.
c. 2. dub. 1. n. 3. Diana p. 1. tr. 9. reolut. 41. Pas-
qual. decis. 6. n. 2. citans Reginaldum, Villalo-
bos, Ledefmam, & alios.

177. Sunt prohibita. Quia quamvis in cap. Denique
que, & Canone 5. 6. solum prohibeantur oua, ac
lacticiinia in Quadragesima, ratio tamen pro-
hibitionis, quæ inibi apponitur, in omnibus
militat ieiuniis. Illa autem ratio est, nam oua, &
lacticiinia originem à carnibus trahunt, à qui-
bus ex effientia ieiunij necessariò est abstinen-
dum, que ratio eadem est in omnibus ieiuniis.
Ita Alexand. ad cap. Denique, dist. 4. n. 6. & ibi
Præpositus Dominic. ad cap. Rogationes, de con-
fess. dist. 3. Graff. to. 1. l. 2. decis. 6. n. 10. Gome-
ziz in Bul. clau. 7. n. 3. Couar. l. 4. variar. c. 20.
n. 15. Machado. l. 1. sum. p. 4. tr. 3. docum. 4. n. 3.
alios citans Asteni. sum. p. 1. tit. 2. 8. a. 3. q. 5. Ri-
chard. in 4. dist. 1. 5. a. 3. a. 5.

178. Existimo, omnibus ieiuniis extra Quadra-
gesimam edendo lacticiinia abque Bulla satis-
ficiuntur fieri. Quia est probabilior opinio, id iure m̄
nime interdic.

Eccles. & Mend. Theol. Moral. Tom. VI. P. II.

D V B I V M X V I I .

An teneamur ex vi consuetudinis, (vbi vi-
ge videatur,) abstinere ab ouis, & la-
cticiinis in ieiuniis extra Quadragesi-
mam?

179. Enetur planè. Qui consuetudo legitimè
introduceda vim exercit obligandi. Sic Tam-
bürin. tom. 2. de iure Abbat. d. 12. q. 9. n. 7. Bonac. planè.
de præc. Eccl. d. vlt. q. 1. pun. 2. n. 2. Lefsi. l. 4. cap. 2.
dub. 2. n. 8. Angles in floribus, de ieiun. q. 9. diff. 2.
Nauar. sum. c. 2. n. 1. 5. Medina l. 1. sum. c. 14. §. 10.
Alcozer sum. c. 2. 4. Candelabrum aureum in ap-
pend. c. 15. n. 16. & Synodus Granaten. sub D.
Petro Guerero coacta anno 1572. l. 3. tit. 32. de
obseru. ieiun.

180. Non tenetur. Quia ut aliqua consuetudo
obliget ad mortale, non sufficit, quod ab im-
memorabili sit tempore introduceda requiri-
tur, introductam esse cum animo se obligandi
ad mortale, cum de huiusmodi animo minimè
confer, inquit adit in contrarium presumptio
nempe ex ignorantia esse introductam, qua
vulgariter creditur, id sibi esse prohibitum. Ita

Nō tenetur.

Sanch. l. 4. Decal. c. 11. n. 5. citans Concilium
Provinciale Toletanum anni 1583. & Syno-
dum Granatensem anni 1568. Trull. l. 3. Dec.
c. 2. dub. 3. n. 4. Pasqual. decis. 6. n. 2. Boss. de
Inib. feit. 4. ca. u. 18. n. 2. Sanci. In select. d. 5. 1.
n. 19. Vasq. 1. 2. tom. 2. d. 177. c. 6. num. 15. Diana
p. 1. tr. 9. reolut. 41. Henr. l. 7. c. 1. 3. num. 6. Filliu.
tr. 4. p. 2. n. 49. Manuel. tom. 1. sum. c. 23. conclus. 3.
& alii.

Cum his opinor. Nam eiusmodi consuetudo
do, vt vim legis exerat, debet esse præscripta
quadragesimæ annorum spatio, & sponte indu-
cita animo obligandi. Quare examinanda est
consuetudo Regionis, aut Urbis. Unde existi-
mo consuetudinem in feri cunctis Hispanæ
locis haud fuisse scienter seu sponte introdu-
ctam, sed ob frequentes Ballarum expeditio-
nes, quas penè omnes capiunt, reputare sim-
pliciores viros ac feminas per errorem, se ob-
ligari, ab ouis & lacticiiniis non solum in ie-
uniis extra Quadragesimam, immo in diebus
cunctis Veneris abstinere.

D V B I V M X I X .

An oua, & lacticiinia sunt in Quadragesima
Dominicis prohibita per Cap. Denique?

181. Vnt quidē prohibita. Quia cap. Denique ex-
182. prese prohibetur esus ouoru, & lacticinio-
rum in Quadragesima: sed dies dominici sunt bīta.
Quadragesimæ dies, vt constat ex c. Quadra-
gesimæ, de confecr. dist. 5. vbi diebus omnibus
Quadragesimæ dicitur ieiunandum, præter
dominicis: ergo dies dominici sunt dies Qua-
dragesimæ. Igitur si in diebus Quadragesimæ
illicitus est ouoru, ac lacticiinorum

H 3 esus,

SCOPARI

cōf: Mor.

VVI.VIII.

F. LV

Theologix Moralis. Lib. X L V.

elus, in Dominicis Quadragesimæ edi non possunt. Sic Lopez p. 2. Instrucl. c. 112. Barthol. tom. I. in Decret. in addit. ad dist. 4. Diana p. 10. tr. 11. resolut. 46. Palud. in 4. dist. 15. d. 18. Caiet. 2. 2. q. 147. a. 6. Couar. l. 4. var. c. 20 n. 11. Sanch. l. 4. Decal. c. 11. n. 53. & l. 5. consil. c. 1. dub. 19. n. 3. Sancius in select. d. 51. n. 25. Trul. lib. 3. Decal. c. 2. dub. 2. num. 3.

183 Prohibita non sunt. Quia in cap. Denique permisit Pontifex velci carnibus in diebus Dominicis Quadragesimæ, ut ex secunda capit. parte constat. Ergo à fortiori minus prohibetur ouorum, & lactesciniorum vñus. Adeo, per cap. Denique solum prohibet oua & lactescinia in diebus iejuniorum, ut ex interrogatione Augustini constat. Quæsierat enim Augustinus (p. 3. huius cap.) an iejuniorum tempore sit ab ouis, caseo, & laetæ abstinentia? & Gregorius Papa affirmatè respondit. Tunc scilicet dies Dominicis Quadragesimæ non sunt iejunij dies ergo per cap. Denique non prohibetur in illis ouorum, & lactesciniorum elus. Ita Machad. sum. l. 2. p. 4. tr. 3. docum. 4. n. 4. afferens, hæc sententia esse communioem. Did. Narb. de statu, anno 60. q. 3. n. 3. & 4. Fagund. l. 1. c. 2. n. 44. Pasqualig. decif. 2. Llamas p. 3. Meth. c. 5. §. 26. Gom. in Bul. Cruci. claus. 7. n. 7. Leand. præc. 4. tr. 5. d. 3. q. 8.

184 Hanc teneo imd. Machadi venia, communiorem esse reor. opinionem. Attamen adhære secundæ. Nam cap. Denique solum prohibet ouorum, ac lactesciniorum elum in Quadragesimæ iejunii. Cum igitur Dominicæ dies Quadragesimæ non sint dies iejunij, minimè in illis huiusmodi cibi prohibentur. Profectò licet lubeat concedere, quod hi Dominicæ dies Quadragesimales dicantur, autamen non ideo est, quia in illis seruanda sit Quadragesimalis abstinentia, sed quia inter dies Quadragesimæ incidentur.

D V B I V M X X I.

An ex vi decreti alterius ex consuetudine oua & lactescinia prohibeantur, sub mortali in Quadragesimæ Dominicis?

185 Prohiben- **P**rohibentur ex vi decreti alterius. Quia Sexta Synodus generalis can. 56. reprobavit usus edendi oua in Dominicis Quadragesimæ reprobavit sub graui pena ergo sub mortali. Et ex vi consuetudinis. Quia in vniuersitate Ecclesiæ viget antiquissima consuetudo abstinenti in Dominicis Quadragesimæ ab ouis, & lactesciniis, ut patet ex verbis præfati can. 56. At huiusmodi consuetudo obligavit sub mortali, cum sit de re graui introducta quidem, cum animo se obligandi, à fidelibus. Sic Rodrig. in Bul. §. 6. n. 8. Vega p. 1. sum. c. 14. casu 26. Lop. p. 2. Instr. c. 22. 1. Lezana v. Ieiunium, m. 3. Diana p. 3. tr. 6. resolut. 80. & p. 5. tr. 14. resolut. 13. Leand. de Murcia in expos. Regula D. Francisci, cap. 3. qu. 1. numer. 3.

186 Nec ex vi alterius decreti, nec ex vi consuetudinis sub mortali elus ouorum ac lactesciniorum in Dominicis Quadragesimæ prohibentur. Quia per Sextam Synodum non prohibe-

tur, cum canon. 56. citatus illius Synodi non sit. Et quis consuetudo generalis abstinenti ab ouis & lactesciniis in Quadragesimæ Dominicis, non est introducere animosè obligandi ad mortale: nec enim id constat: ergo solum est ex devotione, & pietate populorum inducta. Ita Pasqualig. decif. 72. à n. 3. Fagund. præc. 4. l. 1. c. 2. n. 44. in ult. edit. Corduba, summa. quest. 168. Llamas p. 3. Metho. cap. 5. §. 26. Gomez in Bul. claus. 7. num. 7.

Crediderim, quamus olim ex vi decreti Sextæ Synodi Canones Trullani illius sint aut saltem ex vi consuetudinis prohibitus fuerit generaliter sub mortali ouorum, ac lactesciniorum in Dominicis Quadragesimæ elus: nunc autem non esse ita vniuersaliter prohibitus nam in multis Provinciis præsertim Hispaniæ est illa lex Synodi generalis, aut consuetudinis per contrarium vñum abrogata. Unde absolute loquendo veram esse crediderim primam sententiam secundam autem solummodo esse certam in Provinciis, vel Regnis, in quibus aut nulla introducta fuit consuetudo circa huiusmodi abstinentiam; aut si introducta fuerit per contrariam consuetudinem abrogata.

187
Antiqua
resolutio.

D V B I V M X X I.

An abstinentia à carnibus Rogationum triduo, que ex consuetudine est introducta, obligat ad lethale?

Non obligat. Quia post abrogatum præceptum de iejunio in his feris, consuetudo huiusmodi sit à fidelibus cum animo legata, obligandi introducta. Sic Pasqualig. decif. 79. num. 7. & probabile ait esse Leander præc. 4. tract. 5. d. 3. qua. 1. 15.

Obligat planè. Quia probabilius est eam consuetudinem introductam fuisse à fidelibus animo se obligandi, ut ex communione hominum quidem patet testimonia. Ita Leander citat. Barbo. ad cap. Rogationes de consecr. dist. 3. num. 1.

Ego quidem existimo certum, quod licet olim esset abstinentia ex iure à carnibus Rogationum triduo, nūc autem minimè. Quia esse probabile abstinentia præcepta erat eo, quod rim. tribus hisce diebus erat præceptum iejunij, cessante vero præcepto iejunio, cessauit abstinentia à carnibus obligatio. Unde solum ex consuetudine retinetur. Vbi autem hæc consuetudo viget, obligat ad lethale talis abstinentia; vim enim obligatiuum illis adstruit communis hominum extimatio.

D V B I V M X X I I.

An satisfaciat iejunio Quadragesimali, qui sine dispensatione, aut Bullia ouis, seu lactesciniis vesicatur?

Non satisfacit. Quia iejunium Quadragesimali, eodem modo exigit abstinentiam facit.

191
Non satis-

Sectio II. Dubia, De Precepto IV. 91

ab ouis, & lacticiniis, sicut exigit a carnis abstinentiam, ut colligitur ex cap. Denique Sed qui carnis vescitur, ieunium non seruatur, go nec qui ouis, aut lacticiniis reficitur. Angel. v. ieunium, initio. Manu. 10. i. sum. c. 184. n. 10. L. edel. 2. p. 4. dif. 17. art. 1. Sylvestr. v. ieunium, qu. 3. Tabie. q. 1. Armil. n. 1. Inquit Henr. l. 7. c. 10. n. 4. Et apud Pasqualig. dec. 78. Azorius, Cor. dub. Filliuc. Medina, & alij.

¹⁹² Satisfacit profecto. Quia ieunium Quadragestimalis non est diversus esset aliter ab aliis extra Quadragestimali ieuniis, sed haec non exigunt esset aliter ab ouis & lacticiniis abstinentia. Ergo nec Quadragestimalis ieuniū. Igitur precepto formalis ieunandi satisfacit qui sine Bulla, aut dispensatione ouis ac lacticiniis vescitur. Ita D. Antoni. p. 1. tit. 6. c. 1. §. 3. Palud. in 4. dif. 15. qu. 4. art. 4. Ludovic. de la Cruz d. in Bul. Cruc. c. 5. dub. 14. Pasqualig. dec. 81. Sanch. l. 5. sum. c. 1. à n. 50. ad 53. Portel. in dub. Regul. v. ieunium. Addit. n. 8.

¹⁹³ Peccabit proculdubio, qui ouis, aut lacticinia in ieuniis Quadragestimalis sine Bulla, aut dispensatione comedetur, si alibi ex confutandi non excusat. Attamen ieunandi precepto satisfacit. Quia non eodem modo ieunium Quadragestimalis abstinentiam ab ouis, ac lacticiniis exigit, sicut a carnis: hanc enim exigit ieunium secundum substantiam & essentiam, quam ex Ecclesie habet institutione: illam vero ex accidente, adiuncto ex alio precepto. Etenim preceptum de abstinentia ab ouis, ac lacticiniis pro diebus Quadragestimalis siue de novo impositum, siue per extensionem precepti de abstinentia a carnis de iure habetur in cap. Denique, & can. Sexta Synodi. Hoc probabilitus iudico, fateor tamen primam sententiam valde esse probabilem. Ex Sanch.

lacticinia diebus prohibitis, si non possunt comode pisces habere, & oua & lacticinia domi subfini: vel possint haec facile inuenire, non vero pisces. Fateor, securius esse id cum dispensatione gerere, sed ubi necessitas est patens, haud erit dispensatio necessaria. Eadem autem causa seu necessitate exigente, poterunt oua & lacticinia domesticis suis die vetito exhibere illique licet careant Bulla poterunt sine scrupulo absumere.

D V B I V M XXIV.

An seclusa consuetudine licitum sit panem biscoctum etiam in quantitate magna in ieunio Quadragestimalis sine Bulla, aut dispensatione comedere?

¹⁹⁷ Licitum est.

¹⁹⁷ Et licitum. Quia licet tunc quantitas oua in ieuniis Quadragestimalis sine Bulla, aut dispensatione comedetur, si alibi ex confutandi non excusat. Attamen ieunandi precepto satisfacit. Quia non eodem modo ieunium Quadragestimalis abstinentiam ab ouis, ac lacticiniis exigit, sicut a carnis: hanc enim exigit ieunium secundum substantiam & essentiam, quam ex Ecclesie habet institutione: illam vero ex accidente, adiuncto ex alio precepto. Etenim preceptum de abstinentia ab ouis, ac lacticiniis pro diebus Quadragestimalis siue de novo impositum, siue per extensionem precepti de abstinentia a carnis de iure habetur in cap. Denique, & can. Sexta Synodi. Hoc probabilitus iudico, fateor tamen primam sententiam valde esse probabilem. Ex Sanch.

198

Licitum non est. Quia quando prohibetur, Non est oua ab soluē & absq; vili limitatione prohibetur. Igitur siue admisceantur farinæ triticeæ siue alii cibis, cibus erit prohibitus ex huicmodi enim admixtione nullatenus derperditur substantia ouorum, alias frusta adhibentur. Ita Vega tom. 1. sum. c. 14. ca. u. 9. Ioan. de la Cruz citata. Boffius ubi suprad. Diana part. 10. tract. 16. resol. 17. Trull. lib. 3. Desat. cap. 2. dub. 3. num. 8. Manu. part. i. sum. cap. 23. ante 1. concl. Villalob. tom. 1. sum. tr. 2. 3. diffr. 7. mu. 3. Ledef. ma 10. 2. sum. tract. 27. cap. 2. diffr. 5. post. 3. concl.

¹⁹⁹ Cerum hoc credo.

Certam omnino hanc sententiam esse crediderim. Nam cum oua pars constitutiva panis biscoeti sint, cibus constans ex parte illa prohibita, absolute prohibitus remanebit. Addo huicmodi panem minimè vfolem esse, alias validè posset consecrari, quod nemo admittet: Ergo ideo est, quia in pane biscoeto remanet ouorum substantia. Abngeo autem notabilem ouorum quantitatem ita reddi in farina absorptam, ut ouis vesci non censeatur. Experiencia enim propositionis huinc aperit fatus, cum ex majori quantitate ouorum, manente eadem farinæ quantitate, panis biscoetus maior in quantitate fiat, quod non continget, si ouorum quantitas in substantia farinæ absorberetur.

D V B I V M XXIII.

An agricole, & quilibet pauperes possint in ieuniis Quadragestimalis sine Bulla, aut dispensatione oua, & lacticiniis vesci ex eo præcisè, quod pisces, queis reficiuntur, non subfini?

¹⁹⁴ Possunt planè. Quia Ecclesia non intendit tam incommodum ieunium indicere, quale forer a pisibus abstinentia, si ab ouis etiā & lacticiniis esset abstinentum. Vnde dum pisces deficiunt, sufficiens adest motuum interpretandi Ecclesie voluntatem. Sit Pasqualig. dec. 80. Pem apud Henr. l. 7. c. 13. lit. Y. Trull. l. 3. Decal. 2. dub. 7. n. 6.

¹⁹⁵ Ex hoc præcisè capite minime possunt. Quia licet pisibus careant, possunt ex aliis cibis sufficiens alimentum habere sufficiens namque rusticis in montanis degentibus reputant. Si substitutus panis, herbae, leguminæ, &c. vt constat experientia. Leander præc. 4. tr. 5. d. 3. qu. 16. Sanch. l. 5. conf. c. 1. dub. 19. n. 4. citans Henr. quum, & doctos alios tunciores.

Ego existimo, posse agricolas & quousquis pauperes ratione paupertatis edere oua, & la-

H 4

CAPVT

SCORIAR
co: Mor.
VVI.VII.
EPIV

CAPVT XIV.

*Circa unicum in die Ieiunij
prandium.*

QVÆSTIO INCIDENS.

*Num potus vini in magna quantitate
et sumptu vnicæ confectioni contra-
rietur?*

200

201

202

203

SUPPONO potum laetis, iuris & aliorum liquidorum similium vnicæ comestione essentiali ad ieiunium contrariori. Quia huiusmodi liquida habent rationem cibi, per se primo ad nutritionem ordinatis. Quæsicerim verò num potus vini in magna quantitate ei contrarieatur.

Contrarii videtur. Quia vinum ad nutrimentum ordinatur; cum ad robur corporis adaugendum pluribus non inualidis cibis sufficiat perponendum. Sic apud Antonium de Leon in q. de chocolate part. 2. §. 5. num. 4. Chrysostomus Clemens, Cyril, Ierosolym. Theodoret. Theophilus Alex. Origen. Basil. & August. Alexander. Alens. part. 4. memb. 8. artic. 1. §. 3. Ciatelli & Azorium, Antonium Roselofum, Mettinam, Reginaldum, sed non bene, cum contrariae adhaereant opinioni. Porro Couar. tr. de quatuor virtut. Cardin. dist. 6.; assilit potum ante prandium ieiunium soluere, post prandium minime.

Non contrariatur, etiamsi ante prandium, & in magna quantitate sumatur. Quia vinum nec est cibus, nec ex natura sua ad nutrimentum ordinatur, sed ad situm extinguendam Ita D.Thom.in 4. disk. 15. question.4. articul.4 Nauar. cap. 21. summ. num. 13. Sylvest verb. Ieiunium question. 3. Rosel. numer. 3. Tabie. numer. 24. Valent. tom. 3. dub. 9. question. 2. punct. 3. Filliae. tract. 27. parte 2. numer. 62. Lessibl. 4. cap. 2. du. 2.m.10. & omnes ferè Doctores.

Fateor, olim veteranum Christianorum more
inductam fuisse vini abstinentiam in ieiunis
preferimus. Quadragesima. Attamen huic
modi abstinentia iam est per contrarium
vnum sublata obligatio. Vnde iam est licita
vini potio, primaque tentatione nullam habet
probabilitatem. Poterit magna meri quan-
titas ladere temperantiam, non

titas laetare temperantiam, non
autem soluere ieiuni-
nigm.

DV BIVM XXVI

*An vinum, ceruisia, ac similia liquida
soluant ieiunium, si non ad stim extin-
guendam sed ad famen sedandam absu-
mantur?*

Soloit quidem. Quia cum vinum, sicerat & simile quodlibet liquidum vim habeat re-²⁰⁴sumat *sein*, ficiendi vires, & nutriendi, etiam si id primo nium, & per se non habeat, nec ad id manus sua ex natura ordinatur: attamen intentio lumentis efficit, vt iam ex se reficiat & nutritiat ciborum in morem. Sic D.Tho.in 4.dif. 15.q.3.a.4. Richardson.a.3.q.7.ad 2.Palat.d.8.Gabri.dif.16.qu.3.a.3.Abul.q.16.ad c.6.Matth.Medi.C.de ie-*ian*.Reginald.l.4.n.153.Sylvi.222. q.147.art.6. Rosel v.*sein*,n.4.Tabie.q.2.Sylvestr.qm.3. diflo 1.Angel.m.5.Ghetius c.1.m.6.Tho.Hur- tado d.*de chocolate*.

Minime soluit. Quia Ecclesia vinum non prohibens, consequenter non prohibet *Non soluit*, nutritionem illam, quae ex illius sumptione prouenit. Certè cum potus meri, cervisia aut similiq[ue] liquidorum per se primario ad nutriendu[m] non ordinetur, sed ad fitis extinc[ione]m, etiam si suavitate in eam finem, in quem sumitur cibus, haud poterit sumi ut cibus, aut per modum illius. Ita Paul. de Palac, sum. v. *Leiuinium*. Vega 10. : summ. c. 14. casu 31. Filliae. str. 2. 7. p. 2. nu. 42. Leym. l. 4. tr. 8. c. nu. 7. Molfesi. str. 1. sum. tr. 1. o. c. 1. n. 45. *Lezana v. leiuinium*, n. 2. Fagund. prec. 4. l. 1. c. 2. mm. 47. Diana p. 1. tr. 1. rati. 9. refol. 2. 3. Sanch. l. 5. cons. 1. anb. 2. 3. numer. 4. Bossi. de *Iubil.* sect. 4. caſu 18. num. 1. 2.

Cum his opinor. Quia sumentis intentio nō potest meri, cervisus &c. mutare naturam, quorum vis per se, & ex se non ad nuttitionem, sed ad extinctionem satis ordinatur.

D V B I V M XXVII

An potius aqua Saccharo aut melle mixta contradicit unice refractioni, vel levius piaculo?

Contradicit. Quia Sacharum, aut mel habet cibi rationem. Vnde patua materia peccatum veniale constituit, notabilis verò lethale. Sic Sanch. l. 5. consil. c. i. dub. 2. 3. n. 1. citas doctos Recentiores Trull. l. 3. Decal. c. a. dub. 2. num. 15.

Nō contradicet vel leui piaculo si materia infusa patuum quantitate non excedat. Quia licet Saccharum aut mel habeat cibi rationem, non tamē per modum talis adhibetur, sed per modum electuarij ad aqua cruditatem inhibendam. Ita Anton. de Leon. question. de chocol. part. 1. §. 6. num. 6 & §. 11. num. 4. Luis. Turian. parte 1. summ. capit. 256. dub. 24. concl. 2. & 3. Pafqualig. decision. 118. numer. 2.

Ego quidem horum menti subscribo, dum-
mo

Sectio II. Dubia, De Precepto IV.

93

Hoc omni modo in aquam major valde facchari aut subfricato, mellis quantitas non infundatur, sic enim cibi rationem haberet. Hinc sine veniali piaculo alero sumi posse nullum, quod vulgariter vocatur Ale, a Hippocrate, Limonada &c.

D V B I V M X X V I I I .

An potio, que Chocolate vocatur, ladan unicam ieiunij refecionem, si in magna sumatur quantitate toties quoties libuerit?

¹¹⁰ *I* Edit plane Quia omniaque ex se seu ex natura sua habent cibi rationem ieiunium violant, etiamque potabili modo sumuntur. Sed Chocolate natura sua est cibus, cum potius ad nutriendum, quam ad sicut sedandam ordinatur: Ergo etiamque potabili modo sumatur ieiunium violabit. *Sic Diana p. 4. r. 4. ref. 194. parte 5. tract. 5. refol. 11. Anton. de Leon. ques. de chocol. part. 3. num. 20. Trull. lib. 3. Decal. cap. 2. dub. 2. num. 15. Pasqualig. decif. 14. 1. num. 2. Leand. de Murcia qu. 15. ad c. 3. Regula D. Franci s. n. 8. Ioan. de Sancto Thoma in expsi. Doctr. Christ. ad 4. præc. Solerzano in Toli. lib. 2. cap. 10. citans Patrem Fagundez præc. 4. lib. 1. cap. 4. num. 14. Sed non apte, cum ille de poculis quis est cibus permixtus & que præcipue nutrit, de sua primaria institutione ad nutriendum ordinantur, loquatur.*

¹¹¹ *N*on ludit. Quia Chocolate ex sua primaria institutione non est cibus, nec ut telis institutus ad inediam sedandam, sed ut potus ad sustinendum inhibendam, peccatumque refrigerandum. Sed quolibet poculum, quod ex natura sua non est ordinatum ad nutriendum, aut ad fastidium sedandam, ieiunium non ludit. Ergo potio hec etiamque in magna quantitate sumatur, & quoties libuerit, ieiunium non solvet. Ita Luis Turian. summ. part. 1. cap. 256. dub. 24. concl. 4. & 7. Lezana verb. ieiunium, num. 2. Ludovic. Lopez tom. 2. Instruc. cap. 112. Thom. Hurtado de chocol. memb. 3. citans Magist. Antolinez Compostellanus Archiepiscopum, Basiliom, Cornejo, aliasque doctissimos virtos. Leander præc. 4. tract. 5. d. 5. ques. 5. me citato, & alijs.

¹¹² Recolo, quod non semel in libello Hispano, & in Latino Confessiorum Examinede afferitur. Chocolate lacte aut ouis admixtum ieiunium violat, quia cibi ex se habet rationem. Si potio hac sit admodum crassa, ita ut in quantitate valde aquam excedat, ieiunium violabit, quia in ratione cibi simpliciter remanebit. Sivero ita aqua hac materia Indica teneperetur, ut liquida fatis potio exponatur, sine violatione ieiunij potest toties quoties libuerit vel in magna ablumi quantitate; potus namque proculdubio est. Quod si requiras qualiter mixtio hec geratur, sit, ut potus ratione non excedat, à timoratu didici, ad valcolum, quod Gicara vocatur, implendum sine ieiunij lesione, posse vnciam Chocolate cum vncia facchari admisceri. Cum vero eiusmodi admixtio semper maneat in ratione potus, poterit quoties libuerit & in qualibet quantitate epotari. Scio à pluribus Auctoribus

citari Pontificis summi declarationes circa materiam hanc, quæ licet vera sint, & autheticè constent (de quo dubito) non inde colligendum, quod quilibet potio cholocatica sit absoluere licita, sed illa salutem declaratur potus habere rationem, quæ modica præfata materia conditur. Proferò huic morem gero sententia, non ut approbem huius potus vsum tamen oppositum ieiunij merito, cum omnino repellat inediam; sed ut à piaculo valeam excusare illos, qui hoc admicculo non tam vires ad ieiunandum reficiunt, quam totam fere ieiunandi molestiam auferunt. Porro quia malè me circa materiam hanc à multis citari legi, præcipue ab amicissimo Antonino Diana, vberius mentem exprimere opera pretium duxi.

D V B I V M X X I X .

An Poma, vua, mala masilica, Hispana limon o naranja sumptua ad sicut extinguendam soluant ieiunium?

Non soluant. Quia quamvis comestibilia ²¹³ hæc sint, non tamen ad nutriendum ordinantur, sed potus in morem sumuntur, unde cum licet ieiunij bibere poma hæc licet sit absumere. *Sic Bossi. de Iabil. sect. 4. cau. 18. n. 13. Gabri. in 4. dist. 16. question. 3. art. 3. dub. 1. Trul. libr. 3. Decal. capit. 2. dub. 3. fine. Filii. tract. 27. part. 2. cap. 2. num. 43. Pasqualig. decif. 135.*

Soluant plane. Quia ex natura sua sunt ²¹⁴ cibus ad nutriendum ordinatur. Ergo si in magna quantitate sumuntur grauter ieiunium plane, violabuntur, si in parva verò leuiter. *Ita Paludan. in 4. dist. 15. question. 4. articul. 4. concl. 3. Leand. præc. 4. tract. 5. dub. 5. question. 6. 7. & 8.*

Existimo, poma, vua & similia per se violare gravior ieiunium, leuiter vero ex mate ²¹⁵ *Hoc mihi* paruitate. Quia si ex se, & ex natura sua *verum*, ordinantur ad nutriendum, haud poterunt unquam alteri, quam ut cibus sumi: intentio enim sumentis nequit naturam pomi, vua & similiū mutare.

D V B I V M X X .

An possis ad sicut sedandam, pomorum, vuarum, &c. succum dentibus expressum absumere, substantia solidæ ex ore reiecta.

Potes plane. Quia idem est, ac si biberes. ²¹⁶ *Vnde etiam ex eiusmodi succo pomorum Potes quidē, & vuarum potus fieri, ac vini fieri assolet,* qui licite potest sedanda sit in die ieiunij quoties libutrit exhausti. *Sic Pasqualig. decif. 135. num. 4.*

Minime potes. Quia cōterere poma seu vua ²¹⁷ *Minime* dentibus, eaque masticare, ac deglutire succum posses, ex

SCOPARI
col: Mor.
VVI.VIII.
EPIV

94 Theologie Moralis. Lib. XLV.

ex illis expressum, nil aliud est, quam aliquid per modum cibi trahiere, quod ieiunium violat. Ita Antonius de Leon, q. de hoc. p. 2. §. 6. numer. 1. & Paragraph. 5. numer. 14. Diana p. 10. tract. 14. resol. 56. Leander p. 4. tr. 5. d. 5. quæf. 9.

218
Cum his
sentio.

Cum his sentio. Nam difficile mihi est, posse quem ita dentibus poma, seu vias conterere, earumque deglutire succum, quin aliquam substantiam cibi rationem gerentem trahiatur. An non, si inedia afficiari, tam aptè poteris ad succum pomorum, seu vuarum hoc modo expressum accurrere, cu alius non subest cibus, quam ad situm extingendum? Quis autem id concedet?

D V B I V M X X X I.

An, ne potus noceat, possit quis cuiuscumque generis portiunculam assumere?

219
Quæf. 9.
statu.

Certè ne potus noceat, poterit quis quoties bibit aliquid cibi lumere, modo in ieiunij fraudem non gerat. Nā Ecclesia ieiunium potum, quoties libuerit illi, concedit: Ergo simul permitit quidquid ne noceat, erit necessarium Sic Doctores communiter. Quashierim verò, num dimidiæ vnicæ quæ conceditur, ne potus noceat portiunculam possit, quis ex quocumque genere cibi lumere?

220
Non potest.

Non potest. Quia cum per modum medicamentis ne potus noceat, assumatur, necessarium est, ut sit ex rebus, ad id appositiis, ut parum sacerchari rosatae, quinque vel sex amygdalæ sacercharo præparatae, aut similia: non autem pomum, vel olera, quoqdem potius potui addunt nocumentum, quam ne noceat, efficiunt. Sic Azor. lib. 7. cap. 10. ques. 7. Sylvestr. v. Ieiunium, num. 9. Abul. quæf. 169. ad cap. 6. Matth.

221
Non potest.

Potest quidem. Quia cibus cuiuscumque generis in modica, seu minima illa quantitate poteris per modum medicamenti adhiberi. Ita Fagund. p. 4. lib. 1. cap. 2. numer. 20. Laym. lib. 4. tract. 8. cap. 8. num. 7. Bonac. de p. Eccl. d. ultim. quæf. 1. p. 1. 3. num. 4. Molief. tom. 1. sum. tract. 10. cap. 5. numer. 23. Diana part. 1. tract. 9. resol. 24. Sanchez lib. 5. Conf. esp. 1. dub. 22. numer. 3. Boffi. de subtil. casu 18. numer. 16. & alij.

222
Hoc proba-

Hanc sententiam longe probabiliorem esse existimo. Nam quod adicit P. Azorius: Dumbiliu mibi. modo cibus non fit panis, aut fructus arboris, eius venia non approbo. Panis enim fructulum, & pyrum seu pomum parvulum per modum medicinae postuli assumi, materiae enim paruitas cibi supplet ineptitudinem.

D V B I V M X X X I I L

Etiamsi nihil sumas cibi, scis, tibi potum minime nocere: Potesne tamen id præsumere sine veniali semel, sine letalisi sapius?

223
Potes qui-
dem.

Potes quidem. Quia ex se potus solus stomacho non confert, accidentaliter autem

huic, vel illi non nocet. Et quia cum materia parua sit, quoties sumitur sine causa, gravis culpæ scrupulus non est admittendus. Sic Pasqualig. decis. 19. n. 7.

Minime potes. Quia ideo solummodo licetum est, quidquam cibi ante potum sumere. Non potes, ne hic noceat stomacho. Igmar. si certus sis, quod tibi non noceat, licetum non erit, cum esset caula, ob quam erat licetum. Unde si semel præsumas linea causa venialiter delinques, si vero semper ita ut notabilem quantitatem exæquas, lethali crimine reus exiles. Ita Leander p. 4. tr. 5. d. 5. q. 13.

Hanc sententiam veram esse crediderim, de sententia vero Pasqualig. maxime dubitarim. Nam si peccatum veniale sit, paruam cibi quætitatem sine cibo sumere: & lechale, si sepius quis sumat refectiunculas, qua simul sumptus notabilem quantitatem reddantur etiam certum erit in nostro casu, cum certus es, tibi potum minime nocere. Ratio namque illa, quod potus ex se stomacho non confert, non virget, cum adeo circa contrarium certitudo. Si tanè aliqualis adesset dubitatio, secus dicarem, quia stat utris possesso.

D V B I V M X X X I I I .

An ab amico rogatus, poteris absque veniali, aliquid cibi in die ieiunij sumere.

Non poteris nisi per ignorantiam, vel obliuionem bona fide gesceris. Quia non videtur causa legitima ab omni culpa excusans voluntas ac petitio amici. Inter Christianos enim non est consensus inurbanus, qui amico responderit, se a cibo abstinere, quia virginis Ecclesiæ præceptum, quod fas non est vel leuiter violare. Sic Palud. in 4. d. 15. qu. 4. a. 2. Richard. ibi. q. 3. a. 4. Antonin. r. 2. tit. 6. c. 1. §. 6. Caier. 2. 2. qu. 147. a. 2. Sylvestr. v. Ieiunium. qu. 1. Nauar. sum. cap. 21. num. 13. Azor. l. 7. c. 9. qu. 1. Manu. p. 1. sum. c. 2. 3. n. 1. Villalob. p. 1. sum. tract. 2. 3. diffic. 5. n. 4. Leander p. 4. tr. 5. d. 5. q. 14.

Poteris equidem. Quia legitima causa est, Poteris quia ne quis amico roganti inurbanus appareat. Ita Medina sum. l. 1. c. 14. §. 10. citans Victoriam. Sæ v. Ieiunium. m. 8. Fagund. p. 4. c. 1. c. 4. num. 3. Cenedo qq. canon. qu. 4. 1. Bonac. de p. Eccl. d. ult. q. 1. p. 1. 3. n. 4. Reginald. l. 4. n. 174. & 189. Lezana v. Ieiunium. num. 4. Sanch. l. 5. confil. i. dub. 2. n. 6. Diana p. 1. rr. 9. resol. 29. & alij.

Hoc probabilius esse reor. Nec video rationem congruentem, ob quam te ab amico rogatum à veniali piaculo non excusem, cum hinc modicum cibum capias non ex intentione comedendi, & voluntate propria; sed ex intentione obsequiū iusti & urbaniter amico. Nam vti addit Fagundez) vnicæ comedio, quæ in hoc præcepto iniungitur, vnicæ est reputanda ex intentione comedendi, non ex calu occurrenti, vti hinc accedit. Ex Fagund. accep.

D V B I V M

Sectio II. Dubia, De Precepto IV. 95

D V B I V M XXXIV.

*An possis sine veniali culpa, & non
possit, parum cibi sumere, si pran-
dium ex urgenti causa val-
de se differen-
dum?*

¹⁸ Non potest. Quia ieiunanti vñica come-
Nupt. Natio indicitur, quæ quidem abstinentia
aliquam supponit futuram esse incommodi-
tatem. Sic Caet. sum. 2. ieiunium, c. 1. Sanch. I.
5. confil. cap. 1. dub. 24. numer. 2. Pafqualig.
decil. 129.

119 Potest quidem. Quia diutina prædij dilatatio communiter loquendo, nunquam non debilitatem caular, propter quam vitandam licetum est, manū aliquid cibi præsumere. Ita Abulqasim, 144 ad cap. 6. Matib. Diana p. 10 tract. 14, refel. 6. citans Leandrum, & Pal-
qual. n. 4. his subscriptis.

¹³⁰ *Auctori
affiliato* *qual. 3.4. mis. subscr. b.*
Ego equidem illum ob dilationem prandij
minime excuso, nam si debilitate non laboret
non video, vnde possit licet gerere: ex debili-
tate vero qua ex huiusmodi dilatione prandij
quis a solet laborare, certum iudico, posse ali-
quid absimere. Id profecto experimento
ediscere.

D V B I V M XXXV.

*An inservientes mensa tam seculari-
quam Religiosi, vel lecturi, dum Reli-
giosi prandent, possint aliquid cibi præ-
sumere?*

²³¹ Non possunt nisi ministraturi sint soler-
~~ni~~ ni conviuio, quod longo tempore intersti-
tio perfundat. Quia ordinario prandio inseruire
nulla ad exiguam molestiam afferit. Sic Angles
9.9. de ieiun. a.2. diffic. 1. Append. 3. Abul. qu. 145.
ad c.6. Matth.

Math.
Post sunt plane. *Quia futurus labor, sufficiet
ad id gerendum exhibet. Ita Ca-
tem causam sylvest qu. i. Angel. nn.
leiuinum, c. 1. Sylvest qu. i. Angel. nn.
16. Navar. c. 2. 1. n. 1. 3. Fagund. prae. A. l. c.
4. x. 2. Diana p. 4. tr. 4. ref. sol. 1. 4. Layman l. 4. tr.
8. c. 2. m. 3. Lett. l. 4. cap. 2. dab. 2. m. 1. Fillig. tr.*

²³³ Ceterum hoc puto. Quia tam pro dominis,
ac Religiosis, quam pro inferuentibus pran-
dium censeatur inceptum quod post ministerium
absoluere possunt. Hæc à Doctribus ratio fo-
let communiter afferri. Ast ego absolute exi-
stimo ratione laboris excusari.

D V B I V M . V V V I I .

An ob graueolentiam oris licitum sit absolute, aliquid cibi aromatice presumere?

Non est licitum absolutè, sed solum quando quis cum primatibus debeat, negotia

gerere, qui quidem delicatioris natura facilius assolent ex graueolenta offendit. Quia horum respectu id intra medicinæ latitudinem computatur. Sic Angles qu. 9. de icim. a. 2. diffc. 3. Append. 2. Ludon. de San. Iuan. sum-
question. vnic. de icium. articul. 12. diffc. 2.
Append. 2.

Absolute est licitum. Quia licet non occur-
rat cum primoribus confabulatio, vel vulga-
ris quisque ex oris graueolētia offenditur. Vnde est licitum;
235
fine scrupulo poterit aliquid ad eam vitandā
assumere. Ita Bonac. de praec. Eccl.d.vlt.q.1. quan.
1.n.7 in noua edit. Trull. l.3. Decal. c.2. dub 3. nu.
II. Sanch. l.5. conf.c.1. dub 2.2. citans, presso no-
mine, doctos Recentiores. Filliu. tr. 27. p. 2. nu.
37. Palsqualig. decis. 13. i.

Sine leuis piaculi scrupulo existimo posse illum aliquid per modum medicina absumere, quamvis nec primores, nec vulgares alloquuntur sit. Graeolētia enim otis etiā ipsum, qui ea afficitur, non leuite offendit. Quod sufficit, ut eiusmodi medicamine ad eam vitandam vtatur.

DVBIVM XXXVII.

*An inservientes mensa, vel legentes
possint in magna quantita-
te cibum præsu-
mere?*

Minime possunt. Quia ideo eis est licitum solummodo, ne hisce ministeriis incubentes deficiant. At sufficit ad debilitatem vitandam modicum alimenti præsumere: Erge fine iejunii violatione nequeunt in notabiliter præsumere quantitate. Sic ab *Abul. ad cap. 6. Mar. question. 14.4. Bonac. de 4. præc. quæst. 1. pun. 3. num. 10. Fagund. præc. 4. libr. 1. cap. 4. numer. 2.* Angles *question. 9. de iejun. art. 2. diffic. 1. ep. pend. 3. Azor. libr. 7. cap. 9. q. 1. Lefsi. l. 4. c. 2. dub.* 2. num. 11.

Possunt quidem. Quia praefata cibi præsumptio est veluti prandii inchoatio post ministeria illi futuri. Ita Palsqualis, ²³⁸ *decis. 1. 28. nn.* 6. & 7. Sanchez lib. 5. *consil. cap. 1. dub. 24. nn. 2.* ex Caet. Diana part. 16. *tratt. 14. refol. 61. citans* Leandrum.
Existimari, probabiliorem esse primam ²³⁹ *Auctoritatem* sententiam, satis vero probabilem esse secundum.

cipue si duratio mensæ, cui illi ministrai

*An si unica comeditione ventrem adco
opples, qd ieuij difficultatem mini-
me experiare: Violes ie-
gium.*

Volas quidem. Quia ieiunium est absti-
nentia victus ab Ecclesia præscripta ad
passiones infrenandas, corpùsque maceran-
240
*Violas qui-
dem.*

SCOBAP

206 Mor

卷之三

卷之三

96 Theologiae Moralis. Lib. X LV.

dum: quod redundantia cibi vel semel sumptū
minime præstatur. Sic Martinus Ayala Episc.
Guadixien. l. 2. de tradit. Eccl. c. de ieun. Maior.
in 4. diff. 15. q. 3. & Couar. l. 4. variar. c. 20. n. 11.
hanc questionem dubiam sibi esse profitetur,
licet nihil resoluat.

²⁴¹ Non violas. Quia licet ieunium sit absti-
nentia vietus ad corporis macerationem, tam-
en in ieunio non tantum abstinentia at-
tenditur, sed & Ecclesiæ consuetudo spectatur. Ita
Innocent. in Rubr. de obser. ieun. n. 4. Caicer. 2. 2.
q. 147. a. 3. Ioan. de Med. C. de ieun. c. de num. re-
flect. & c. de iis, quibus ieun. soluitur. Abul. ad c.
6. M at. q. 166. Reginald. l. 4. n. 163. Bonac. d. vlt.
de præc. Eccl. q. 1. pun. 2. n. 7. Fagund. præc. 4. l. 1. c.
4. n. 1. Pasqual. decif. 1. 20. citans Gerium, Tru-
lencum, Bassæum, Laymanum, Syluum, Lla-
mas, Lublinum.

²⁴² Hoc mihi indubitatum. Quamvis enim Ec-
clesia definierit, semel tantum in diebus ieu-
niū esse comedendum, prandij autem quantita-
tem nec definit, nec definire potuit com-
modè propter varias hominum complexiones.

DVBIUM XXXIX.

An violet ieunium, qui ex necessitate
(aliquo occurrente negotio urgenti)
per longum tempus prandium
interruptum?

²⁴³ Non violat. Quia cum illa interruptio sit
^{No violat.} ex necessitate, secunda comestio pars, &
complementum prioris comestionis censetur,
qua quidem imperfecte fuit relata. Sic Pasq.
decif. 12. n. 15.

²⁴⁴ Violat plane. Quia longa illa interruptio
^{Violat qui-} efficit, vt non vnicas, sed duplex comestio con-
tra ieunij legem existat. Ita Sanch. lib. 5. consil.
c. 1. dub. 24. n. 1. Portell. qq. regular. v. ieunium, in
addit. n. 10. Azor. l. 7. c. 9. q. 1. Diana p. 1. n. 9. ref.
33. Reginald. l. 4. n. 17.

²⁴⁵ Ego quidem existimari, eum qui prandiu
^{Auctoris} per duas circiter horas intersecut, non posse
illud rursus intire, si eibi quantitatē corpori
reficiendo ieunanti sufficiēt absumptū,
sicut si per minoris temporis spatiū inter-
rupit, aut in prima comestione haud suffi-
ciens ad tolerandum ieunium assumpit ali-
mentum. Mecum Lessi. l. 4. c. 2. n. 11. Sancius in
selet. d. 52. n. 4. citans Angles. Diana que p. 10.
tr. 14. refol. 6. plures adducens.

DVBIUM XL.

Surgi à mensa animo non redeundi, sed
mutata intentione prandium nondum
absolutum refumis: Violasne
ieunium?

²⁴⁶ Violas plane. Quia per intentionem am-
^{Violaspla-} plius non comedendi, comestio illa physi-
^{nō} cœ, ac moraliter interruptur. Sic Navarr.
sum. c. 13. n. 15. Pedraza præc. 3. Angl. qu. 9. de ie-
num. a. 1. diff. 1. append. 2. & alii.

²⁴⁷ Non violas. Quia licet intenderis amplius

^{No violas.}

non comedere, redi tamen ad comedendum,
nondum prandio absoluto, quod sufficit, vt
moraliter vñica cadémque comestio censem-
tur. Ita Trull. l. 3. Decal. c. 2. d. 3. u. 3. Diana p. 1.
tr. 9. refol. 3. Villalob. tr. 13. diff. 6. n. 2. Laym.
l. 4. tr. 8. c. 1. n. 6. Lessi. l. 4. c. 2. num. 11. Pasqual.
decif. 12. 4.

Existimo, cum vñitate morali posse huius-
modi interruptionem sumptionis consiste-
re, cum prandium illud nondum sit abso-
lutum. <sup>Virumque
aque proba-
bile mihi.</sup>

DVBIUM XL.

Surgi à mensa animo non comedendi am-
plius, cum prandium est omnino absolu-
tum: Si modicum tempus intercessit, po-
teris ne rarsam comedere?

²⁴⁸ Poteris quidem. Qui modica illa temporis
intercedo efficit, vt moraliter secunda Poteris
illa comestio continuatio primæ censemtur. Sic dem.
Getius v. ieunium. c. 1. num. 4. citans Dianam.
Bonac. d. vlt. de præc. Eccl. q. 1. punct. 10. Ballæ v.
ieunium. n. 1. 15. Molfel. p. 1. sum. tr. 10. c. 5. num. 17.
Filliuc. tr. 27. n. 4.

Non poteris. Quia cum prandium sit om-
nino perfectum, refumptio illa cibi noua co-
mestio censemtur contra ieunij essentiam, nec
moraliter potest, cum prima colligari, etiam si
modica intercesserit temporis distanta. Ita
Sanch. l. 5. consil. c. 1. d. 24. n. 4. Laym. l. 4. tr. 8. c. 1.
n. 6. Sanci. in selec. d. 5. 1. n. 4. Lublin. v. ieunium,
n. 26. Fernand. p. 2. Exam. c. 8. §. 2. nu. 18. Valent.
2. 1. d. 9. qu. 2. pun. 3. Portel. qq. Regul. v. ieunium,
in addit. nu. 10. & alii.

Hanc sententiam probabiliorē esse dux-
erim. Nam absolutio prandij prælapsa efficit, vt
refumptio prandii noua esse comestio censem-
tur. Concesserim tamen, eum, qui plicato lin-
teolo, proposito, nil amplius comedere, posse,
mutato proposito, de ferculis nouiter appositis
aliquid sumere.

CAPVT XV.

Circa refectiunculam, seu collationem,
qua in diebus ieunij solet
absumi.

DVBIUM XLII.

An Refectiuncula hac inducta fuit ra-
tione medicina, non nutri-
menti?

²⁵² V ita inducta ratione alimenti, non medicina. Quia humana
fragilitas vix posset sine huic ^{Fuit indu-}
modi subsilio integræ dies ieunij ^{Ita ratione}
molestiam sustinere. Nam aliqui ^{alimenti} no-
bus fortioribus facilis sit inedæ tolerantia,
commu-

Sectio II. Dubia De Præcepto IV. 97

'communiter intolerabilis sine refectiunculae fulcimento existet. Sic Abul.ad cap.6. Mat. q. 1-0. Sylvestr. Ieunium, m. 10. Lublin p.1.sum. v. leunium, n. 3. Getius in Thesam. anim. v. leunum., l. n. 4. citat Pafqualig. deis. 87.n. 3. Tollem, Meditam , Lessium, & Azorium, qui quidem oppositum docere legenti constabit.

orta consuetudo, cuius præscriptione potest quis vbique terrarum sine scrupulo plane se-
ctari. Refectionula namque vespertina fuit
per confundendam inducta; unde potest sumi
in ea quantitate, quam ipsa præscripit.

D V B I V M X L I V .

*An possit sumi pro refectiuncula octo un-
ciorum quantitas?*

Svppono, debere pro refectiūla ferotina 258
certam quantitatē communiter assignari, *Non nihil.*
nec vniuersitate reliquendū conficien-
tiae, vti vult Getius in *thesau. v. leiuinum*, c. 1.
n. 4. Quia ex opposito sequeretur maxima in-
ter fideles confusio, quorum conscientiae in-
numeris scrupulis pungerentur. 160

Minime potest. Quia huiusmodi quantitas refectionis terminos nimirum excedit, cum aliqui valeat pro principali comeditione sufficere. Sic Graffii, part. 1. decisi. lib. 2. cap. 27. num. 29. Azor. Homobon. Victorel. Naldus. Lecana, & Sa apud Leandrum de præc. Eccl. tr. 5. d. 12. Hieron. Percz sum. part. 1. præc. 3. Parag. de ejus.

D V B I V M X L I I I .

An huic refectiunculae quantitas mensuranda sit pro personarum, ac consuetudinis Regionum varietate?

Non est mensuranda pro varietate per-
sonarum. Quia daretur anfa, vt quis fibi
nimium indulgeret, existimanti se maiori,
quam par sit, quantitate indigere. Nec pro
Regionum consuetudinis varietate. Quia mi-
nime constat de quantitate per consuetudi-
nem determinata, vnde etiam daretur maio-
rem, quam par sit, quantitatem sumendi oc-
casio. Sic Palsqualig. decis. 88. numer. 2. 3.
& 4.

4.

Mensuranda est pro personarum varietate
Quia plus concedendum refectio[n]is magis in-
digenit natura quam minus egenti. Idem di-
cendum de consuetudinis locorum varietate.
Nam qui in frigidioribus Regionibus degunt
maiori cibi indigent portione ad virium fri-
gore attritaram recuperationem: unde vsum
seu consuetudinum exorta varietas. Ita Azor.
p.1.7.8.9.8. Bossi. de Jubil. sect. 4. cap. 18.
n.149. Reginald. I.4.n.185. Fillius. tr. 27.m. 31.
Laym. I.4.m.8.c.1.m.9. Trull. l.3. Decal. c.2.dub.
3.m.9. Lessi. l.4.c.2.dub. 2.m.11. & alij commu-
niter.

⁴⁷ ^{151a} Hanc sententiam certam esse iudico. Nam cum iam refectiuncula hæc ad naturæ nutrimentum absumatur, eius quantitas iuxta personarum indigentiam erit assignanda. Nobiliores enim perlonga, & quæ studiis vacat ampleri possunt refectiuncula vti; quia familiis in hisce natura deficit. Porro qui apud frigidiores Regiones commorantur maiori indigenæ refectiuncula quantitate. Ut valentie inponit pondus sustinere. Hinc Regionum ob Eborac. & Mend. Thal. &c. &c. &c.

Potest plane. Quia huiusmodi quantitas terminos reficienda non excedit, si quidē iam ad nutriendam aliqualiter naturam ordinatur, & ad adiiciendas ei vires, ut suis valeat functionibus operam impendere. Ita Fagund. p. 4. l. 4. n. 13, citans Suarium Villalob. tom. 1. sum. tr. 2. 3. diffic. 7 n. 4. Sancius in select. d. 52. n. 7. Sanch. l. 5. consil. c. 1. abh. 25. n. 3. Henr. in compen. casum confidenc. c. 8. n. 2. & 3. Diana p. 1. n. 9. x. fol. 1. Leand. citat. Luis Turrian. p. 1. sum. c. 25. 6. dub. 3. 8. concl. 1. Trull. d. 3. Decal. c. 2. dub. 3. n. 9. & alijs.

268

Auctoris

solutio.

SCORPAP
zof Mer.
SVIVM
EYV

I DVBIVM

D V B I V M X L V .

An in vigilia Natalitij Domini possit sumi refectiuncula absque mensura, aut limite ex his cibis, quos licet in collatione abs sumere?

²⁶²
Nonnihil
suppono.

Suppono contra Nauarum *sum.c.21.nu.1.* Manuelem *sum.t.1.c.23.n.9.* & alios posse in vigilia Domini sumi refectiunculam in maiori quantitate. Quia iam est consuetudine inducunt obstanti festi solemnitatem, ut duplo major solito ad minus refectiuncula existat, ut Fagund. *præc.4.l.1.c.4.n.19.* ex communione, affirmat. *Quæsto est,* an absque mensura seu limite valeat absumere, ex rebus, quies vesci in collatione licet?

²⁶³
Non potest.

Non potest qui quantum libuerit sumere. *Quia duplex comedio contra ieunij essestiam existet.* Sic Nauar. *citatu.* ac Manuel. Pedraza *præc.3.Decal.fol.mibi.64.* Boffi. *de Inbil.* *s.7.4.casu.18.num.150.* Fagund. *vbi supra.* Fillius. *træf.17.nu.34.* Turrian. *summ.part.1.cap.256.dub.38.concl.3.* Diana *p.1.træf.9.* *refol.35.* Trull. *lib.3.Decal. cap.2.dub.3.num.9.* & alij.

²⁶⁴
Potest qui
dem.

Potest equidem. Quia iam apud timoratos hec inualuit consuetudo, *Prælatis annuntiibus,* imo id gerutibus. Ita Medina in *Instruct. Conf. p.1.c.14.s.10.* Llamas, quæ citat, & sequitur Leander *præc.4.r.5.d.4.q.16.* Cenedus *q.41.n.5.* Sancti. *in select. d.52.n.10.* citans Ledesma, Azorius, Cenedum, Vegam, Ludovicum de San. Juan. Nieuia, Chacon, summar Coronam, Sanchez & Ioannem de Medina. Sed male Azorius, Fillineius, Fagundez adducuntur. Anton. de Leon, *q.de chocol.p.2.* *s.10d.1.5.8.i.n.9.* & alij.

²⁶⁵
Hoc sat is
probabile
esse indic o.

Hanc sententiam fatis probabilem esse reor. Et quidem non video, qua ratione concedi debeat, ut valeas ieunans eo die pro refectiuncula sexdecim vnicarum, imo iuxta P. Sanchez viginti & quatuor quantitatem abs sumere ex cibis quies licet in collatione vii & non possit maiori refici quantitate: si quidem sexdecim vnicarum epulum omnino violat vnicam comedionem? Crediderim itaque ieunium hac die usque ad refectiuncula instantiæ vigore, postmodum autem dispensari ab Ecclesiæ, ut ex cibis collationi adhiberi solitis ob tanti festi solemnitatem possit abs sumi, quantam quis non ieunans abs sumere valeret.

²⁶⁶
Statu s
questionis.

Suppono, posse quem sine lethali piaculo sinuertere prandij ac refectiuncula tempus, sumens mane refectiunculam, prandiumque differens in vesperum, de quo inferius: &

rogito, an in Natalitij Domini per vigilio qui mane vult refectiunculam sumere, possit eam sumere in qua libuerit quantitate?

Potest quidem. Quia ratioinducendi consuetudinem refectiuncula adeo magnæ est ex parte placentia festi, & non solus labor nocturni officij: At hæc ratio æque procedit siue collatione meridi sumatur, siue vesperæ, ut patet: Ergo. Si Pellizar. in *Man. Regul.* *t.1.tr.5.c.5.n.13.* Diana *p.9.træf.6.refol.17.* id probabile putat, eo quod hoc ieunium sit plane laxitatem Leander de *præc. Eccl. træf.5.dub.4.* questione.

Non potest. *Quia huiusmodi consuetudo in refectiuncula nocturna solumente prævia.* Non potest. Ita Sanchez. *t.12.consil.1.7.c.1.dub.36.n.6.* Trull. *lib.3.Decal.cap.3.dub.6.n.11.* Diana *citatu.*

Hoc probabilitate existim. *Quia Ecclesia permittit ieunij laborem* *hac die lauta* *Hoc probat collatione terminari;* non autem ut laborem *bilium esse laxitatem præcedat.* Et quidem in re ieunij re existimat, *cepta consuetudo est attendenda.*

D V B I V M X L V I I .

Per vigiliū Nata'litij Domini in Sabbathum incidit, festum autem in feriam secundam nunc est: refectiunculam sumere, in qua libuerit quantitate?

Minime licet. Quia quamvis Vigilia Nativitatis sit, non tamen adest vel perum illius festi, cuius causa hæc in Ecclesiæ inua luit consuetudo, imo instat eo die ieunium. Quatuor temporum strictior obseruantia. Sic Boffi. *de Inbil.* *s.7.4.casu.18.num.156.* Ioan. à Sancto Thoma in *ex pos. 1.2.3.4.* *træf. Christ. p.2.vbi de præc.4.Ecol.*

Licet opinio. Quia cum hoc priuilegium pro huius solemnitatis ieunio vigeat, ipsum, quocumque die fiat procul dubio sequitur. Ita Sanchez. *t.1.consil.1.c.1.dub.126.n.3.* Sancti. *in select. d.52.n.10.* Luis Turrian. *sum.p.1.c.25.dub.38.concl.4.* Pasqualig. *decif.92.n.16.13.* citans Basilius Legionensem. Pellizar. in *Man. Regul.* *t.1.tr.5.c.5.n.13.* Diana *p.9.træf.6.refol.6.p.10.tr.12.refol.41.* Leander *r.5.d.4.q.17.* quem Magister Jordan immerito carpit.

Hanc sententiam probabilius esse crediderim, licet illo sabbato simul ieunium. Hanc prætuor temporum occurrat. Adhuc enim est Veneratio mar gilia Nativitatis, & id quod dignius est trahit tempus. sed se(vi) Sanchez inquit minus dignum. Porro hoc priuilegium Per vigiliū Nata'litij Domini sequitur ob tanti festi solemnitatem?

D V B I V M X L V I I I .

In per vigilio Paschalis, & Pentecostes, licet ne sumere refectiunculam largiore, ubi non adeat consuetudo.

Non licet. Quia quæcumque commodata res ad ieunij molestiam ningendā spectat. Non licet ex

Sectio II. Dubia, De Precepto IV. 99

ex praescripta iuste consuetudine habent exortum: At nullam talem videmus vigore consuetudinem. Ergo absoluere non licet eiusmodi licentia vti in Paschatis, ac Pentecostes per vigilio. Sic *Filliuc.* tr. 27. n. 34. id solum concedens vbi adest consuetudo assistendi officio noctis. *Fagund.* præc. 4. l. 1. c. 4. num. 20. *Gregor.* *Gobat* de *Inbil.* duplice capit. 28. numer. 208. & alij.

174 Licit profecto. Quia non ob aliā ratione licitum est in Natalitij Domini vigilia collationem ab lumine solita maiorem, niū ad letitiae ostensionem: At festiuas Resurrectio- nis & Pentecostes ineffabilem fidelibus latitatem indicit: Ergo debet, quemadmodum Nata- talij vigilia largiori refectiuncula celebriari. Et quia probabilius est, quod consuetudo utē di largiore collatione in vigilia Nativitatis, non fuit introducta ob assistentiam ad Officii Sacri nocturno tempore. Alijs qui nocturno officio non assisteret, non posset largiori refectiuncula vti: sed ob huiusce festiu- tatis excellentiam. Ita Lublin Dominicanus in sum. v. *leiuinum*, n. 4. *Pasqualig.* decif. 93. m. 2. qui non bene haec sententia citat *Azov* et *Leander* tr. 5. d. 4. q. 18. & 19.

175 Primam ego sententiam præfero, afferens abhinc nō licere, sed solummodo in Regio- nibus, vbi id fuerit vīa receptum. Tunc autem sumendū non est quidquid quisque voluerit, sed viurus collatione paulo largiori. Et quidē auctore Ioan. Maiore in 4. dīf. 15. q. 5. Britanni majori in vigilia Paschatis refectiuncula assolēt vti, quam Hispani, & Galli. Addiderim affir- mare Basilius Legion. l. 5. de matrim. c. 8. n. 2. licet esse apud Granatenenses refectiunculanam solito largiorem in D. Ioannis Baptista per vigilio. Attamen meus *Fagundez* præc. 4. l. 1. c. 4. num. 20.

D V B I V M X L I X.

An licet sit Regularibus, uti amplioris refectiuncula sumenda priuilegio cum liceat secularibus?

176 Non licet. Quia cura licentia hæc pēdeat ex recepta consuetudine, huiusmodi apud Regulares consuetudo non inualuit. Sic *Diana* p. 1. tr. 9. refol. 35. *Bossi de Inbil.* sect. 4. c. 5. f. 18. n. 160. *Villalob.* tr. 23. diffic. 7. n. 5. Et sub dubio id versat *Petr. Ledes.* tr. 27. c. 2. concl. 4.

Licit planè. Quia probabilius est, id etiam apud Regulares esse vīa receptum. Sic *Luis. Turrian.* sum. p. 1. c. 25. 6. dub. 3. 8. concl. 4. *Sanci.* in *selet. d. 5.* f. 1. n. 10. *Llamas* p. 3. sum. c. 5. §. 2. 5. *Pasqualig.* decif. 94.

Potest equidem Regulari vti collatione se- cularium, si non sit contra statutum aliquod peculiare sua Religionis. Nam etiam daremus, quod apud Regulares hæc consuetudo non inualuit, uti afferunt prima sententia Auctores, ut beneficio priuilegij seu consue- tudinis secularium possint gaudere, sufficit, quod in malague consuetudo hæc apud illam secu- larium Rem publicam, seu communitatem, cu- ius ipsi pars existunt.

Elob. & Mend. Theol. Moral. Tom. VI. P. II.

D V B I V M L.

An qui voulit, in vigilia Nativitatis ie- nare, potius refectiuncula vberioris illius vti licentia?

177 **C**ontra. Qui voulit absolute ieunium, non potest lar- giori collatione vti. Quia ampla illa ref- ectiuncula sive potius refectio duplē contra ieunium communis clientiam comeditionem constituitur. Sic *Manuel.* p. 1. sum. c. 23. num. 10. *Petr. Ledes.* tr. 27. c. 2.

Potest quidem. Quia secundum interpreta- tiuam voulentis intentionem, intelligendū est. Potest qui- voluisse eum exercere ieunium iuxta Eccle- dem. *Scilicet* in eo die consuetudinem Ita *Sanch. lib. 4.* *Decal.* c. 11. n. 6. 5. & l. 5. *consil. e. 1.* *dub. 26.* n. 3. *Pasqualig.* decif. 95. m. 3. *Barch. à Sancto Fausto* l. 1. *Thef. q. 15.* *Leand.* tr. 5. d. 4. q. 24.

Verius hoc esse puto, nisi voulens alias ha- 281
buerit expressā ab ampliori refectiuncula ab- *Verius hoc*
stinctiuncula sive potius refectio duplē. Nam illius diei ieunium absolete esse puto.
ieunij ex Ecclesia priuilegio implet essentiā, vnde voulit ille, & implet ieunium iuxta il- lius conditionem.

D V B I V M L. I.

Curia Romane incola extra illam pergens, potestne refectiunculam largiorem more Romano sumere?

178 **C**onsuetudine est introductum & à summo 282.
Præsole toleratum, vt in Romana Curia *Questionis* possit quilibet aliquanto vberiorem consue- statua.
ta alibi refectiunculam sumere. Aliquanto di- xi vberiorem, non autem ita largam, vt valeat pro cena sufficere, vti concedit *Bossius de Inbil.* sect. 4. casu 18. n. 154.

Potest quidem. Quia leges loci peregrinos 283
non obligant ibi existentes. Ergo iuxta pa- *Potest qui-*
triā legem, aut consuetudinem poterit ali- *dem.*
quanto largiorem collationem ab lumere. Sic *Pasqualig.* decif. 97. *Vega part. 1. sum. cap. 14.*
casu 5.

Non potest. Quia peregrini legibus ac con- 284
suetudinibus locorum, vbiique existunt, vel *Non potest*
per quā gerunt iter tenentur. *Leand.* tr. 5. d. 4.
q. 27. Idque affirmare tenentur qui docent,
peregrinos legibus locoru, vbi commorantur,
teneri. Hi sunt *P. Sanch. l. 3. de matrim. d. 18.* m. 9. & *tom. 1. in Decal. cap. 12.* m. 3. 8. & plures alij,
quos citat, & sequitur *Leander* tr. 1. d. 3. q. 19.

Huic menti subscribo, indicans tamen, pri- 285
maria sententiam sua probabilitate non care- *Huic menti*
re. Minime autem toleranda est sententia, *subscribo,*
quam *Vega vbi sup. tuerit*, nempe vbiue ter-
rarum ieunium non violare, qui Romano
more refectiunculam largiorem absumere.

D V B I V M L I L

An qui exercitiis ingenij non continuo, sed certis horis vacat possit largiore collationem sumere?

aut fructus mortuorum absumeretur? Ergo necessarium non est liquid ex quantitate accidentaliter accrescente repellere. Me quidem ac Pellizarium citans, probabile dicit Diana p. 9. r. 6. resol. 29.

286
*Non pos-
sunt.*

Qui studiis vacant, vel ingenio laborant, scilicet Procuratores, Aduocati, Iudices, &c. si continuo labor non existat, sed certis horis eiusmodi ministeriis cum impedit, neque quinque vel sex, non possunt hac utilitatem. Quia ea mentis desigatio non est tam grauis iudicanda, ut debeat largiori refectiuncula reparari. Sic Pasqualis decr. 99.

287
*Possunt qui-
dem.*

Possunt quidem etiam labor continuo non existat, dummodo per aliquot horas, scilicet quinque vel sex hisce functionibus occupentur. Quia huiusmodi labor non modicā adfert debilitatem iustā largiori refectiuncula reficiendam. Ita Laym. 4. tr. 8. c. 1. n. 9. Leand. tr. 5. d. 4. q. 30. & 31.

288
*Hoc mihi
certum.*

Hoc certum mihi. Nam si huiusmodi exercitamenta solvunt omnino ieiunij obligacionem, quando sine notabilis incommode haud possunt ieiunando exerceretur multo magis redenti licitam paulo laxiore refectiuncula, quando censetur necessaria ad vitandum debilitatem. Profecto ipse Pasqualius decr. 333. n. 2. docet, eos, qui continuo student etiam recreationis caula non solum posse vti largiori collatione, verum etiam esse à ieiunij obligacione immunes. Male igitur hic affitmat, solum posse vti largiori refectiuncula, qui continuo vacat studiis. Sufficiet igitur, quod per quinque vel sex horas quotidie studio vacent, etiam si id recreationis caula gerant, ut licet largiori possint refici collatione. Ex Leandro.

D V B I V M L I V.

An herbae, aut legumina queque iuscule condita, tremore amygdalinus vel triticus in assignata quantitate possint pro collatione assumi?

Minime possunt. Quia in collatione solū modo lumi, possum bellaria, hoc est, feni, dulcaria, & alia, que ante prandium ad excitandū appetitū, vel post ad sigillandū cibū solent apponi. At legumina aut olera cocta non sunt ex his cibis communiter. Et quia consuētudo nō induxit, ut haec in refectiuncula sumantur. Sic Azor. l. 7. c. 8. q. 8. Lezana v. leinnium, n. 4. Diana p. 1. r. 9. resol. 1. & 34. Fagund. prae. 4. l. 1. c. 4. n. 20. Filliac. r. 2. p. 2. m. 30. Villalob. tr. 2. 3. diffl. 7. n. 7. Reginal. l. 4. n. 185. Trull. l. 3. Decal. c. 2. dub. 3. n. 8. & alijs.

Possunt equidem. Quia legumina, & olera viridia v. gr. fabae, ciceris, amygdale &c. comm. muniter pro collatione assumuntur: Ergo & quidem iuscule condita possunt assumi, cum eam dem omnino retineant substantiam, & non miscantur liquori in die ieiunij prohibito, sed aqua oleo, sali ac piperi, queis conduntur. Ita Pasqualis decr. 110. Bonac. d. vltim. de prae. Eccl. q. 1. pun. 3. num. 3. Bossi. de lubil. secl. 4. casu 18. nn. 128. Leand. tr. 5. d. 4. mem. 3. n. 3.

Video, apud doctos admodum, quos constui hanc sententiam probabilem satis habent nec audeo improbare. Nam omnes communiter admittunt olera, legumina, amygdalas, substantiaeque triticæ posse in collatione assumi: Ergo consequenter debent concedere posse assumi haec omnia decoctæ licito conditione tremoreisque amygdalæ, linos, triticeo amygdalæ, & tritico expressos. Non enim debet pro refectiuncula ferotina negari id, quod alias concedunt, ex eo, quod subeat aliquam accidentalem mutationem, cum hec virtutem nutritiæ vix augeat.

D V B I V M L V.

*An licet tibi, totam quantitatem panis, aut fructuum siccorum sumere vino ma-
desaltum?*

289
Non licet.

Non licet. Quia ex pane & vino, sex frumento (v. gr. Orejones, vel Círcuelas passas) & vino sit unicus cibus solidus, cuius quantitas mensura licitam refectiuncula excedit. Unde demere debes ex iis, quod debitâ mensuram, seu pondus excedit. Sic Filliac. tr. 27. p. 2. n. 31. Laym. 4. tr. 8. c. 1. n. 9.

290
*Licit qui-
dem.*

Licit quidem. Quia vinum quod panis, aut alijs cibo solidio admiscetur non auget substantiam cibi in ordine ad nutrimentum. Ergo eadem solummodo quantitas cibi nutritiū sumitur, ac si siccus absumeretur. Ita Pasqualis decr. 106. afferens sentire sic doctissimos Recetores, & à viris prudenteribus obseruari. Bossi. de lubil. secl. 4. casu 18. nn. 128. Leand. tr. 5. d. 4. qual. 3. 5.

291
*His adha-
rebo.*

His adhæreo. Nā mei P. Filliacij venia, illud augmentum ponederis omnino est accidentale, nec rationem substantiae ad nutritionē ordinatē attingit. Comede panem, aut siccum frumentum, mox merū haurian nō ad rationē nutritiū idē operabuntur, ac si panis madefactus

Est licitum. Quia pisces sunt cibus mace. Eratius exiguae nutritiū: vnde si in Licitum refectiuncula adhibetur, maceratione proportionata ieiunio feratur. Sic Lauro. p. 1. de lubil. c. 2. o. n. 10. Caet. sum. v. leinnium. §. 1. Gheti. v. leinnium. §. 1. Bonac. de prae. Eccl. d. vlt. 1. pun. 3. n. 3. Azor. p. 1. l. 7. c. 8. q. 7. quos citat, & sequitur Pasqualis decr. 113. n. 3. Vidal. Marchant. Zan. bellus, & alijs, quos memorat Diana ciāndas. Licit non est. Quia consuetudo, ob quam p. 1. feiectiuncula est licita, oppositum tenet: Ergo ita.

illios

Sectio II. Dubia, De Præcepto IV.

illios edere illicitum erit. Ita Laym. l.4. tr.8.c.
1.n.6. Reginald. l.4.n.185. Fagund. præc. 4.l.1.c.4.
n.8. Filliuc. tr. 17.n.30. Sanch. l.5. confil. c.1. dub.
24.m.4. Ledes. tr. 27.c. 2. Diana p.i. tr. 9. refol. 1.
& alij communiter.

Ego autem existimo, minime licere octo
vinciarum quantitatē ex pīscībus sumere; erit
enī secundum prandium contra ieiunij esse-
tiam. Pīscīculos verò patuos, vel grādioris pī-
scīs particulam sumere duarum vinciarum vel
erit solum veniale ob materiā paruitatem,
vel līcītū ex sententiā illorum, qui in colla-
tionē non tam ponderant qualitatē cībi quā
quantitatē. Ab his autem omnino recedo,
vīndicōque mēum Azorium à Pāqualigi ma-
la citationē. Nullatenus enim ille, afferit li-
cītū esse pīscībus recentibus ad collationē
vitiat eū q.8. Vt proīndo corrumpela sit, sī q.
cībi sumantur, qui potissimum ad nutrīdūm val-
lent, qualia sunt pīscīs. Vnde qui his, dum refe-
diūm caput vī pertīnam, vītūr, cēnat pro-
culdubio, & ieiunūm soluit. Non dēm abne-
garī alīcībī vīgēat consuetudinē sumēdi
pīscīculos tam leuis substāntiā, & in tam par-
ua quantitatē, vt vī exēget vīm octo vī-
ciūm ex frugibīs. Porrō si consuetudo com-
mūnītē recepta vīgēat, līcītū omnīno huius-
modi refe diūnulae xīstet.

D V B I V M L V I .

An līcītūm sit ad refe diūnulae pīscībus
pīscīs, seu sale pīparatis vī?

Līcītūm est. Quia hi pīscīs adeo robū ad
nutriendum depēdiderū, vt vīx vealēt
panis aut olerū, frugum que aliorū vīm ad-
vare. Sie Laym. lib. 4. tr. 8. c. 1. n. 9. qui citat
Azorium p.1. l.7. c. 8. qu.7. Bossi. de Inbil. scđ. 4.
cađ. 18. n. 11. 6. Pāqualig. decīs. 11. 2. adiūcīs ita
debetē sentīre, qui defendunt, non esse at-
tendām qualitatē cībi, qui sumītūr: sunt au-
tem apud ipsum Bonacina, Ghetius, Caetanus,
& Bīzozens.

Non est līcītū. Quia consuetudinē vī-
tī que recepta, est, vt panis ac fruges, vel olerū
sumātur: & hanc consuetudinē exēdere nō
est līcītū, sicut non est līcītū legē exē-
dere: nam consuetudo vīm habet legis. Ita Fa-
gund. præc. 4. m. 1. 8. Diana p.1. tr. 9. refol. 1. citans
Villalobos, Azorium, Reginaldūm Angles, &
& alios. Et p. 5. n. 14. refol. 14. affert Bosiliū.
Ant de Leon. q. de chochol. p. 3. n. 4. Leand. tr. 5.
d. 4. 9. 42.

Vides, meum Azorium qui qu. 8. mordicus
abnegauit refe diūnulae ex pīscībus esse li-
cītū. q. 7. concessiſſe fātent: In collationē se-
rotina potēt sumīr parū panis vel fōrsum, solū vel
vīna cum fructibīs herbis, vel alīs cībis lenīoribī-
bus, cuiusprīdī sunt fīciūs, vīna pīssa, mīces, pyra-
poma, vel alīa ex Sacharo, melleque confēcta,
vel pīscīculos parūlūs. Aut ergo, re melius cō-
siderata, prudem mutauit sentītiā, aut vīa
in claula recentiū pīscīlū improbavit
elū, & altera autem siccorū qui minus sub-
stantiā ad nutrīmentū sunt, approbavit. Ho-
rum autem Doctorū non adeo improbare sen-
tītiā si in aliqua Pronīcia effēt mos su-
Ejeb. & Mend. Theol. Moral. Tom. VI. P. II.

mēdiū in collationē pīscīlū, aut pīscīs par-
ticulam, scientibīs, ac non repugnantibīs. Sed
magis pēdeat ieiunij res ex more, ac consue-
tudinē, quam ex lege aut præcepto. Existimō
vero, apud Hispaniam si aliqui pīscīs adhi-
beant, id quidē per corruptelām agere,
non per legitimām consuetūsinē. Diana
mēcum.

D V B I V M L V I I .

An līcītū ad collationē caseū, vel quid,
quam ex lāctē confīctū assūmēre, cum
līcītūm est in prandio edere lācti-
cīnia?

Līcītū quidē. Quia cum caseū & lācti-
cīnia non sīnt prohibita in die ieiunij, & Līcītū
habeant illas conditions, quas requirunt, qui
rigidē in affīgnāndis cībis pro refe diūnula
opīnātūr nō enim inter fēcula annumerātū,
post prandū vel ante id apponētū inter bel-
laria, non appetat ratio, ob quā līcītū non va-
leant pro collationē assūmī. Sic Pāqualig. de-
cīs. 11. 4. citans Laymanū l.4. tr. 8. c. 1. n. 9.
Lūsīum Turrian. p. i. sum. c. 156. dub. 38 conel.
2. Sylviūm 2. 2. q. 147. a. 6. questio 2. Ghetiūm in
Thesau. v. Ieiunūm, c. 1. m. 4. Bosiliūm de Inbil.
fēt. 4. cađ. 18. Caetanūm, Bonacina m. 132.
adiūcīque in hanc sentētiā Dianām in-
clinare p. 5. tr. 14. refol. 12.

Minime līcītū. Quia consuetudo esum lācti-
cīniū in refe diūnulae nō introdūxit. Sanch.
1. 5. confil. c. 1. dub. 24. m. 4. Diana p. 1. tr. 9. refol. 1.
Leand. tr. 5. d. 4. 9. 44.

Ego autem existimō Pāqualigi sentētiā
infīrmō fundāmētū nītī, nec auctoritatē fulci-
ri, vnde eam generatim omnīo reīcio. A
rationē non nītīr, quia fērē omnia, quā ex la-
tētē confīciuntur, inter fēcula, in coēnis solita
apponi enumerāntur, vt cībus albus, qui Hī-
panē dicitur Manjarblanco, placētā, quā ex la-
tētē, caseō, ac butyro constant. Nec auctoritatē
fulcitur. Nam Diana citans oppositūm pro-
culdubio afferit his verbīs: Multi pīfīmo in
collationē sumītū pīscīs, oua, ac cāterā lāttīcīnia
quībī possīt ex prīvilegio vēsi. Ideo afferit in
dīcta collationē sub onore peccati mortali, quā
quantitatē līcītūm non posse sumīr in pīscībus, ouis, &
alīs lāttīcīniis in cāna manducari solītīs.
Adiūcīque oppositūm esse contra om-
nes Theologos, & improbabile, fālsum. Porrō
mens Laymanns illam sentētiām absolūtē
non docet, aī enim: In septētrīonalibīs re-
gionibīs, vī fructūm inopīa est, multī etiā mo-
dīco caseō cum pane vēscuntur in cāna ieiunij;
quād proper consuetudinē reprehēndī nō po-
tēt. Non alīer reliqui, quos affert Doctores.
Nec enim Caetanūs, & Bonacina exprelē
id tuentur, & Bosiliūs cum timore pronunciat,
adiūcīs ī sīne, tutius esse abstīnētē ī caseō,
idque pīnitētibīs consūmēdū.

¶¶¶¶¶¶¶¶¶¶¶¶¶¶¶¶¶¶

QUÆSTIO INCIDENS.

Num cum tibi licitum est ouis in die
ieiunij vesci, posis oua in collatione
sumere?

304
Poteris.

Possè quidem videris. Quia cibus hic proportionatus refectiuncula exiguitati apparet ut sétiatur afflatio ieiunij: plus enim famæ sedatur sumendo nubes, panem, fucus, & alios huiusmodi cibos, quæ eadē ex ouis quantitatē. Et quidem ova inter bellaria auumerantur: unde assolent passim in ientaculis matutinis sorbilia sumi, in vespertinis obdurate. Sic Pasqualius *decis.* 115. citans Caietanus, Bonacina, & Bizozer docentes, non referre, quid sumatur in collatione, dūmodo debita quantitas non violetur. Citat & Bassæum probabilitē esse sententiam hanc edocentes. Caietanus enim & Bonacina id expresse non assertūt: & Bassæus existimat id Bonacinam docuisse, eius sententiam omnino probat. Llamas autē assertūt *p. 3. Meth. c. 5. s. 24.* citans Sotum, qui usque ad paris ouorum esum in collatione cōcedit. Afferit & D. Garcia de Portas Cathedræ vespertine Canonum in Academia Salmanticensi Rector, quem afferit Machado *l. 2. p. 4. tr. 3. doxum. 7. n. 5.* Vidal in *Arca Theol. Mor. de ieiun. inquis. 1. n. 140.*

Minime poteris. Quia hucusque non est usus ouorum in refectiuncula inductus: Non igitur possunt adhiberi. Ergo ex hoc capite nequeū in refectiuncula adhiberi. Ita cuncti Theologi antiqui, & ex modernis Sanch. *l. 5. consil. c. 1. dub. 24. n. 4.* Torrian. *p. 1. sum. c. 246. dub. 37.* & in select. centur. 2. dub. 94. vbi oppositam sententiam scandalosam, temerariam, ac contra bonos mores appellat. Bossi. *de Iubil. feb. 4. casu 18. n. 134.* Diana. *p. 1. tr. 9. resol. 1. & p. 10. tr. 14. resol. 57.* citans Angles, Leandrum, & alios. Vilalob. *p. 1. tr. 23. diff. 7. n. 3.* Filliuc. *tr. 27. p. 2. n. 30.* Petri. *Ledef. tr. 27. cap. 2. & alij communiter.*

Primum reprobam sententiam, ac contra bonos mores appellat. Bossi. *de Iubil. feb. 4. casu 18. n. 134.* Diana. *p. 1. tr. 9. resol. 1. & p. 10. tr. 14. resol. 57.* citans Angles, Leandrum, & alios. Vilalob. *p. 1. tr. 23. diff. 7. n. 3.* Filliuc. *tr. 27. p. 2. n. 30.* Petri. *Ledef. tr. 27. cap. 2. & alij communiter.*

305
Non poteris.
306
Primam reprobam sententiam.

D V B I V M L V I I I .

An licet ex pane, ouis ac farina perfecte sumere in refectiuncula totam permisam quantitatē?

307
Licit quidem.

Licit quidem. Quia modica quantitas ouorum huic pani (qui Hispanæ *Vizoocho* vocatur) contingit: & minus satisfacit, quam si dimidia libra ex pane vñuali sumeretur. Sic Sacra. *in select. d. 52. n. 7.* locutus de biscoctis, qui communiter publicē diuenduntur. Pasqualius vero, qui *decis. 115.* ouorum esum concedit, debet à fortiori huic menti subscrivere.

Minime licet. Quia non modica ouorum quantitas dimidiā panis biscocti perfectiora requiritur etiam, ut regulariter fieri cōsent biscocti, qui publicē diuenduntur. Ita Rodrig. *sum. c. 2. ante 1. conclus.* Leand. *tr. 5. d. 4. g. 48.* & Vilalob. *p. 1. tr. 23. diff. 7. n. 8.* Trull. *l. 3. De al. c. 2. dub. 4. n. 8.* & Diana. *p. 1. tr. 9. resol. 31.* admittentes solum, posse te absque labe lethali, & fracione ieiunij lumere in collatione exiguum, id est, dimidiæ vñcia quantitatem.

Ego autem hanc tenens sententiam, ad mittem, sine veniali posse vnum biscoctum, *Autoris* quod quidem communiter vix dimidiā vñsententiam superat, cum aliis cibis ad refectiuncula permisiss in quantitate debita absumere. In hac enim modica quantitate, vbi farina adhuc pravalet adē exigua ouia particula relitur, ut pro communi buccella panis assūmi valeat. Vidi scrupulosos viros doctos nullo ex huiusmodi licentia scrupulo fungi.

D V B I V M L I X .

An sit mortale sine vlla causa sumere collationem mane, aut meridie, dilato in noctem prandio?

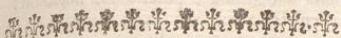
Mortale est. Quia refectiuncula est à consuetudine introducta vel contra ius, ut *Eß manali* aliqui volunt: vel contra vniuersalem Ecclesiæ *le. consuerendum vnicam imperantis refectiunculam:* Ergo non est redigenda, seu amplianda, hæc consuetudo ad diuersa tempora ab eo per consuetudinem industum, ut collatio fiat manu, aut hora prandij: Ergo absque ieiunij graui violatione nequit ea hora sumi. Sic Azor. *p. 1. l. 7. & 9. 6.* Fagund. *præc. 4. l. 1. c. 4. n. 16.* & Carter. *v. leianum. §. 1. Nauar. c. 21. num. 14.* & alij à Boffio de Iubil. *feb. 4. casu 18. n. 105.* citantur nempe Graffius, Cenedo, Lanorias, qui quidem solum dicunt, non esse licitum absque causa legitima mane sumere refectiunculam, ac veltere coenare: non vero affirmant lethalem esse eiusmodi communionem.

Non est mortale. Quia qui hanc gerit communionem substantiam ieiunij non violat nunc ex prandio vñico, & vñica refectiuncula constans, sed columnmodo tempus: Igitur ieiunium quodam leuenum violat circumstantiam, vel nialiter solum. Ita Bonac. *de prec. Ecel. d. v. l. qu. 1. pun. 3. n. 6.* Boffi. *citatus. Quintanadue. de Iubil. c. 8. n. 17.* Laym. *l. 4. tr. 8. c. 1. n. 10.* Filliuc. *tr. 27. n. 28.* Lefsl. *l. 4. dub. 2. n. 11.* Angles de ieiun. *q. 9. a. 2. diff. 5.* Vega. *p. 1. c. 84. casu 5.* Tolet. *l. 2. c. 2. num. 9.*

Hanc sententiam, mei Azorij ac Fagundij *312* venia, longe probiliorem esse reor. Sernata *Hoc probat* enim ieiunij substantia, non video, vñdenam bilium, grauis violatio oriatur. Lewis quidem violatio proculdubio erit, nam quia mane aut hora prandij refectiunculam sine cauila sumit contra Ecclesiæ receptam confuetudinem agit.

CAPUT

Sectio II. Dubia, De Precepto IV. 103

CAPVT XVI.

*Circa horam , qua in die iejunij infi-
tuendum est prandium.*

DVBIVM LX.

*An qui sine causa notabiliter horam pran-
dij anticipat , violet grauiter ie-
junum?*

Recolo ex sectione 1. horam sumen-
di refectionem in omnibus Ec-
clesie ieuniis esse sextam , seu
meridianam . Quia ita vniuersali
conuentudine est introductum , &
contrarium ab ipsa abrogatum . Quæstionem
autem , nūm mortale piaculum sit notabili-
ter hanc prandij horam sine causa anti-
cipare ?

Mortale est . Quia qui manēt aut ante con-
suetam horam comedit , non ieunat . Sic Fa-
gundez precept. 4. lib. 1. cap. 3. num. 4. addens ,
semihora , respectu hora prandij , quæ est vñ-
decima hora diei apud nos , esse tempus nota-
bile . Nauar. sum. cap. 21. num. 27. Syluest. ver.
ieunium. num. 13. Tabien. quaest. 5. Azor. part. 1.
lib. 7. cap. 1. queſt. 3. Llamas part. 3. Method.
cap. 5. §. 15. Reginald. libr. 4. numer. 16. Barbosa
in collect. DD. ad Decret. difſt. 25. c. vnum hora-
rium. n. 5. & alij .

Non est mortale . Quia hora sumendæ re-
fectionis non est de ieunij essentia , sed illius
circumstantia , seu conditio quedam . Igitur nō
seruata hora prandij , verè præcepto satisfiet
quod substantiam : nec peccabit grauiter , qui
horas præscriptam pro prandio non seruat .
Ita Pasqualig. decif. 146. n. 3. & 4. citans plures
Canonistas . Lessi. l. 4. c. 2. d. 2. n. 13. Tolet. l. 6. c. 2.
n. 3. Filliuc. n. 27. p. 2. n. 2. Bassæ. v. iejunium 1.
n. 16. Trull. l. 3. Decal. c. 2. dub. 4. n. 13. Tamburin.
tom. 2. de iure Abbat. d. 12. qu. 10. nu. 9. Bonac. de
præ. Eccles. d. ultim. qu. 1. punct. 4. num. 5. Diana
P. tract. 9. refol. 27. Layman. l. 4. tr. 8. c. 1. nu. 11.
& alij .

Fateor , olim lethalem fuisse notabilem re-
lationis præventionem , quando vnicum præ-
dicium sumebatur cena tempore . Nunc vñd
quia cena mutata est in prandium , mortale
non esse , sed veniale tantum probabilitus esse
credderim .

DVBIVM LXI.

*Præueniens notabiliter absque causa
prandium , peniturne iam ea die
iejunare?*

Non tenetur . Quia grauiter deliquit , &
iejunium omnino violavit : ergo iam eo
die sine nouo crimine poterit , quoties ei li-

buerit , manducare . Sic Sancius in seleſt. dub.
53. num. 5. citans Lessium , Paludanum , ac Syl-
vestrum . Et consequenter tenetur hoc fateri
Doctores pro prima sententia Dubio prece-
denti adduci .

Tenetur omnino . Quia anticipando nota-
bility prandium iejunum grauiter non vio-
lavit , sed tantum leuiter : ergo tenetur ceptum
iejunum perficere . Ita Pasqualig. decif. 153.
citans Manuelem , Lopez , Azorium , Reginal-
dum , Laymanum , Fagundez , Villalobos , Trul-
lench , & alios . Vziald. in append. ad capit.
15. de iejun. Quadragesim. numer. 59. Do-
ctorisque pro secunda sententia Dub. 64.
adducti .

Cum his opinor eorum vero fundamine ni-
xus . Nec patiar , Paludanum , Sylvestrum , ac
Lessium pro contraria sententia à Sancio im-
merito citari . Nam Autores hi loquuntur de
eo , qui sciens siue cum culpa , siue sine illa
sumpsu mane ientaculum , aut prandium non
iejunandi intentione : quo in casu edocent ,
esse probable ea die non teneri iejunare ,
cum iejunium iam fuerit voluntariè vio-
lulam .

DVBIVM LXII.

*An in Quadragesima iejunio liceat , Cle-
rico , aut seculari prandere , prius
quam vespere di-
cantur?*

Non licet . Quia in cap. Solent , de consecr.
difſt. 1. dicitur , Solent plures , qui se ieunare Non licet,
putant , in Quadragesima , mox ut signum audie-
rint ad horam nonam , comedere . Qui nullatenus
ieunare credendi sunt , si ante manducauerum ;
quam vesperinum celebretur officium . Afficit D.
Thomas 2. 2. q. 147. art. 7. Canonem hunc esse
Concilij Chalcedonensis . Sic Palud. in 4. difſt.
15. q. 4. artic. 4. concl. 1. Albertin. apud Vziald. in
append. ad Candelab. c. 15. num. 51. Citantur , &
Ledesma , Richardus , ac Sylvester . Decius cap.
6. Ad audiendum , de rescriptis , n. 21.

Licet plane . Quia Vespertini officij recitatio
nullam habet cum vñica concessa in die ieju-
nij comestione connexionem . Ita Barbosa ad ne.
cap. Solent. cit. de consecr. difſt. 1. n. 2. Nauar. sum. c.
21. n. 27. Caiet. v. iejunium . c. 1. Sylvest. num. 12.
Pasqualig. decif. 44. Reginald. l. 4. num. 59. Fa-
gundez præc. 4. l. 1. c. 3. num. 9. Medina Cod. de ie-
jun. qu. 2.

Profecto , quidquid sit de Canonis vi , quem
apud Concilium citatum , aut alibi non inue-
nientio , consuetudo præscripta probat eum iam
abrogatum , nec necessarium esse ad iejunium
debitè implendum , prius vespertinas recitari
preces , quæ nullum ordinem ad iejunium du-
cunt : vñdè nec Clerici tenentur dicere . Ves-
peras ante prandium . Admittens verò gratis ,
quod Canon nunc vigeat , intelligo eum de
hora , in qua vespere debent recitari , vt scili-
cet , ante ipsam non comedatur : non verò quod
non comedatur ante ipsam recitationem .
Affolent enim vespere in Quadragesima vñ-
decima hora apta iam prandio recitari . Cum
Fagundez loquerit .

SCOPAR

LOS MGR.

V.VI.VII.

EDIV

Si iusta adit causa, poterit vel notabilitet
præueniri.

D V B I V M L X I I I .

*An posse ieiunans per unam integrum
heram ante meridiem absque ullo
piaculo prandium
inire?*

Non potest sine lethali. Quia graviter
tempus à consuetudine præscriptum, per-
uertit. Sic Azor. p. 1. l. 7. c. 11. q. 4. Non potest si-
ne veniali. Quia sine rationabili causa pran-
dium anticipar saltem leuiter receptam con-
suetudinem violat. Sic Viguer. c. 7. ins. 8. 3.
vers. 1. Grafa. p. 1. l. 7. dec. 1. l. 2. c. 37. n. 35. Manu-
in Bulla §. 6. Tolet. l. 6. c. 3. num. 5. Trull. l. 3. De-
cal. cap. 2. dub. 4. num. 2. Villalob. trätz. 2. 3. dif-
ficult. 9. numer. 1. Sancius in select. dub. 53.
numer. 1.

Potest sine ullo piaculo. Quia iam apud
omnes consuetudine est inductum, ut mox
post undicimam horam ieiunans possit pran-
dium incipere. Ita Pasqual. decision. 147. n. 4. Fa-
gundez præc. 4. l. 1. c. 3. n. 4. Ludouide San. Juan.
quem citat, & sequitur Leand. tr. 5. d. 5. qu. 12.
Angl. de ieiun. q. 9. a. 3. diffic. 1. conclus. 2. & alij
communiter.

Idic verius posseque hodie tam sacerdotes quam Religio-
michi. Existimo hanc sententiam esse veriorem,
quam vndeicima hora comedere, id obtinente, &
Romæ & vbiq[ue] terrarum consuetudine, qua-
vum obtinet legis.

D V B I V M L X I V .

*An ieiunans possit absqueulla culpa pran-
dio dare operam ante undecimam (v. gr.)
horam iam à Doctoribus, aut à con-
suetudine præscriptam.*

Non potest. Quia dum Doctores vel con-
suetudo statuant, tali hora posse sumi ci-
bum, indulgent totum id, quod possunt; & af-
signant totum id, quod anticipari potest, ita ut
nihil amplius anticipari valeat: ergo quæcumque
anticipatio respectu horæ ab ipsis præ-
scriptæ non erit leuis, sed notabilis; & ita con-
stituer non solum leue, sed graue piacu-
lum. Sic Ioann. Sancius in select. dub. 53.
numer. 2.

Potest licet omnino. Quia hora præscripta
pro prandio sive à consuetudine, est hora, qua seruanda est morali modo: Ergo poterit dari aliquis anticipatio, juxta quam ablique culpa prandere valeas. Ita Pasqual. decision. 147. n. 2. Diana part. 5. trätz. 5. resol. 1. 8. Boffa de Ibil. fett. 4. casu 18. num. 20.
Leand. tr. 5. d. 5. q. 13.

Cum his opinor existimans an ieiunum meum
Ioannem Sancium alias in re morali beni-
gnum, circa hanc questionem rigidum admo-
num se ostendisse. Vnde crediderim, posse ieiunantes,
ante horam à consuetudine, vel Do-
ctoribus præfixam per aliquod breve tempus
nempe dimidiat circiter hora prandium anti-
cipare, nulla causa iusta interueniente. Nam

D V B I V M L X V .

*Quia dum cœnat, pulsus horologij vnicem
diem noctem designantes exaudit: tene-
turne à cena cessare, si die sequenti ieu-
nare debeat?*

Non tenetur. Quia quando cœnans si-
gnum media noctis exaudit, est in cena: Non ten-
possessione, qua est actio pertinens ad diem, tur.
que tunc finitur: Poterit igitur continuare
cœnare quævsque illam perficiat; præceptum
namque ieiunij non obligat, ut quis se posse-
fione, quam habet suprà diei antecedentis co-
messionem, abdicet. Sic Pasqual. decr. 160. alle-
rens id à viris doctis admodum affirmari, quos
se consoluisse testatur.

Tenetur omnino, mox ut audierit horam
duodecimam à cena cessare. Quia dato ultimo **T**enetur.
horologij pulsu mediam noctem designantis,
incipit dies sequens ieiunij: ergo incipit ieiun-
andi obligatio. Ita Sanch. l. 2. de marimon. d.
4. 1. num. 40. Villalob. part. 1. sum. trätz. 1. diffic.
2. 1. num. 7. Trullench. lib. 3. Decalog. cap. 2. dubio
4. num. 8. Sancius in select. d. 42. num. 19. & 20.
Palao part. 1. trätz. 3. d. 3. punct. 8. numer. 10. Fa-
gundez præc. 4. lib. 1. cap. 10. num. 2. & 3. Dia-
na p. 3. tr. 4. ref. 36. & p. 10. tr. 16. ref. 17. citans
Leandrum.

Certum hoc mihi. Nam ex prima sententia
sequeretur, posse te saltē abfq[ue] graui piaculo,
carne in die ieiunij vesci, si incepit in die nō **C**erimonia
ieiunij paulo ante medium noctem cœnare.
Et licet demus Pasqualigo, dati parvitate
materie respectu temporis, non tamen id ei
concedam respectu quantitatis notabilis cibi,
qua ex illo per breve tempore potest ab-
sumi, & per quam ieiunum violatur. Ex
Diana.

C A P V T X .

*Circa dies, queis ex iure aut ex
consuetudine est seruandum
ieiunium.*

D V B I V M L X V I .

*An Quadragesimale ieiunium sit ex
iure divino?*

Sr de iure divino, non solum **E**st de iure
de Canonico. Quia id assertit Sanctorum Patrum autho-
ritas, que locum valide ratio-
nis gerit. Nam D. Augustinus
Epist. 118. ad Ianuar. cap. 5. &
ad Psalm. 100. D. Ambrosius serm. 23. & 24.
D. Leo

Sectio II. Dubia, De Precepto IV. 105

D Leo serv. t. & 12. de Quadrageſim. Beda, Teſephorus, & alij id docuere. Sic graues Doctores quos preſto nomine afferi Azor. part. lib. 7. cap. 12. quaſt. 1. Cenedo in collect. ad Decret. collect. 53. n. 3. Fagund. praec. 4. t. c. 5. num. 4.

³³³ Non eſt de iure diuino, ſed ſolum de Ca-
pitu. norico. Quia minime conſtat datum à Chri-
ſtus. flo. Domino de hoc ieunio preceptum: ergo
id non eſt adiuvendum. Ita Syluest. verb. ieu-
nium. question. 1. Nauar. ſumm. cap. 21. num. 12.
Azor. citat. Courtruu. lib. 4. variarum. capit. 20.
num. 4. Fagundez. ibi ſupr. Valent. tom. 3. d. 9. q. 2.
p. 24. Laym. l. 4. tr. 8. c. 1. n. 1. Trull. l. 3. Dec. c. 2.
n. 1. Sylui. 2. 1. q. 147. art. 5. quaſtione. 1. Reginald.
lib. 4. num. 130. Bonac. de praec. Ecccl. d. ultim. g. 1.
punct. 5. num. 1.

³³⁴ Longe probabiliore hanc ſententiam
longe haſte reor. Nam ſi hoc preceptum eſſet diu-
niuum, num non ita facilè à Summis Pontificibus
dispenſaretur. Indictum ergo eſt Quadrageſi-
male ieunium ab Apoſtolis in ieunio Domini-
ni apud deſertum memoriam, & ut decimas
temporis Domino reddamus, & propter bona
innumerā, que à ieunio proueniunt, ut monet
Viguer. de iſtitu. Theolog. cap. 7. de temper. §. 3.
verje. 1.

D V B I V M L X V I I .

An omnia quatuor temporum ieunia
ſint de iure Canonico?

³³⁵ Non ſunt omnia de iure, ſed de Apoſto-
lica ſolummodo traditione. Quia omnes
Non ſunt canones, qui de his ieuniis loquuntur, ſolum
ieunia de decennarii tempore, in quo debeat celebrari,
iplerum supponentes iſtitutionem. Sic ex D.
Leone, & Clem. Romano Pasqualig. decision.
168. & 169. D. verò Thomas 2. 2. question. 147.
art. 4. 1. 3. Caietan. ſumm. verb. ieunium. cap. 1.
& Syluest. quaſt. 1. num. 5. afferunt ieunia cum
da quatuor temporum eſſe de iure præter ie-
unium trium dierum hebdomada. Feſti Pen-
tecoſtes, quod de iure non eſt.

³³⁶ Omnia ſunt de iure communi. Quia ex-
omnia de preſte habetur in cap. Statutum diſt. 79. &
ſunt. cap. ieunium eadem diſt. ibi. ieunium, qua ter in
anno apud nos celebrari didicisti, convenientius
neue per quatuor tempora fieri decernimus: ut ſi
cui annu per quatuor voluntur tempora, ita &
nos quatuor ſolemne agamus ieunium per
quatuor anni ſpora. Sic ibi ex Calixto I. &
habetur I p. 1. Decretal. tom. 1. Concil. Ita Fa-
gundez praec. 4. lib. 1. cap. 6. numer. 1. & 2. Tolet.
lib. 6. cap. 3. num. 3. Azor. libr. 7. cap. 14. quaſt. 1. &
2. Bonac. dub. ultim. qu. 1. punct. 5. numer. 3. Fil-
lic. trahit. 27. part. 2. numer. 98. Layman. libr. 4.
n. 8. c. 2. n. 5. Reginald. l. 4. n. 1. 31. Leſſi. lib. 4. c. 2.
dub. 9. num. 67.

³³⁷ Certum omnino eſt, quatuor temporum ie-
unia de iure communi eſſe. Continentur au-
tem haec quatuor tempora hoc in carmine,
quod Sylvestri citatus, ne memoria excide-
re, confixit:

Vnde Cœx. Encie. & Cinis. & Charismata dia.
Vi ieunem quarta sequens feria,

Id eſt ieunia quatuor temporum celebra-
tur primis quatuor feris, que ſequuntur poſt
Fefum Sanct. Crucis in mense Septembri, poſt
Sanct. Lucianum Cineres, & Pentecostem. Cauſe
vere, ob quas haec ieunia iſtituit Ecclesia, à
Doctribus annotata recenſeo. Ut ea ieunia
Deo in peccatorum ſatisfactionem offramus.
Ut Deus ſicut torius anni, moſulque folis eſt
moderator, & rector: ſic totius vita noſtræ
actiones, & ſtudia proſpera moderetur, & re-
gat. Ut haec ieunia veluti quatuor temporum
priuilitias Deo offeramus. Ieunamus autem in
hiſ quatuor temporibus feria quarta, ſexta, &
Sabbato, quia Christus Dominus feria quarta
traditus eſt, feria ſexta occiſus, Sabbato lepul-
tus: & par eſt, ut hifex diebus, qui
bus maximè afflictus eſt Dominus, triu-
tiam noſtram per ieunij afflictionem oſten-
damus.

QVÆSTIO INCIDENS.

Nūm quatuor temporum ieu-
nia ſub lethale obli-
gent?

³³⁸ **N**on videntur obligare. Quia ^{Non obli-}
ſolummodo ex traditione Apo-
ſtolica originem: at haec traditio gant.
nec ratione ſui, nec ratione con-
ſuetudinis ad mortale: ergo Pro-
bo, quod ratione ſui non obligent. Nam con-
ſtitu. Apoſtolica, quam afferit Clemens Ro-
man. lib. 5. cap. 1. 8. ait, æquum eſt, & latrari de
Dei dono, & ieunare poſt hilaritatem. Loqui-
tur de ieunio quatuor temporū Pentecostes.
Ergo ſolum de aequitate, non de precepto hoc
ieunium tenemur obſeruare. Quod, verò haec
ieunia nequeant ad lethale ex conſuetudine
obligare, oſtendo: Nam ſi ratione ſua iſtitu-
tionis ad mortale non obligant, non poſſunt
obligare conſuetudinis ratione; quando enim
per conſuetudinem aliiquid recipitur ut iſtitu-
tum ab alio, tunc conſuetudo non obligat, ſi
alias non obligat iſtituio: nam conſuetudo
recipitur iuxta mēſuram iſtitutionis: nec ad-
eſt animus ſe obligandi in ieunantibus; recipi-
tur enim cum intentione feruandi iſtitutionem, & animus intentioni iſtituentis con-
formatur. Sic Pasqualig. decision. 179.
numer. 3.

Obligant equidem. Quia omnia quatuor
temporum ieunia, (ut Dubio proximo vi-
di-^{Obligant} muſt) ſunt de iure Canonico precepta: ergo plane.
hoc ex capite obligant ad lethale. Imò licet
ex traditions Apoſtolica ſolummodo eſſent,
tamen ex conſuetudine obligarent. Sub onore
enim lethali pia culi ſunt ab Ecclesia vniuer-
ſali recepta. Ita Sylui. 2. 2. qn. 147. a. 5. quaſt. 1.
4. Villalob. tr. 2. 3. diſſo. 2. num. 4. Viuald. part. 3.
cap. 1. 5. num. 8. Machad. lib. 2. part. 4. trahit. 3. do-
cum. 1. n. 1. Barbos. ad cap. ieunium. diſt. 36. Lu-
dovic. de San. Juan. artic. 3. diſſe. 6. dub. 2. & 3.
Et Doctores citati pro noſtra ſententia Du-
bio 72.

Exi

SCOBAR
Loſ: Mer.
V. VI. VII.
E. IV. G

106 Theologie Moralis. Lib. XLV.

340 Existimmo, primam sententiam fallam, & improbam probabilem omnino esse, ne dicam suspectam, sententiam cum expresse sit contra communem fidelium reiiciendam vsum. Quod quidem non solum in ieiuniis S. duxerim. Crucis, D. Lucia, ac Citherum certum esse affirmo, sed & in tribus Pentecostes ieiunio triplexcum in cap. Statuum, dif. 76. praecepitur, ut ieiunium hoc obseretur; & quemadmodum tria alia temporum ieiunia obligant ad mortale ita, & hoc. Scio, D. Thomam 2.1. qn. 147. art. 5. ad 3. contrarium prima specie innuisse, dum doceat, tunc Paschali tempore nullum esse ieiuniū ab Ecclesia præscriptum; quod Sacri Canones indicant, eo quod sit tempus latitiae. At Paschale tempus quod attinet ad ieiuniorum vacationem computandum est à Paschate usque ad Pentecosten, in quod tempus ieiunia iure communi non cadunt. Addo, D. Thomam solum locutum fuisse de iure, non de consuetudine, propter quam hoc ieiunium iam ad mortale obligat. Imò licet hoc tempus etiam quoad ieiunium tempus esset Paschale, & Canones id eo tempore prohibeant: porest tamen ieiunium legitima consuetudine induci, vt nota Azor. libr. 7. cap. 15. Question. 4.

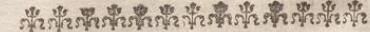
DVBIVM LXIX.

An obligent sub lethali, ieiunia in D. Ioannis Baptista, Omnium Sanctorum, & D. Laurentij Vigiliis?

345 Non obligant. Quia non ex iure, vt omnes fatentur: neque ex consuetudine, licet enim inducta sint, non constat, an fuerit aut sub cum animo se obligandi, an vero tantum ex lethali, devotione ergo incerta consuetudinis obligatio non potest contra certam possessionem libertatis praevaleere. Addo, huiusmodi ieiunia valde esse antiqua, vnde si ex consuetudine obligasset in corpus iuris Canonici reducta iam fuissent, cum consuetudo vim obtinueret legis. Sic Pasqual. decif. 172. num. 2.

Obligant sub lethali. Quia certum moraliter est, hanc consuetudinem fuisse cum animo sub lethali obligandi autem, cum ex immemoriali obligant traditione habeatur. Ita Fagund. præc. 4.1. t. 5. n. 10. Angel. v. Ieiunium, n. 7. Villalob. tr. 2.3. dif. 2. n. 4. Azor. l. 7. c. 1. q. 1. afferens ita esse decreta in Concilio Oxoniensi in Anglia ab Stephano Archiepiscopo coacto. Bonac. d. 2.1. v. e. præc. Eccl. q. 1. pun. 5. num. 1. Machad. Sylvest. Armil. Innocent. Hostiens. Gabriel. Sanchez. Llamas. Sylvi. & alij, quos citat, ac sequitur Leand. tr. 5. d. 7. q. 1. Diana part. 10. tract. 16. refol. 17.

346 Protecto de tribus hisce ieiuniis nihil est in iure communi expresse institutum, generaliter tamen consuetudine Ecclesiarum Latinarum, que placitum vim legis habet, sub culpa est lethali ieiunium ferendum. Certe in Rubrica de ieiuniorum obseruatione, hi etiam dies inter alios ieiuniorum annumerantur. Vnde Pasqualius nequaquam exaudiendus.

CAPVT XVII.

Circa eos qui tenentur, vel non tenentur ad ieiunij Preceptum.

QVÆSTIO INCIDENS.

Num qui ante annum vigesimum primum sunt valde robusti, ieiunium seruare teneantur?

347 Vnde Idimus sectione. i. nullum teneri ad ieiunij preceptum ante vigesimum primum annum. Quia usque ad huius anni finem existimat.

Sectio II. Dubia, De Precepto IV. 107

tempus Philosophi est tempus augmenti, unde corpus concinuū nutrimento indiget, & quādūque est. Matrem Ecclesiam pie cum his agere haud eos ad ieiunij legem obligantem. Quæ siem verò, an qui valde robusti sunt ante annum vigesimum primum ad ieiunij preceptum teneantur?

³⁴⁹ Teneri videtur. Quia cum res naturales tenuerunt modo se in omnibus habeant, & idē liberentur a lege ieiunij adolescentes ut tempus augmenti, ac robori impleant, qui ante vigesimum primum annum tempus augmenti prævenit, preceptum implere tenebuntur. Sic Durand. in 4. dist. 15. qu. 10. num. 4. Ioann. Pineda part. 2. Agricola. Christ. dialog. 29. §. 20.

³⁵⁰ Minime teneantur. Quia Ecclesia suis legibus solū ad id attendit, quod regulariter contingere aſſoluit, non quid in vno, vel altero accidentaliter experimur. Ita Valent. tom. 3. 4. 9. p. 21. 5. citans Medinam, Sanchez 1. 5. conf. 6. 1. d. 2. num. 4. Palqual. decision. 249. & omnes communiter.

³⁵¹ Hoc omnino certum. Quia regulariter vel que ad vigesimum primum annum protrahit, adolescentes haud valent sine damno notabiliter tota spaciatiā Quadragesima ieiunare.

QVÆSTIO INCIDENS.

Num adolescentes teneantur ante vigesimum primum annum aliquibus solum diebus in Quadragesima, & in vigiliis per annum ieiunare?

³⁵² *Tineatur plena.* ENERI appetet. Quia vnum vel alterum ieiunium non impedit corporis augmentum & reūcum est, adolescentes ieiuniis ante vigesimum primum annum affluecere, ne repente eis difficultissimum sit tot ieiunia obseruare. Sic Angel. verb. Ieiunium, Sylvest. ibid. quest. 6. Maior. in 4. dist. 15. quest. 3. Duran. quest. 16. num. 4. Corduba summ. quest. 6. Manu. part. 1 summ. cap. 23. numer. 1. Ludovic. Granat. Due pector. lib. 2. cap. 11. § 2. Ioan. de Pineda dialog. 19. Angles. de ieiun. quest. 9. diff. 3. quest. 1. D. Thom. in 4. dist. 15. articul. 2. in corp. id indicat haud obſcurē, dum docet, non arari pueros vſq[ue] ad septuaginta tertii finem ad seruanda omnia Ecclesiae ieiunia, sed debere eis commensurari ieiunia secundūm quod magis ad dictum terminum appro-pinquant.

³⁵³ Non teneantur. Quia Ecclesia sine exceptione aliqua eximit à precepto ieiunij pueros vſque ad vigesimum primum annum expletum. Ita D. Thom. 2. 7. quest. 147. art. 4. Nauarr. sum. cap. 2. 1. num. 16. Paludan. dub. 4. art. 2. conclus. 2. Medina summ. cap. 14. §. 10. Azor. lib. 7. cap. 17. quest. 2. Fagundez precept. 4. libr. 1. cap. 8. num. 4.

Didae de Narbon. anno 21. quest. 2. num. 4. Sanchez lib. 5. confil. cap. 1. dub. 2. num. 4. Sancius in select. 4. 5. 4. num. 7. Palqual. decis. 250. & alij communiter.

Oportet profecto pueros, adolescentesque ad ieiunia allere, ne exate illa completa dif. ³⁵⁴ Id est afferat. filius ad omnia seruanda ieiunia adstringantur, attamen minimè ad id tenentur. Vnde primam sententiam prædictam hodie parum, vel nihil probabilitatis habere reor.

D V B I V M LXX.

An Religiōsi professi vigēmo primo anno minore teneantur ieiunia,
qua Regula prescribit obseruare?

³⁵⁵ *Scopari* Religiōsos, professos non teneri. *Status questionis.* Ad ieiunia Ecclesiæ seruanda ante annum compleatum. Quia eadem est in hac re Religiōrum, ac sacerdotium ratio, nempe natura subiectus, vix ad augmenti terminum necessitas. Questio autem est, num ante id tempus ad ieiunia, que præscripta Regula teneantur?

Non teneantur, nisi legislator aperte ostendat, se obligandi etiam adolescentes intentio. *Non tenentur ab ieiunio.* Quia si huiusmodi speciarum intentionis non aperitur, supponendum est, Regulam pietatem Ecclesiæ imitari voluisse. Sic Graff. part. 1. decis. lib. 2. cap. 37. num. 42. Medina lib. 1. sum. cap. 4. §. 10. in 1. edit. Tamby 2. 2. de iure Abbat. d. 1. question. 4. numer. 4. Palqual. decision. 254.

Tenentur absolute. Quia Regula obligat ad hæc ieiunia, ergo qui huiusmodi Regulam proficitur licet vigesimum primum annum non expleurint, eam sicut in aliis, sic in ieiuniorum precepto obseruare. Ita Sylvest. verb. Ieiunium, question. 6. Rosel. numer. 14. Tabien. question. 16. numer. 17. Sà numer. 3. Lezana numer. 6. Azor. lib. 7. capit. 17. question. 3. Sanchez summ. libr. quart. cap. 11. numer. 56. Filiius. tract. 27. tract. 2. numer. 11. Fagundez precept. 4. libr. 1. cap. 8. numer. 6. Reginald. libr. 4. capit. 17. numer. 207. Sancius in select. dub. 54. numer. tert. Trulench. libr. tert. Decalog. capit. 2. dub. 2. numer. prim.

³⁵⁷ *Hoc longe probabilitius effe reor.* Quamvis Religiōsi professi vigēmo primo anno minore ad Ecclesiæ ieiunia seruanda non teneantur, tenentur tamen ex vi voti ad ieiunia Regula. Quia preceptum Regulae omnes professos obligat: & quemadmodum adolescentes potest sponte Deo votum emittere ad ieiunio seruando, ita etiam potest se Religioni obligare, ita ut illius legibus sit adstrictus. Vnde hanc sententiam longe admodum probabiliorē, imd mihi omnino certam esse crediderim, primāque infirmo niti fundamento.

QVÆSTIO

verb. *Etas*, n. 3. Diana p. i. tr. 9. refol. 4. 9. Palqu. de: ifon. 25. 2. num. 2. Sancius in select. d. 5. 4. nu. 4. & alij.

Sententiam hanc probabiliorem esse crediderim; magis enim recepto vbiique ferè vsui *Probabilium* conformatur. Accidentale namque est; seu *ca-hoc*. sive ea die vti, poterat liceat non comedisse priusquam hora 3, in qua vigesimum primum annum expleuit, aduentaret.

D V B I V M LXXII.

An vir sexagenarius liber sit absolus à lege ieianij?

Non est absolute liber sexagenarius. Quia sicut aliqui ceteri ad finem augmenti non est ab peruenient, alij tardius; hanc alter alij senes solent libet citius, alij tardius deficere incipiunt unde si validi adhuc sexagenarii sunt, à ieianij precepto minime exculantur. Igitur cum non deretur certus aetas terminus, in quo senes sint debiles, cum sapienter videamus dari sexagenarios quadragenariis multis robustiores, haud determinari debet sexagenaria aetas, ut quis legi ieianij non sit obnoxius. Sic apud Palsqualigum, Viguerius, Mezina, Pedraza, Philanthus, Manuel, Hugolius, Ledesma, & alij. Valent. 2. 2. d. 9. q. 2. pun. 5. Tanner. d. 3. q. 3. dub. 5. num. 9. Layni. l. 4. tr. 8. c. 3. m. 1. &c. Lefsi. l. 4. c. 2. dub. 6. num. 11. Reginald. l. b. 4. num. 109. Azor. l. 7. ca. 17. q. 4. Tolet. l. 6. c. 4. num. 1. Fagundez pre. c. 4. l. 1. cap. 8. num. 9.

Est absolute liber. Quia aetas sexagenaria est ex se senilis: fed aetas senilis à lege ieianij, iuxta omnes, excusat: ergo aetas sexagenaria absolutè liberat à ieianij onere. Maior probatur; quia natura hominis quantum tuis robusti incipit tunc languescere, eo quo calor debilitari incipiat, & spiritus immixtus, Autore Galeno lib. 5. de sanit. tuenda. Ita sibi verb. *Ieiunium*, num. 9. Sanchez libr. 7. de matrimon. d. 3. 2. num. 17. Angles in floribus, question. 9. de ieianij difficult. 6. conclus. vnic. Llamas part. 3. Method. cap. 5. §. 20. Aramil, verb. *Ieiunium*, numer. 5. Caietan. v. *Ieiunium*. Molfel. part. 1. summa tract. 10. cap. 4. numer. 37. Granad. 1. 2. controver. 7. tract. 3. part. 1. d. 6. section. 5. numer. 39. Sancius in select. dub. 54. numer. 8. & alij.

Hoc probabilius esse iudicio. Imò & Pius V. anno 1570. (Authore Llamas citato) id vi. Hanc sententiam cum infirmitas à ieianio liberet, & senectus habilius & tuis infirmitas magna sit, imò infirmitatum esse exigencies, morbiisque incurabilis, satius commode annus sexagenarius taxatur, ad quem hisce temporibus vix peruenit, ne dicam robuste ad ieianandum vivitur. Itaque sicut datur aetas iuuenilis viginti supra vnum annorum, quae eximit adolescentes ab Ecclesia ieianio: datur etiam sexagenaria aetas, quae senes à ieianij obligatione liberet. Ex Sancio accipi.

D V B I V M

QVÆSTIO INCIDENS.

An qui complevit post Quadragesimam incæptam annum vigesimum primum, teneatur diebus sequentibus usque ad eius terminum ieianare?

359
No tenetur.

Non teneri videberis. Quia ieianij præceptum est pro tota Quadragesima impositum: Igitur qui pro aliqua eius parte à ieianio eximitur, etiam pro tota excusat: nam qui totum non potest seruare præceptum, non tenetur ad partem. Sic nonnulli, quos presso nomine memorat Sanchez libr. 5. consil. capit. prim. dub. secund. numero octavo.

360
Tenetur plane.

Tenetur plane. Quia præceptum *Quadragesimæ* ieianij non est vnum indubitate, sed integrale ex pluribus præceptis affixis singulis diebus constans: Ergo per partes potest obseruari. Igitur ad id tenetur etiam ille, qui ad totum non tenetur. Ita Trullenech. libr. 3. Decalog. cap. 2. dub. 6. num. 1. Lezana verb. *Ieiunium*, num. 6. Sanchez libr. 4. summa. cap. 11. num. 56. Caietan. v. b. *Ieiunium*, cap. 4. Filliuc. tract. 27. part. 2. num. 111. Ludouic. de la Cruz in Bul. dip. 1. cap. 5. dub. 19. num. 3. Palsqualigus de cision. 251.

361
Hoc certi.

Ex istimo hanc sententiam esse certissimam etiam casu, quo unus tantummodo dies *Quadragesimæ* supereriset, quando quis vigesimum primum annum completum attingit. Vnde primam sententiam fallam omnino esse crediderim.

D V B I V M LXXI.

Incæpta iam ieianij die complet quis vigesimum primum aetas annum, cum adhuc nihil cibi assumpsi: teneturne ea die ieianare?

362
Tenerur quidem.

No tenetur.

Tenetur quidem. Quia tunc iam ille præcepto ieianij obligatur, quod seruare potest, siquidem nondum ea die comedit. Sic Sanchez lib. 2. de matrimon. d. 24. numer. 23. Bonacini de præcept. Eccles. dub. ultim. quæst. 1. pun. ultim. num. 7. Lezana verb. *Etas*, num. 8. Ghilinus verb. *Ieiunium*, numer. 24. litter. A. Portel. qq. Regular. verb. *Ieiunium*, in addit. numer. prim.

Non tenetur. Quia ieianij præceptum totum integrum diem respicit, ut individuum obiectum non autem partem: Igitur si per aliquam diei partem quis fuit à ieianij obligatione exemplius, totaliter eo die à ieianij lege liberatur. Ita Narbona anno 21. question. 2. num. 14. Filliuc. tract. 27. part. 2. num. 111. Naldus

Se^ctio II. Dubia, De Precepto IV. 109

D V B I V M LXXIII.

An Quinquagesimus quintus etatis annus
Vt et absolute viros à lege ieunij?

³⁶⁸ Liberat quidē. Quia ea etatis instantia iam
L^{iberat} sene^{ctus} incipit membra languore affice-
re. Sic quidam quos preſto nomine Angelus
affit v. i. ieiunium ru. ³⁶⁹ Memorant Azor l.7.
6. 7. q. 4. & Victorellus in notis ad c. 4. l. 6. To-
ten hanc tentationem nec improbat.

³⁷⁰ Minime liberat. Quia nū aetas minor
liberat sexagenaria ex se & per se reddit hominem
senectum, vt cō uniter restatur DD. Ergo nulla
aetas minor sexagenaria per se, seu ab aliis
libera virum à ieunij obligacione. Ita Lessi-
l. c. 1. dub. 6. n. 1. 2. L card. tr. 3. d. 8. q. 18. Pal-
quig. d. c. 1. q. 9. n. 8. Narbo anno 60. q. 2. n. 6.

Exstimo vniuersaliter, & per se loquendo,
³⁷¹ nullam exatem anno sexagesimo minorem,
vicos à ieunij legibus excusat. Dixi, vniuer-
saliter ac per se loquendo, Possunt enim multi
aetatio excusat ante annum sexagesimum,
immo quinquagesimum, in quibus sene^{ctus} ex
languore celerrius incipiat. Ut autem digno-
scas, si ante sexagesimum annum, in quo per
se & communiter sene^{ctus} inchoatur, in te
accidentaliter incepit, nota, num in te ro-
bur decrecere incipiat, quod facile colliges,
videns naturam ea non iam posse praestare,
quies anteā facilem operam adhuc beat.

D V B I V M LXXIV.

An Religiosus sexagenarius vel Monialis
quinquagenaria ieiunatur sua Regula
eiunia separari?

³⁷² Non liberantur. Quia feminā vitu^m ani-
mans, qua labore sapientia facilis quam
viri solent sustinere, vt docet experimentum
dum eas videmus tot noctibus vigilare agro-
rum obsequio addictas. Ergo non circū
quā vī sene^{ctus} granantur, vt eo ex ca-
pice à feminī legē circū liberantur. Sic San-
chez l.7. de matr. d. 12. n. 17. fatus. Sed re vera
re mecum bene considerata, & rationib[us] expen-
sas existimo nihil a ratione denūm disturn, nec
alium à probabilitate, qui feminas q[ui] inqua-
generat a ieunio ex usuerit, sicut viri exage-
rari excusantur. At dum aliud non appareris
ela ius om̄inē, ta^m quā pr̄babiliorem eligi
opinor, que uine sindicinatim de viri
etiam ne si te loquuntur eis ad excusandum
a ieunio. Pasqualig. decif. 1. 4. tr. 8. c.
1. n. 2. dicit. Oppotuit esse improbable. San-
ci. in selet. d. 5. 4. n. 1. Fagund. rra. 4. l. 1. c. 8. n. 11.

Liberant equidē, non solum speculati-
ve, vt si Sanchez led practice loquuntur. Quia
femina ex natura debilioris sūt comple-
xionis, quā viri. Ergo citius in eis sene^{ctus}, &
declinatio agnacē virtutis appetit, t. iste
Quintillianus declam. 106. Inter pares quoque
annos circū feminā sene^{ctus}. Quod vero quin-
quagenaria feminā inter sene^{ctus} annos eren-
tut, patet; nam feminā (vī fert communis
Eacob. & Mend. Theol. Moral. Tom. V. P. II,

senteⁿtia) post annum quinquagesimum non
generant ob naturalis virtutis deficiūm: Ig-
tur in hac etate vere reparandae sunt senes,
& consequenter ab Ecclesiastico ieunio
liberat. Ita Sanchez re adhuc melius conside-
rata l.5. onſil. c. 1. dub. 4. n. 6. ibid. & video famina
quinquagenaria deobligantur a ieunio. Didac.
Narbo anno 50. q. 1. n. 6. & anno 60. n. 15. L. ad.
tr. 5. d. 8. q. 10. Ma. had. l. 1. p. 4. tr. 3. docum. 9. n.
4. Zächius ad l. 3. decret. l. 1. 46. n. 10. P. l. 2. tr.
tr. de monial. c. 6. n. 15. Diara p. 5. tr. 7. refol. 7.
non audet hanc tentationem tanquam impro-
babilem tamnam.

Profecto quinquagenaria feminā quā senē
quam virū sexag. nariū dixerimma. secundū
decennio circū quā viri perfec^t tentescunt.
Ideo hanc sententia veriorē esse crediderim.
mei Laymani v. nia, qui eam improbabilem
appellavit immerito, cum tot post rationem
Doctoribus classicis non viaur.

D V B I V M I XXXV.

An Religiosus sexagenarius vel Monialis
quinquagenaria ieiunatur sua Regula
eiunia separari?

³⁷³ Tenetur plane, q[ui] Regulae prescripta
dom professa est, voluntarie suscipit. Eg-
go iuri suo, quo ex senti etate ad non ieiuni-
nandum in frui poterat, ipse cessat, & ieunio Regulae
prescripta aetatur. Sic Boglon. in cor-
si. reg. lar. v. bl. 18. n. 6. Ludou. de San. Iuan. p.
1. sum. v. de ieun. a. 6.

Non tenentur. Quia Regulae præcepta in-
star præceptorū Ecclesiastici obligant: At ³⁷⁴ Non tenetur.
Religiosus sexagenarius, & Monialis qui-
genaria ad ieunia Ecclesiastiq[ue] non tenetur.
Ergo nec ieunio Regulae obliterationi ar-
bitratur. Ita Sancti in selet. d. 5. n. 8. Pa. q. 1. g.
decif. 2. 5. 9. n. 1. Hieron. R. d. 19. compe d. 99.
Regular. refol. 7. 5. n. 10. Timbarin. tom. de iure
Abbat. d. 1. q. 5. n. 7. Marchant 10. 1. Tr. 1. m. 5.
cam. tr. 1. 2. 3. q. 1. 4. §. 1. Caramu. in Regul. S.
Bened. d. 1. 8. n. 16. 1. Diana p. 9. tr. 6. v. l. 6.

Probabilis existimo, præceptum Regnū ³⁷⁵ Anoris
in star præcepti Ecclesiastici obligare, nisi Re-
ligiosus, aut Monialis aduententer intenderint resolutio.
sene^{ctus} cōmuni privilegio renunciare, & se
absolute Regulae præscriptioni addicere.

D V B I V M LXXVI.

Vouit quis certis diibus pro tota vita cursu
ieiunare: enentur vir sexagenarius,
& feminā quinquagenaria illud im-
plicere?

³⁷⁶ Tenetur. Quia cum pro toto vita
tempore fuerit voluntarie emissum votum ³⁷⁷ Tenetur
pro toto vita tempore debet eius obligatio implere.
perdurare. Sic Laym. l. 4. tr. 8. c. 1. n. 2. F. v. Ca-
riet. Angel. Sylvest. & Navar. apud Sanct. z. i-
tandum. Leand. de Murcia in Reg. S. Francis. 8.
2. §. 2. n. 19.

Non tenentur. Quia votū particularia, ac ³⁷⁸
K singu-

SCOBAR
LOS MER.
S. V. M. II.
ET IV.
G

110 Theologiae Moralis. Lib. XLV.

Implere nō singularia; præcipue quæ ad bonum particolare videntis spectant, obligant iuxta vim Ecclesiastici præcepti: At præceptum ieiunij nō obligat viros post annum sexagesimum nec post quinquagesimum feminas: Ergo nec ieiunij votum. Ita Sanch. l.4. Decal. c.1. l.ou. 54. Tambur. 10. 2. de iure. Abbat. d.12. q.5. n.7. Pasqual. decif. 260.

379 Quid Autem assignatam senectutis ætate ieiunare, nisi alias expresse intenderint, etiam insenectute obligare. Nam votum ex natura sua obligat iuxta videntis intentionem: Igitur si videntis intentio se extendit expresse ad ieiunandum in senectute etiam post hanc etiam se le volti extendet obligatio ex natura sua licet per accidens cellare possit obligatio ratione incapacitatis subiecti, debilitatis scilicet, ad eiusmodi obligationem sustinendam. Sanchez

DVBIVM LXXVII.

An ut quis à lege ieiunij liberetur ratione insomni, nec sum sit ut per totam noctem nequeat obdormire?

380 Quidam sententia. Videlicet idem usq. ieiunio eum, qui nequit incircus dormire. Quia subistratio somni, notabile infert corpori damnum cum decoctionem impedit. Quicquid autem, num sit necessarium, ut tota nocte quis nequeat dormire, ut à ieiunij obligatione liberetur.

381 Necessarium est. Quia si quis somnum capiat, sufficere poterit decoctioni cibi operari impendere. Ergo hoc ex capite non erit à ieiunij liber obligatione. Sic Nauar. summ. c.21. n.16. Regin. l.4. n. 209. Llamas p.3. Mether. 5. §. 21. alios citans Sanch. l.5. consil. c.1. dub. 14. n.10. Gabri. in 4. dist. 16. q.3. notab. 4.

382 Non est necessarium, sed sufficit ut notabiliter impeditur per maiorem partem temporis, quo quis dormire confuerit. Quia ex huiusmodi temporis vigilia valde corpus patitur, nec percipit debitum virium instauracionem. Ita Ludovic. à S. Ioseph q. de ieiunari. 7. dist. 7. in append. Pasqual. decif. 263. n. m. 3. Leand. tr. 5. d. 8. q. 28.

383 Certe non sufficit, ut à ieiunij obligatione quis sit immunis, quod somnum parum impeditur, nec etiam quod totaliter impeditur, requiritur; sed solum quod notabiliter impeditur. Et hanc sententiam puto esse probabilitatem. Ex notabilis nāque cōsueti somni portionis defectu nimis corpus debilitatur, præcipue si crebra ieiunia, ut in Quadragesima, occurrat. Nam si vñica sommummodo dies ieiunij se offerat difficulter te à ieiunandi obligatione absolvetur, eo quod maiorem noctis partem insomnis transfigeres. Liceat enim corpus defatigaretur, die sequenti facili posset ab illi incommodo reparari.

DVBIVM LXXVIII.

An qui duo habet cauteria Hispanae Fuentes liber sit absolute à lege ieiunij?

384 Liber quidē est. Quia ex humore profluentibus nimiū vires debilitantur adeo, ut non mediocre documentū valetudini immineat, si ieiunij vigeat obligatio. Sic Sanci. in select. d. 5. 4. n. 17.

385 Minime est absolute liber. Quia per cautēria, sola natura electione ablique violenti profluunt humores noxijs ad subleuans. Non est absolute liber. Attamen si quis ex maiori humorū profluentia notabiliter debilitari preficiat, (humores enim noxijs afflent & viles trahere) liber erit à ieiunij obligatione, etiam vñico sit cauterio vulneratus.

386 Mea sententia est, non esse liberū absolute ob expressam pro secunda sententia rationē: Mea sententia. Attamen si quis ex maiori humorū profluentia notabiliter debilitari preficiat, (humores enim noxijs afflent & viles trahere) liber erit à ieiunij obligatione. Ita Pasqual. decif. 266. & alij docti, quos consului.

387 Mea sententia est, non esse liberū absolute ob expressam pro secunda sententia rationē: Mea sententia. Attamen si quis ex maiori humorū profluentia notabiliter debilitari preficiat, (humores enim noxijs afflent & viles trahere) liber erit à ieiunij obligatione. Ita Pasqual. decif. 266. & alij docti, quos consului.

DVBIVM LXXIX.

An qui carnibus vescitur ob præservationem ab infirmitate, quia pisces seu oua & laetacina ei afferunt documentum: eximatur à ieiunij obligatione?

388 Quidam sententia. Vi ob præsentem infirmitatem carnibus vescitur, à ieiunio eximitur. Nam præsentia infirmitatis ratione ultius habet causā statim plures vescendi, cœnandi, &c.

389 Exemptus nō est. Quia ex priuilegio carnibus in die ieiunij vescitur. Igitur cū huiusmo. Non existit di priuilegiorum contra ius commune sit, strictè tamen est interpretandum. Vnde carnis semel poterit vesci, sed simul debet à lecida cōmetostine abstinere. Sic Laym. l.4. tr. 8. c. 4. n. 8. Corduba in sum. q. 14. 3. Bonac. de præc. Ecl. d. vls. qn. 1. pun. 2. n. 3. Regin. l.4. n. 168. Comitol. in resp. moral. l.4. q. 46. Gordon. l.6. q. 1. 8. c. 6. & alij.

390 Est quidē exemptus. Quia de ieiunij essentia est abstinentia à carnibus cap. Statuimus dist. Eximimus 4. c. p. Non oportet, dist. 3. Ergo quacquaque ex plant. caula quia ad edendas carnes dispensatur, dispensatur est simpliciter quoad ieiunium. Ita Caïet. 2. 2. q. 14. 7. a. 8. Nauar. sum. c. 2. n. 2. Azor. p. 1. l. 7. 6. 10. q. 3. Telet. l. 6. c. 3. n. 4. Henr. l. 7. c. 13. n. 13. Filliac. tr. 27. n. 25. Sanch. l. 1. Decal. c. 19. n. 6. Sanci. in select. d. 5. n. 4. Fagund. prec. 4. l. 1. a. 2. n. 5. Diana. p. 1. tr. 9. resol. 2. 5. Trull. libr. 3. Decal. c. 1. dub. 2. n. 7.

391 Probabilem fatis reor esse primā sententiā, ut ieiunij præceptū quoad partem seruit, qui Præbabilitate non potest seruare quoad totum. Attamen hoc mihi lōge probabilitate secundā esse credo. Nō soluta & disparsata præcepti essentia, totū præceptū necessariū solvitur: & contrariū est planē intel-

Sectio II. Dubia De Praecepto IV. III

intelligibile, maxime quando obiectum praecepsit se partibile non est, sicut partibile est debitus pecuniarum, & ideo qui non potest solvere totum debitum, partem illustrenet solvere. Ad huc Llamas p.3. Merho c.5. §.26. asservat, post declarationem, quā de hac re viua vocē Plus V. fecit, esse luce claris, quod dispensatus ad elsum carnium, à iejunij lege sit liber. Fagund.

D V B I V M LXXX.

Ob præservationē futurā infirmitatis carnibus quis vescitur. Teneturne ieunare iis diebus quies non vult carnibus vesci?

¹⁹¹ ^{Laudios} **C**ertum mihi ad iejunium non teneri eū, qui infirmitas, aut debilitas præsentis intuito carnibus vescitur, iis diebus, quibus pro libito à carnibus abstinet. Quia præsens infirmitas, vel debilitas semper est sufficiens ad excusandum à iejunio causa. Quæstio autem est nūm qui ex dispensatione carnes comedit ob futurā infirmitatis præservationem, ieunare tenetur iis diebus, quies non vult carnes comedere?

¹⁹² ^{Tenetur} ^{videtur} **T**enor quidem. Quia à iejunio excusatatur cum carnibus vescitur eo quod iejunium cum eū carnium flare non potest: Ergo si in die iejunij vult à carnibus abstinerre, necessarij ei valenti instabilitati ieunandi obligatio. Sic Sanchez l.5. consil. c.1. dub. 30. m.3. Diana p.10. tr. 1. resol. 43. Magaloto. resol. mor. resol. 15. 3. n.5. Trull. l.3. Decal. c.1. dub. 2. n.7.

³⁹³ ^{Non time-} **N**on tenetur. Quia per abolutam ad elsum carnium dispensationē tollitur obligatio abstinenti à carnibus, & à pluribus simul refractionibus. Ergo & obligatio ieunandi tollitur. Igitur si dispensatus d'iquo die vult à carnibus abstinerre, ieunare non tenetur, cum obligatio sublata fuerit per dispensationem abolutam, & non conditionatam. Si vtratur carnibus, qua non reuiniscit ex eo quod non vtratur carnibus. Ita Pasqualig. decis. 268. m.3. Leand. m.5. d.8. g.35.

³⁹⁴ ^{Em. his} ^{Opinor} **C**um his opinor mei Sancij venia. Nam dispensatus non habet obligationem ieunandi, cum ei liberum sit ieunare, & non ieunare: Ergo liberum erit ei eligere vnum ex iis, quibus iejunium constat scilicet abstinentiam à carnibus, & non eligere alterum, nempe vinciam refractionem. Consequens patet; nam ea que voluntaria sunt possunt dividiri, & vnum fieri sine alio.

D V B I V M LXXXI.

Quis in Quadragesima non potest ieunare nisi ova, ac lacticinia comedendo, eo quod ex aliis cibis sufficientem non habet refractionem: teneturne oua comedere, ac ieunare?

³⁹⁵ ^{Leand.} **T**enetur plane. Quia præceptum iejunij est principale: Ergo quando aliter seruari non potest, debet cum eū ouorum obseruari. Etsib. & Mend. Theol. Moral. Tom. V. P. II.

Sic Sanch. l.5. consil. c.1. dub. 32.

Non tenetur. Quia in hoc casu duo concurrunt præcepta ad lethale obligantia, præceptum de abstinentia ab ouis, & lacticinijs: At hoc est vniuersalus cum etiam adolescentes adstringat: Ergo illi debet cedere de iejunij præceptum. Ita Pasqualig. decis. 272. & Sanch. probabile esse docet.

Mea sententia est teneri in eo casu ova ac lacticinia comedere, cum valeat si iejunium ³⁹⁷ ^{An. 10. 10.} affluere. Præcepto videmus innumerous vel ^{resolutio}.

ex Bullæ priuilegio vel ex dispensatione Medici, vel ex nota necessitate ouis & lacticinijs vesci, nec ideo liberos esse ab obligacione iejunij legitur credendum est. Ecclesiæ nolle eos liberari à iejunio, qui habent oua & lacticinia solum ad refractionem, maxime cum iejunij præceptum sit principale. Mecum Fagund. præc. 4. l.1. c.2. m.3. assertens, præceptum de non edendis ouis & lacticiniis solō ad veniale obligare, quod alio ex capite supra reieci. Et Diana p.10. tr. 12. resol. 45. citans Leandrum.

D V B I V M LXXXII.

In die iejunij quis non habet nisi carnes ad refractionem: teneturne eis vesci, ac ieunare?

Tenetur carnes edere. Quia hoc in casu ³⁹⁸ non alibi habet carnes, tanquam carnes, sed ^{Tenetur} tanquam sustentationis materia necessaria ad quidem ad prandium. Sic Abul. ad cap. 6. Mar. qu. 17. 1. resol. 43. Magaloto. resol. mor. resol. 15. 3. n.5. Henriq. l.7. c.13. n.17.

Non tenetur. Quia edendo carnes minime ³⁹⁹ ille poterit substantiam Ecclesiastici iejunij Non tenetur, quæ in abstinentia à carnibus, & à pluribus refractionibus consistit. Igitur non tenetur carnes edere ad ieunandum. Ita Fagund. præc. 4. l.1. c.8. n.1. citans D. Thomam, Richardum, Durandum, Nauarcum, Caeterum, Sylvestrum, Rosellam, & Angelum. Azot. l.7. c.17. qn. 7. Pasqualig. decis. 274. Trull. l.3. Decal. c.2. dub. 2. n.7. Sanch. l.5. consil. c.1. dub. 2. n.7.

Hanc sententiam probabiliorem esse crediderim. Nam si edendo carnes soluitur effemina. ⁴⁰⁰ Hoc probatia iejunij, quoniammodo tenebitur ad carnes bilium. edendas ut ieunet, qui eo ipso quod carnibus vescatur, ieunare non potest?

D V B I V M LXXXIII.

An qui solūmodo ad refractionem habet panem & olera, vel fructus: teneatur iejunum feruare, absolute loquendo?

Scio, eum qui solūmodo panem habet ⁴⁰¹ ad refractionem ieunare non tenet, quia Questionis ad congruam sustentationem panis solus non sufficit?

Tenetur quidem regulariter loquendo. Quia in quāpluribus regionibus tota refectio fit ⁴⁰² ^{Tenetur} ex pane fructibus, vel oleribus: qui quidem absolute, cibi sufficiens vires corpori adlicantur: Ergo habens panem, olera, vel fructus in sufficiente ad vinciam refractionem quantitate,

SCORPARI
et: Mor.
V.P.V.II.
F. LV

112 Theologiæ Moralis. Lib. XLV.

ieunare tenebitur. Si Ludou.de S.Iuan. q.de
ieum.a.7.diffic.7.dub.3.append.3. Leand.tr.5. &
8.q.42.Leg.Dianam.p.10,tr.11,re.ol.45.

⁴⁰³
Non tene-
tur.
Absolute loquendo non tenetur. Quia eiusmodi cibi ad congruam sustentationem sunt insufficientes, & in quantitate ad vincam refectionem necessaria valetudini officiant. Ita Angles q.6.de ieum.diffic.9.append.1. Sanch.l.
5.on fl.c.1.dub.15.n.3. Leand.de Murcia c.2.
§.2.num.48 pag.mih.170.Pasqualig. decif.27.5.
num.1.

⁴⁰⁴
Cum his
opinor.
Crediderim, nihil de hoc casu posse generaliter, & absolute definiri. Nam si Magnates, aut ei, qui debitate & splendore velci affuerint, non dubito, quin à ieunij obligatione eximeretur, ei quidem nimis oneroso. Si autem id contingat medioeribus statu haud diversitati ciborum affuetis, non difficile admodum forte eis habentibus panem & olera, vel fructus ieunare indicos, unde adstringi hosce lege ieunij non dubitarim.

D V B I V M LXXXIV.

Tenentur ne Domini die ieunij famulus augere portionem, (que alias sufficiens non est) vt ieunare valent?

⁴⁰⁵
Non nulla
suppono.
Vppono, famulos nō adstringi lege ieunij. Si ita tenuis sit portio eis à domino affignata, vt cum ea sustinere ieunij molestiam nequeant, nec habeant aliundevnde congruē prandere valeant. Hoc evum in casu eos pauperibus comparo, quibus non est refectio sufficiens ad ieunandum. Quæstio vero est, num in hoc casu teneantur Domini si possint, famulis augere portionem, vt ieunare queant?

⁴⁰⁶
Tenentur
plane.
Tenentur quidem. Quia ad eos atinet spiritualis famulorum cura, vt legem impleant ieunij, sicut pertinet ad eos sollicitudo, vt Sacramentis suscipiendi dent operam, quando Ecclesiæ instar præceptum. Sic Angl.de ieum. q.6.diffic.9.Ludon.de San.Iuan.art.7.diffic.7.dub.1.append.2.

⁴⁰⁷
Nō tenentur.
Non tenentur. Quia ex iustitia non, ex hac enim non tenentur nisi ad id, in quo conuenierunt: nec ex charitate, cum non sint in aliqua necessitate constitutio[n]e ex alio capite: Ergo. Ita Pasqualig decif.277.n.3. Leand.tr.5.
d.8.q.47.Vega p.1.sum.c.14.caſa 1.6.

⁴⁰⁸
Autoris
sensitio[n].
Ego autem sic questioni respondeo. Si domini cum famulis conueneré, vt quotidianus eis vixtus reddendus esset sicut filios familias: tenebitur dominus famulo ieunanti prouidere sufficientem ad ieunij sustinenda refectionem. Si verò certa portio eis fuit affigata pro diebus singulis, & vt vulgariter explicem, Si son ciados de racionalada para cada dia: portionem non tenetur die ieunij augere. Non enim famulo prouidere dominus de cibo simpliciter, sed iuxta pacem & conventionem cum eo factam debet.

QVÆSTIOINCIDENS.

Num si coniugibus ieunium impedit, ne sibi iniucem redditum debitum, teneantur à ieunio abstinere?

⁴⁰⁹
GERTVM existimo, non teneri hosce ieunare, rogito autem, num teneantur à ieunio abstinere, si ieunium *Nontenetur* impedit, ne iniucem debitum reddere abstinere à queat: Non tenetur abstinere à ieunio. Quia ieunio diebus ieuniorū nō debent dilittari acutibus date operam. Sic Paludan.in 4. dist.15 q.4.

Teneri non ieunare videntur. Quia præceptum reddendi debiti est iustitia ac naturale ⁴¹⁰ dignum: Ergo præferendum præceptum ieunij habet. *Tenentur*, mano, ad temperantiam pertinenti. Ita Caet. ^{nō tenentur.} sum.v. ieunium c.3. Armil. n.4. Nauat.sum.c.21.
n.16. Sā. n.9. Sanch. l.9. de matr. d.3. m.10. Fagund. prec.4.lib.1.c.8.n.18. citans Philiarcum, Medina, Ledesmā. Lessi l.4.c.2.n.4. Bonac. d.vi. de præc. Eccl q.1.pun.vlt. m.2. Pasqualig. decif.280 plures referens.

Hanc sententiam veram vnicce esse crediderim, nec enim prima solidio nitor fundamento. Abstinere enim à deliciarum licetū *Ho. via* vni in die ieunij consilium salubre quidem verum est: ut reddere debitum coniugi postulantiputo. est iustitia præceptum?

D V B I V M LXXXV.

An vxor teneatur ad ieunandum, ob rixas cum marito precipiente ex rationabili causa, vt non ieunet vitandas?

⁴¹¹
Exculsatur proculdabio vxor à ieunio ob viri præceptum, si excitande essent alias *Sunt* que discordiz vel rixa. Quia præcepta positiva sunt, cum tanto dispensatio non obligant.

⁴¹²
Non tenetur. Quia vxor sciens, si sine incommode à marito excogitato ieunare potest, implens quod Ecclesia præcipit, non vi turdet scandalum, sive rixarum actuum occasio[n]em exhibere; vnde scandalum marito erit impudicum. Sic Paludan.4.dist.15.q.1.a.1.Sanci. in select.d.54.n.26.

⁴¹³
Tenetur à ieunio abstinere. Quia maritus rationabiliter imperat, & vxor irrationabiliter se se à præcepto eximit. Ita Leand.tr.5.d.8. plane. q.5.1.Pasqualig. decif.183.n.3.

⁴¹⁴
Mea sententia est, vxorem non tenet à ieunio abstinere ob mariti scandalum quantum illa abque cauila id rationabili præcipit, refutatio[n]. Tunc enim scandalum ex mariti malitia dicitur. At si rationabili ex cauila id imperet, (sicut, ob aliquā illarum, quae communiter à Doctoribus afferuntur, vt quis sit ab Ecclesiæ præcepto liber) tenebitur vxor obire. Et nou alius posse existimo ab Authoribus pro prima sententia adductis sustineri.

DVBIVM

Sectio II. Dubia, De Precepto IV. 113

D V B I V M LXXXVI.

An fœmina nubere è proximo intendens, si ex ieiunio formam timeat notabiliter obscurandam, possit absolute à ieiunio abstinere?

⁴¹⁶ **A**solute potest. Quia formæ deturatio
nabile reputatur, quo offici si fœmina timeat,
lex ieiunij non obligat. Sanch. l. 9. de matr. d.
3.n.12. Fagund. rec. 4.l. 1.o.8.n.18. Molfes. p.1.
sum. tr. 1.o.c. 4.n.46. Sanci. in scel. d. 54. nu. 25.
Trull. l. 3. Decal. c. 2. dub. 7.n.25. Lopez p.2. In-
fruct. c. 111.

⁴¹⁷ Non potest absolute à ieiunio excusari, sed
Non potest
abst. sed solum quando id, experimento duce, for-
man notabiliter deturatum esse videa-
tur; vnum enim, vel alterum ieiunium formæ
noxiom non est, sed potius non semel eam
redit clariore. Igitur non liberatur absolu-
te mulier à lege ieiunij conseruanda pulchri-
tudinis ex ratione. Ita Pasqualig. decis. 385. per
itam. Eum sequitur Leand. tr. 5. d. 8. q. 3.

⁴¹⁸ **S**existim fœminā ab aliquibus Ecclesiæ ie-
uniis, non ab omnibus excusari, nisi forte sit
tam delicate complexionis, vt à quocumque
ieiunio forma speciositas notabiliter of-
fendatur. Quia regulariter loquendo vnum
vel alterum ieiunium non potest notable for-
mæ detrimentum impire. Vnde afferre de-
bere eam in vigiliis ieiunare, in quatuor tem-
poribus vnum saltem ieiunium inire, in Qua-
dragesima bis aut ter in hebdomade Ecclesiæ
præceptum obseruare.

D V B I V M LXXXVII.

*An si prægnantes, vel lactentes adeo sint
robustæ, ut unicaræfectione meridiana,
& refætiuncula vespertina valeant se,
& infantulos sustentare teneantur, ie-
uniū inire?*

⁴¹⁹ **V**idimus scđt. 1. prægnantes & lactentes
communiter non affixi ieiunij lege.
Quia nequeunt vnicaræfectione sibi & in-
fantulo sufficienter de alimento prouidere.

⁴²⁰ **T**enentur quidem ad ieiunium. Quia cestat
ratio excusationis, & quasi non prægnantes
ac lactentes reputantur. Sic Abul. ad cap. 6.
Mat. q. 146. Calet. sum. v. ieiunium. c. 3. & 2.2.
q. 147. a. 4. Sylvest. v. ieiunium. q. 9. Graff. p. 1. l. 2.
c. 37. n. 44. Fagund. præc. 4. l. 1. c. 8. n. 14. Philarc.
de offic. Sacerd. to. 1. p. 2. l. 3. c. 2.3.
⁴²¹ Non tenentur. Quia lex ad ea, quæ accide-
re tenentur, re frequenter assolent, adaptatur, leg. ex his, &
vniua. leg. Nam ad eas ff. de legib. Igitur cum prægnan-
tes, & lactantes communiter ieiunare non va-
leant absque infantuli incommodo, ut vñus
Ecclesiæ approbat; omnes possunt eiūsmodi
fauore viri. Ita Molfes. 10. 1. sum. tr. 1. o. 4. nu. 40.
citans Paludanum, Gabrielem, Nauarrum, Re-
ginaldum, Angles, Dianam, Trullec, & Pasqua-
Eccb. & Mend. Theol. Moral.. Tom VI. P. II.

lig. quos refert, & sequitur Leand. tr. 5. d. 8. q.
55. Richar. de Mediaui. in 4. dift. 15. art. 3.
ques. 4.

Profecto si aperte constat, aliquam ita es-
se robustam, ut semel capiendo cibum, & sibi ⁴²² *An Eloris*
ac pueru valeat sufficenter prouidere; tunc *resolutio*.
eam à ieiunio gerendo ego non excusarem.
Atamen quia id raro aut nunquam potest
evidenter constare, existimo nunquam non
excusandas.

D V B I V M LXXXVIII.

*An prægnanti, ac lactenti sit licitus absolu-
te in die ieiunij carnium usus?*

⁴²³ **N**on est licitus absolutè. Quia si robustæ
sint satis, & cibis non prohibitis vescen-
tes, quoties libuerit, sufficenter sibi ac infan-
tulis prouident, non appetet sufficiēs ratio, vñ-
de licetia huiusmodi honestetur. Sic Bonac. de
præc. Ecel. d. v. t. q. 1. pun. vi. nu. 3. Tolet. l. 6. c. 4.
n. 1. Angl. q. 6. de ieiun. diffi. 7. Basile. v. ieiunium
2. n. 6. Ludou. de San. Iuan. a. 7. dif. 6. append.
3. Geti. v. ieiunium. n. 6. & v. Inscri. *Non est
absolute li-
citus.*

Absolute est licitos. Quia cōmuniter cibo-
rum quadragesimalium qualitas & debilitatem ⁴²⁴ *Et licitus*
fœminæ prægnantiæ, seu lactenti ingerit, & in-
fantulis solet esse noxia. Ita Funes in spec. p. 3.
c. 2. nu. 6. & alij, quos presso nomine Bonacina
referunt.

Ego autem existimo, prægnantes posse, imo ⁴²⁵ *Quid Au-*
debere carnis vesci, quando eas vehementer *tor?*
appetunt; quia ex abstinentia posset in-
fans periclitari. At si prægnantes, vel lactentes
sint valde robustæ, nō video vñdenā eis licet
carnibus vñi. Secus dixerim, si sint nimis deli-
catæ complexionis. Vel si licet robore pollent,
duos simul lactēt infantulos. Quia tunc ob-
magnum cibi indigentiam solidiori poterunt vñ
alimento. Imo etiam si vñicum lactaret infantulum,
si præter consuetudinem debilis appa-
ret.

D V B I V M LXXXIX.

*An Artifex adeo robustus, ut simul possit
artes laboriosas exercere, & ieiunare:
teneatur ad id?*

⁴²⁶ **C**ertum est eos, qui artes laboriosas exer-
cent, v.gr. agricultas, fabros ferrarios seu *Statu* que-
lignarios &c. à ieiunio eximi. Quia præceptū fœminis.
ieiunij cum tanto incommodo non obligat.
Quæsternim autem, an qui adeo est robore
pollens, ut simul valeat artes laboriosas exer-
cere, ac ieiunare, ad id teneatur?

Ad id teneatur. Quia solū defatigatio, qua ex ⁴²⁷ *Ad id te-*
laboré afficitur artifices, eos à lege ieiunij li-
berat: Ergo si robustis defatigatio non adest, natur.
sed facile labori accingit, non est, vnde excu-
sari valeat. Sic ad cap. 6. Mat. q. 143. Reginald.
l. 4. n. 216. Medina C. de ieiun. q. 9. docens ha-
bentes caſtam ad non ieiunandum, non de-
bere recedere à præcepto de abstinentia in die
ieiunij, ultra quod recedere eis permittitur.

K 3 Ad

SCOBAR
LOS MOR.
M. VI. VII.
E. LV

114 Theologiae Moralis Lib. X LV.

428

No tenetur. Ad id non tenetur. Quia lex absolute exi-
mit à ieunandi obligatione eos, qui artes la-
boriosas exercent: Ergo neminem huius ge-
neris obligat. Nam quod aliquis adeo robu-
stus inueniatur, ut simul possit artes illas exer-
cere, ac ieunare, per accidens est, & de raro
contingenti, quod lex non respicit. Ita Pas-
qualig. decr. 290. n. 4. Leand. tr. 5. d. 8. qn. 6. i. &
alii communiter.

429

*Hoc mihi
probabilius* Probatiliorem hanc sententiam esse credi-
derim. Nec enim verum puto robustiores fa-
cilius posse labori incumbere, ac simul ieun-
are. Nam robustiores abundantiori alimen-
to assident indigere: & si pro aliquo tempore
valeant laboris, ac ieunij sustinere molestiam:
tandem fortasse magis quam debiliores defi-
cient.

D V B I V M X C.

*An Eugenij IV. declaratio, aut induluum
excusans Artifices artem suam exercentes
à ieunij obligatione, comprehendat eos, qui artes laboriosas non
exercent?*

430

*Solum com-
prehendit.* Non comprehendit nisi eos, qui laborio-
sus exercet artes. Quia expresse id decla-
rat indulmentum, quod in Compendio priuilegiorum
Frarum Minorum, v. ieunium, n. 2. his verbis
refertur: Idem Eugenius declarauit, quod Ar-
tifices laboriosas artes exercentes, & rusticis,
sive diuitis sive pauperibus non tenentur ieun-
are sub precepto peccati mortalis. Et quod ab-
solvi possint, & induci ad elemosynas, & alia
bona facienda. Ergo solum hoc priuilegium, sive
declaratione excusat Artifices, qui laborio-
sus artes exercent. Sic Doctores, qui Sartores,
Barbitoniores, Pictores, & alios haud laborio-
sus exercentes artem, legi ieunij subiecti do-
cuere, quos suis exponam locis. Interim acci-
pe Abulensem ad cap. 6. Mat. q. 143. Angles
q. 6. de ieun. diff. 10. apend. 1. Azorium p. 1. l. 7.
c. 17. q. 8. Reginaldum l. 4. n. 216. Filliicum tr.
27. n. 17. Laymanum l. 4. n. 8. c. 3. n. 3. Tanne-
rum 2. 2. d. 3. q. 3. dub. 5. n. 10. 2.

*Omnis Ar-
tifices ab-
solute com-
prehendit.* Comprehendit omnes Artifices, licet artes
laboriosas multū non exercant. Quia grauif-
simi Doctores Pontifices indulmentū, seu declara-
tionem referentes, nullam de laboriosis arti-
bus gesserū mentionē, sed absolutedicunt, Eu-
genium declarasse solitos esse à ieunio Arti-
fices, seu opifices suas artes exercentes. Ita Nauar.
sum. c. 21. n. 6. Leander tr. 5. d. 8. q. 6. 9. Fagund.
prac. 4. l. 1. c. 8. n. 15. & 16. praecepit in 2. edit. vbi
hac adiicit verba: Et quannus Joan. Sanchez
P. Ledesma, Graffis, Vega, Toletus, Lessius, Villa-
lobus, & Filliicius, Sartores, & Barbitoniores non
ex usent ob exiguum laborem, quem habent: tamē
non video rationem, ob quam non excusat, cum
Artifices, & opifices excusat Eugenius IV. & cū
Papa eos excusat, contra rationem videatur, velle
eos ad ieunium obligare Ledesma p. 4. q. 17. a. 2.
dub. 9. Sā v. ieunium, n. 9. Machad. 10. 2. l. 6. p. 8.
tr. 7. docum. 5. n. 5. & tr. 8. docum. 8. n. 2. Centent,
hanc sententiam esse probabilem Pasqualig.
decif. 307. n. 3. Diana p. 8. tr. 8. resol. 55. & p. 10.
tr. 15. resol. 37. Henriquez insim. sed. 16. q. 27.

431

Aque probabilem hanc crediderim esse
sententiam. Imo ut probabiliorem eā esse af-
firmarem efficaci me allici ratiōne proſteor. babilē.
Nam siue indulmentū sit, siue declaratio, ille tex-
tus Eugenij. Quia de iis, qui artes nempe de
fabriferrariis, aut lignariis, agricolis, foſſori-
bus, ac ſimilibus non poterat esse dubium,
num ad ieunium obligarentur, cum de le co-
ſtet, ad id minime teneri. Aliis ergo Artifici-
bus ſubleuandis debuit indulmentum imperti, aut declaratio Pontificis adaptari.

D V B I V M X C I.

*An fatores excusat à ieunij obliga-
tione?*

*N*on excusat. Quia ſedentes artem la-
boriosam minime exercent. Sic A. ngl. qu. 6. de ieun.
diff. 10. a. pend. 1. Llamas p. 3. t. 5. f. tantur,
2. Luis. Turrian. sum. part. 1. cap. 256. dub. 16.
concl. 1. Cetetanus citatur à Fagundez ubi
infra.

Excusat planè. Quia quamvis ſedente-
tes ſuo ministerio incumbant, magnum ta-
men conatum adhuc manibus, brachiis, quidem
cruribus, ac pedibus. Ita Azor. lib. 7. c. 17. qu. 8.
Leſſi. l. 4. o. 2. dub. 6. n. 4. 3. Trull. l. 3. Decal. cap. 2.
dub. 7. n. 7. Pasqualig. decif. 296. n. 2. Quinta-
nad. de Inbil. c. 8. n. 17. Diana p. 1. tr. 9. resol. 7.
Fagundez prac. 4. libr. 1. cap. 8. numer. 15.
Sanchez lib. 5. confiſ. cap. 1. dub. 7. num. 5. & alii.

Hoc plane probabilius. Licet enim Eu-
genij declaratio non extaret, ars conſciendi Hoc pre-
calceos, si pro maiori, vii afflolet, diei parte bilis.
exeretur, admodum laboriosus est.

D V B I V M X C I I.

An adstringantur Sartores legi ieunij?

A dstringuntur quidem. Quia hoc exercitū
nō exhaustivis vires cum à ſedente fiat la-
bore perfici. Sic Abul. ad cap. 6. Mat. q. 143.
Azor. p. 1. l. 7. c. 17. q. 8. Filiuc. tr. 27. n. 17. Mol-
fel. 10. 1. sum. 11. 1. o. 4. v. 4. 3. Ragut. in Vale Ec-
cl. diso. prac. 7. q. 3. o. n. 9. Leſſi. l. 4. c. 2. dub. 6. n.
4. 3. Tolet. l. 6. c. 5. m. 4. Sanchez. l. 5. confiſ. l. 1. dub.
7. n. 7. Trull. l. 3. Decal. c. 2. d. 7. n. 9.

Non adstringuntur. Quia integrum diem
infumant, imo & partem non modicam Non ad-
noctis in uestibus ſuendis cum magna celeri-
tate. Ita Fagund. prac. 4. l. 1. o. 8. n. 15. & 16. Sā
v. ieunium, m. 9. Machad. 10. 2. summa. 1. 6. p. 8.
tr. 7. docum. 5. numer. 5. Henriquez ſumma.
ſect. 16. question. 27. Et probabilem eſſe do-
cent Diana pari. 10. tr. 15. resol. 37.
Azor. Sanchez, Trullench, & Pasqualig. de-
cif. 296.

Profecto licet Sartores tota die ſuo ministe-
rio operā non impenderet, licet nimis non
vigilarēt, non mediocrem ego reputare labo-
rem, tot horis addici ſedili. Igitur totius diei, eſſe
imo alicuius partis noctis in uestimentis ſu-
bus ſufficiens plane erit, vt à legi ieunij
exi

Sectio II. Dubia, De Precepto IV. 115

eximantur. Attamen non ideò magistros inci-
dentes vèstes (idem dixerim de futuribus inci-
dentes calceos,) & non conuentes liberos di-
xerim à ieuiño, nec per Eugenij declaratio-
nem. Quia exissimo Pontificem supponere,
maiorē diei partem esse in ministerio con-
sumendam, quod regulariter in vèstim, aut
calceorum incisione non accidit. Si autem ac-
cideret aliquando eos assererem, à ieuiñi ob-
ligatione esse etiam immunes. Didici à Fa-
cundio.

D V B I V M X C I I I .

An Pictores, & Barbitonforos teneantur
ieuiunare?

419 T enentur quidem. Quia adeò facile ex-
T enentur ministerium, ut facile valeant ei ieui-
nantes incumbere. Sic Fulluc. træt. 27. num.
17. Lessi lib. 4. cap. 2. dub. 6. num. 4. ; Layman.
lib. 4. art. 8. cap. 3. numer. 3. Tolet. libr. 6. cap. 4.
num. 3. de Barbitonforibus. De Pictoribus vero
Sic Azor. Angles. Molfes. Tolet. Layman. Bo-
nac. Tanner. Sanchez. Fulluc. Reginald. &
alij citati à Pasqualigo decision. 306. Sancius in
feld. d. 5. num. 6. Sylvi. 2. 2. q. 147. art. 4. Lessi.
ibi supr.

420 Non tenentur. Quia intuitu priuilegij, aut
declarationis Eugenij omnes Artifices suam
artem exercentes eximuntur. Sic de Barbi-
tonforibus. Ledesm. 2. part. quart. question.
17. articul. tert. dub. 9. Fagundez precept.
quart. libr. prim. capit. o. l. au. numer. 15. & 16.
Sæver. Ieuiuum 9. & alij. De Pictoribus ve-
rò Fagundez numer. 16. Pasqualigo decision.
296. numer. tert. & quart. Ledesm. 2. part.
quart. question. 17. articul. tert. dub. 9. Sà,
Syluest. Tabien. Maior. apud Machad. libr.
secund. part. quart. træt. 4. docum. I. num. 2.
Diana part. 10. træt. 15. resolut. 37. citans
Leandrum.

421 Ego autem existimo, non teneti vnum, &
alterum ieuiunare, dum per integrum diem, vel
maiorē ipsius partem suam artem exerceant.
At Barbitonfor. aut Pictor, qui solū per ali-
quam diei partem vacant ministeris, non exi-
muntur ex indulto, vel declaratione Eugenij,
supponitis, Artifices à ieuiño eximendos
debete tota, vel maiori diei parte suis mini-
steriis incumbere, ex quo non mediocris mo-
lella ieuiuant accrescit. Alias enim posset
verificari indultu, vel declaratio de op-
ificibus, qui per vnam solammodo horam
suo muneri incumbunt, quod nemo dicti-
tabit. Porro qui in Barbitonfere totius diei,
vel majoris eius partis labore requiro, non
tanti temporis instantiam in Pictore præscri-
berem. Quia ars haec intensam requirit men-
tis attentionem, quæ spiritus atterens, corpus
ipolorum subfido adeò priuat, ut egeat à ieui-
no libertum reparari.

D V B I V M X C I V .

An Lanarij, Pistores, Fullones, Sculpto-
res, Argentarij, Textores vitta Seri-
ce, lance, vel lancee, qui panes co-
quunt Aurifices, Figuli, & atij humasmo-
di Opifices excusat à ieuiñi obli-
gatione?

422 N on excusat. Quia horum omnium artis, 442
licet ei tota die inseruant, haud grauem
corpori molestiam ingerit, vnde necessaria sit
multiplex refectio. Sic Pasqualigo decision. 306.
Luis. Torrian. part. 1. summ. cap. 56. dub. 16. a
conclu. 1.

Excusat quidem. Quia Argentarij, Au-
rificesque ex vsu mallei, & simae, & ex di-
turnitate laboris, & attentione mentis neces-
saria, magnum corpori labore ingerunt. Ita
Pasqualigo decision. 302. Azot. Reginald. Trull.
Molfe. Bonac. Fagundez, quos refert, & se-
quitur Leander træt. 5. dub. 8. question. 73.
Sculptorum autem labor tota die ministerio in-
cumbentis vires quidem haud leuiter atte-
rit. Ita Fagundez pra. pt. 4. lib. 1. cap. 1. num. 16.
Trulle. ach. lib. 3. Decalog. cap. 2. dub. 7. numer. 9.
& alij communiter. Textores vitta serice, la-
nce, aut lance si per totum diem, & partem
noctis de more laborent per Eugenium exi-
muntur, sunt enim Opifices. Ita Azot. Regi-
naldus. Molfe. Trullench. & Bonacina apud
Leandrum træt. 5. dub. 8. question. 75. absoluē,
& sine distinctione omnes textores à ieuiño
eximentes. Demam Fullones. Lanarij. Pisto-
res, & qui furnariam artem exercent, aut pa-
nes coquunt, à ieuiño excusat. Quia om-
nes hi generali nomine Artificium in Eu-
genij declaratione comprehendontur. Ita
Pasqualigo decision. 298. Azot. lib. 7. cap.
17. question. 8. Reginald. Bonac. & alij à Pas-
qualigo citati.

Cum his opinor, asserens hosce omnes Opifi-
cios si tota die labori dent operam proculdu. 444
fies si tota die labori dent operam proculdu. Idem affero.
Reditio. Eugenij aut gaudere indulto, aut declaratio-
ne comprehendi.

D V B I V M X C V .

An mulieres lin eam suppelleat emdi-
luentes, aut post ablutionem compli-
cantes, eximuntur à lege ieuiñi, si
solammodo partem notabilem diei in
hoc exercitamento insument, non diem
totum?

423 Eximuntur quidem. Quia actus laundi
magnum virium conatu requirit: si autem Eximuntur,
huic exercitio accedat preparatio earum re-
rum, qua necessaria sunt ad ablutionem, &
post illam expansio, ac collectio pannorum:
maximus, præcipue in feminis, labor aesti-
matur aspergens ieuiuandi obligationem. Certè
quando linea supplex iam mundata com-

K 4 plieatur

116 Theologie Moralis. Lib. XLV.

plicatur ad hoc labor notabilis est. Quia in ea extendenda; ac premenda; vt est opus; non leuis conatus requiritur. Vnde hoc quoque exercitium etiam post ablationis diem tollit ieiunij obligationem. Sic Palqual. decision. 304. n. 2. ¶ 4.

446 Non eximuntur. Quidam si partem solummodo notabilem, non totam diem, aut maiorem illius partem huic ministerio impendant, non reputatur eorum labor adeo magnus, ut à lege ieiunij eximi debeat, maximè cum mulieribus hisce vulgaribus agitatu sit hoc ministerium, quod magna dexteritate, ac facilitate exerunt. Ita Diana p. 10. tr. 16. resol. 7. Leander tr. 5. d. 8. q. 82.

447 Ego quidem sic questioni respondeo. Si in hyeme hoc ministerium exercetur, eximuntur à lege ieiunij, etiam si tota die non incumbant labori, sed partem solum notabilem insument. Quia ex frigoris cruditate modico labore accedente, non medica molestia resultat. Si vero non in hyeme, sed alio tempore ministerio huic debet operam, ut à ieiunio eximantur, debere maiorem diei partem in ministerio insumere affirmo. Demum haud dubium mihi, quin ieiunare teneantur, que solum plicandis pannis dedere operam. Quia huius exercitij labor leuis est, & in illo breuis diei pars insumi a solet. Certe si huiusmodi exercitium sufficeret ad liberandas foeminas à lege ieiunij, à fortiori esset sufficiens quocumque aliud domesticum ministerium, quale est, neque in quo multoties totam diem foeminae insument. At hoc, vel aliud simile non excusat à ieiunio. Auctore Sanchez libr. 5. consil. cap. 7. numer. 7. Ergo minus illud excusabit.

DVBIVM XCVII.

An qui artes laboriosas exercet non ex officio, vel indigentia, sed diuer- ticuli causa, excusat à ieiunij obliga- tione?

Non excusat. Quia cum indigentia, vel officio ad laborem non obligat, sed ⁴⁵² *Non excusatur.* lummodo labor, vel exercitamentum illud *fatur.* causa diuerticuli assumitur in die ieiunij: debet quis à diuerticulo abstineri, ut pracepto satisfaciat. Sic D. Thom. in 4. dist. 15. ques. 3. art. 2. ques. iiii. 4. ad 3. D. Antonin. p. 2. tr. 6. cap. 2. §. 6. Gabriel. in 4. dist. 16. ques. 3. art. 1. no. ab. 4. Angel. verb. *Ieiunium*, numer. 15. Armil. numer. 4. Durand. in 4. dist. 15. ques. 10. numer. 6.

Excusat equidem. Quia non excusantur qui artem exercent titulo indigentiae, (hoc *Excusat.* enim titulo minimè excusarentur diuites, qui non ex indigentia, aut officio ad victimum comparandum, sed diuerticuli causa laborant,) sed ex labore corpus affligit, indigenis quidem virtutem reparatione. Si ergo diues ei ministerio incumbat, quod ieiunij non subeat legi, & quod à ieiunij lege erit immunit ac ille, qui ex indigentia laborat. Ita Nauart. *Samm. cap. 21. numer. 16.* Sylvest. verb. *Ieiunium*, *question. 9. numer. 24.* Toletus *libr. 6. capit. quart. numer. tertii.* Lessius *libr. quart. capit. secund. numer. 22.* Azor. *part. prim. libr. septim. capit. 17. question. octau. Reginald. libr. quart. numer. 213.* Sanchez *libr. quint. Consil. dub. septim. numer. quarti.* Sancius *in select. dubio 54. numer. 14.* Fillius *tractat. 27. numer. 120.* Fagandez *praecept. quarti. libr. prim. cap. 8. numer. 15.*

Probabiliorē hanc sententiam esse existi- ⁴⁵⁴ mo. Nam in dispensatione, seu declaratione *Probabiliorē* Eugenij expresse dicitur legem ieiunij non *boc mili.* comprehendente eos, qui artes exercent, *Sine duites sint, sive pauperes.* Verbum autem illud diuites idem est, ac ij, qui non ad inopiam subleuandam, sed ad animi diuerticulum, corporisque exercitamentum artes exer- runt.

DVBIVM

DVBIVM XCVI.

An sint à lege ieiunij exempti characterum Compositores, in Typegraph.ca Officina?

448 *Status quo-* Ceterum mihi Typographos praelatum tor- quentes, aut attramentum ministrantes immunes à ieiunio esse. Quia ex ductione ac reductione preli robustæ admodu vires laxantur. Quæceterum autem, num characterum compitores à lege ieiunij sint etiam exempti?

449 Exempti non sunt. Quia in hoc exercitio nullus ferè interuenit ingenij, & corporeus labor nimis est moderatus, cum absque villa corporis fiat agitatio. Sic Gordon. *libr. 6. q. 18. cap. 6. §. Secunda excusans. Palqual. decisi. 309. n. 1. Trull. l. 3. Decal. cap. 2. dub. 7. Diana p. 4. tr. 4. resol. 134.*

450 *Sunt exem-* Sunt à ieiunio exempti, si tota die laborent. Quia licet labor ingenij sit modicus, labor corporalis ex continuatione per totum diem, & partem noctis notabilis proculdubio est. Ita Machad. t. 2. l. 6. p. 8. docum. 4. n. 2. Quem sequitur iam Diana, prudenter mutato consilio, part. 8. tr. 2. q. 7. resol. 56. Leander tractat. 5. d. 8. ques. 8. 88.

451 Certum mihi oculato testi characterum Hoc mihi compositores sufficiente plane labore affici, ut certum, à ieiunij lege liberentur. Accedit namque

Sectio II. Dubia, De Præcepto IV. 117

D V B I V M X C V I I .

An qui excusantur à ieunij lege ex causa laboris; teneantur ieunare illis diebus, in quibus vel ob festi religionem, vel ob pigratiam cessant labore?

*T*enentur quidem, nisi ex labore præterito debilitate afficiantur, aut præsentiant probabilitatem ieunium fore causam, ut die sequenti laborare non valeant. Quia huiusmodi debilitas communiter ex uno aut altero ieunij die timeri non potest. Sic Angles ques. 6. de ieun. difficult. 10. dub. 1. Medin. libr. 1. summ. capit. 14. §. 10. Reginald. libr. 4. numer. 114. Filiucus tractat. 27. numer. 121. Manuel. part. 1. summ. capit. 24. numer. 1. & 2. Sancius in select. dub. 5. 4. numer. 15.

*M*inime tenentur, licet præfata debilitas ex labore, labore præterito, vel ineptitudo ad faturum non timeatur. Quia durum plane videtur, huiusmodi Artifices, qui nunquam soliti sunt ieunare, uno, vel altero die, quo operam intermittunt, ad ieunium obligari. Ita Fagundez præcept. 4. lib. 1. cap. 8. num. 16. A zor. lib. 7. cap. 17. ques. 8. Diana part. 1. tractat. 9. resolut. 9. Sanch. lib. 5. Conf. cap. 1. dub. 7. num. 10. Bassæus verb. Iuuen. 2. numer. 7. Trullench. libr. 3. Decalog. cap. 2. dub. 7. numer. 8. Pasqualigus de. ieiun. 29. 1. numer. 1. Ioann. Henriquez summ. section. 16. question. 18.

*L*icet huiusmodi Artifices vna vel altera die non laborent, eos absoluere à ieunij lege liberos esse credo, sufficientem excusationis causam reddente labore præterito, ex quo debilitas, & futuro ex quo ineptitudo semper proculdubio timeatur. Moneo tamen, veram esse nostram sententiam, si operari vna, vel altera die à ministerio cesserit ob festum occurringens, vel ob aliquam causam: non autem si cessa-tio longior esset, tunc enim diebus interme-diis, excepto primo, & ultimo tenentur ieuniare. Adnoto præterea, Artifices operis non labores nisi excusari quidem à ieunio eis diebus in quibus laborant, ex indulto, aut declaracione Eugenij, non vero diebus, in quibus labori non dant operam; nam cum ex modico labore prælapsi defatigati non sint, nec ad modicum seu leuen futurum opus debilitas non timeatur, non video vndenam eos si die ieunij non laborent, eos ab eius observatione valeam excusare.

D V B I V M X C I X .

An pedestre iter leucarum trium sufficiat, ad tollendam ieunij obligationem?

*S*uppono exceptionem, 1. iter pedestre continua-
lum à lege ieunij excusare, minimèque

ei adstringi, qui tota die pedestri operam dat itineri. Quia nimirum corpus defatigatur, & debet iterata refectione reparari. Quæsierim vero, an sufficiat trium leucarum expeditio ad tollendam ieunij obligationem?

Sufficit quidem. Quia præscindendo à quiescūmque circumstantiis septem aut octo milliaria sufficiunt, vt corpus ineptum ad ieunium reddatur, nimirum enim commouetur, & debilitantur membra: ergo efficacius à ieunij lege soluat trium leucarum, seu non em milliarium expeditio. Sic Pasqual. eccl. 113. num. 4. Sanchez lib. 5. Conf. dub. 10. numer. tert. docens non excusari à ieunio illum, qui iter ageret pedestre per vnam leucam cum dimidia. Ergo clare innuit excusari, si iter non ita breve pedes conficeret, nempe si trium leucarum tererer spatium. Leander tractat. s. d. 8. question. 95.

Noi sufficit, sed requiritur iter esse quindecim saltem milliarium, seu leucarum quinque. Quia minoris distantia iter non afficit corpus vt viatori liceat legem ieunij non implere ad illius subleuationem. Ita Fagundez præcept. 4. lib. 1. cap. 8. num. 17. Azor. part. 1. lib. 7. cap. 17. q. 9. Bonac. de. prec. Eccl. d. ultim. q. 1. punct. ultim. numer. 1.

Ego autem primam eligens sententiam, al-
sero non sufficit iter pedestre septem aut *Auctoriæ* octo milliarium, vt Pasqualigus docet in eis placitum, celsarium esse quinque leucarum distantiam: sed sufficere, & esse omnino necessarium, præ-
cisissimæ circumstantiis, iter trium leucarum, ad tollendam ieunij obligationem. Nam hu-
iusmodi distantia requiritur, ac sufficit,
ad ingredendam corpori eam lassitudinem, quæ
requirat multiplici refectione auferri.

D V B I V M C.

*An iter pedestre voluntarium tollat
ieunandi obliga-tionem?*

*N*on tollit, si iter necessitate non suscipi-
tur, aut faltem commodè diffiri non pos-
test. Quia qui merè voluntarium suscipit iti-
neris labore, quem poterat diffiri in aliud
diem, videtur etiam suscepisse illius diei ieuni-
andi obligationem. Sic Gabriel in 4. dist. 15.
question. 3. Paludan. q. ieiun. 4. num. 10. Duran.
question. 10. Azor. part. 1. lib. 7. cap. 17. question. 9.
Leffius lib. 4. cap. 2. numer. 43. Reginald. libr. 4.
num. 217. Filiucus tractat. 27. part. 2. num. 125.
Trullench. libr. 3. Decalog. cap. 2. dub. 7. Toletus
lib. 6. cap. 4. num. 2. Villalobos tractat. 23. difficile.
4. numer. 10. Layman. libr. 4. tractat. 8. capit. 3.
numer. 4.

*T*ollit quidem. Quia ieunij præceptum non prohibet iter pedestre: ergo voluntarie potest tollit qui suscipi à quocumque, & ieunium non obliga-bit, si labor itineris sit cum eo incompatibilis. Ita Sanchez Conf. cap. prim. dub. septim. num.
16. & 17. Manuel summ. part. prim. capit. 23.
numer. prim. Ortiz. summ. capit. 19. numer. 12. Bo-
nacini. præcept. Eccles. dub. ultim. quest. 1. punct. ultim.

118 Theologiæ Moralis. Lib. XLV.

ultimo. num. 11. Lublin. verb. leu. ni m. cap. 5. Bas-
laus verb. leuiniūm 1. num. 7. Ledesma 2. libr. 4,
ques. 17. art. 3. prop. 2. Viguer. Inq. it. Theol. cap.
7. §. 3. Sà verb. leuiniūm. num. 9. Medin. lib. prim.
summ. capit. 14. Paragraph. v. Sancius in se-
lect. dub. 51. num. 21. Palqualig. decis. 314.
numer. tert.

464
*Auctoris
refolutio.*

Profecto perpendens primæ sententiæ funda-
mentum, Doctorumque eam sumantiam
gratuitatem, eis hæretere decreueram. Alii legens
meum Thomam Sanchez maturiori consilio
mutasse sententiam, quam l.5. Conf. c. 1. d. 10. n. 1.
docuerat secutus primæ sententiæ Auctores:
secundam falem æque probabilem mihi eli-
gendar duxi.

DVBIVM CII.

*An teneantur cursores, qui unico
tantum cursui unius horæ plus
minutæ in die dant
operam?*

Totius diei, vel maioris partis illius curfo-
res vulgariter, *Los que corren la posta* exem-
pti sunt proculdubio à lege ieunij. Quia co-statu-
rū labor grauissimus proculdubio est. Quia si-
ciri vero, nūn teneantur ieunare, qui vnico
tantum cursui in die dant operam, nempe
Los Postillones.

Qui tantummodo vnicum cursum perficit,
vulg. *Vna posta*, tenentur ieunare. Quia assue-
to ei ministerio brevi temporis interstitio, quidem
nempe vna plus minutæ hora perficiendo,
parum defatigantur. Sic Palqualig. *decision.*
315. numer. 6.

Non tenentur. Quia eorum labor est in-
gens, notabilem ex se generans studi-
num: quamvis enim vna horæ spatium
non excedat, intensione superat temporis
breuitatem. Ita Leander tractat. 5. dub. 8.
ques. 100.

Ego quidem probabilem reor esse primam
sententiam, præcipue cum sine veniali huic-
modi homines possint, quando currendi in-
stat occasio in die ieunij, vna, vel altera pa-
nis vncia aut alterius cibi, ac meri poculo,
sufficienter aduersus breuis cursus molestiam
muniri, vt simile valeant ieunare. Attra-
men alio ex capite probabiliorem se mihi se-
cunda sententia obiicit. Nam hi post confe-
ctum vnius horæ cursum, ad hospitium reuertuntur,
vbi expectant, parati quidem nouum
cursus perager, si occasio se dedat: ad quod
robusti, indigent viribus: ergo non tenentur
eas ieunio relaxare.

DVBIVM CIII.

*An qui curru, quadriga, vel lectica
gerit iter, eximatur à ieunij obli-
gatione?*

Non eximitur. Quia facilis admodum iter
agendi modus, qui vires non atterit. Non comi-
que indigeant multiplici refectio. Sic Pal-
qualig. *decision.* 117. numer. prim. & secund.
Toletus libr. 6. capit. quart. numer. quin. Trullench. libr. 3. Decalog. cap. 2. dub. 7. nu-
mer. 12. Sanchez libr. 5. Conf. capit. prim. dub. 10.
numer. quart.

Eximitur quidem, si per plures dies iter
agat, sicut equitans excutatur. Quia ex *Examina-*
continuacione vires valde laxantur. Ita Bo-
nac. de precept. Eccles. dub. ultim. que-
stion. 1. punct. ultim. numer. 11. Leander
tractat. quint. dub. octau. question. 10. & *Filiuc.*
tract. 2.7. part. 2. num. 122. Diana part. 10. tract. 14.
resolut. 39.

Assero

Sectio II. Dubia, De Præcepto IV. no

474
Affero, eum, qui eiuru duarum scilicet rotarum totius diei gerit iter excusari, sicut ille, qui equo nouem, aut decem percurrit leucas. Quia magis curus quam equi commotione vires atteruntur, præcipue si via sit inæqualis. Qui vero quadriga (vulgò Coche) vehitur viuis, vel duorum dierum perfecturus iter, non eximitur, (nisi capite valde sit debilis.) Quia facilior est pergendi modus. Demum qui lectica deportatur, etiam plurius diebus tendat non eximitur à iejunij lege. Quia placida admodum deambulandi ratio. Quod si aut quadrigæ, aut lectice vsum plurium dierum perdurat contingat instantia, & probabiliter dubitari possit de superuentura debilitate, ob magnam longi itineris desfatigacionem, cessat iejunandi obligatio.

D V B I V M C I V.

An licet, operarium conducere cum pacto, quod iejunaturus non sit, ne seruans iejunum, minus solito laborare valeat?

⁴⁷⁵ **M**inime licet. Quia nefas est impediti precepti obseruationem eis, qui parati sunt ad iejunium, & satagunt abstinentiam labore cum ministeriis sui molestia componeant. Sic D.Thom.in 4. distinct. 5. quaf. 3. artic. 2. quatenus. 4. ad 1. Paludan. question. 4. n. m. 18. Durand. n. 10. numer. 6. Richard. qu. 4. articul. 3. Caetan. 2. qu. 147. art 4. Sylvestr. v. iejunum, 99. n. 14. Trull. l. 3. l. eccl. cap. 3. dub. 7. numer. 8. & alijs.

⁴⁷⁶ Licit omnino. Quia non inducit eos ad violandum iejunium, cum huiusmodi operarij precepto hoc non adstringantur laborantur; ergo licitum est eis modi pactum: cum conducent operarij non curet eos ab opere meritorio abstrahere, sed proprie utilitati providere ne ex iejunio in labore tabescant. Ita Fagundez. præcep. 4. l. 1. c. 8. num. 6. Sanchez. l. 5. Conf. dub. 8. num. 2. Pasqualius decr. 3. 3.

His adhære Doctoribus addens, secus dividendum esse, si quis operarios conduceret ad laborem non exculantem à iejunio; tunc enim lethalius delinqueret, eam apponens conditionem, nisi operis necessitas festinationem exigat, & non possit plures invenire operarios, qui tempore necessario perficerent. Didi-
⁴⁷⁷ ci ex Sancio citato.

D V B I V M C V.

An possit dominus in die iejunij famulu imungere opera cum iejunio incompatibilia, si in diem alteram valeant diffiri?

⁴⁷⁸ Non potest sine graui piaculo. Quia dominus tenetur familiam suam à prece-

ptis implendis non impedit: diffiri ergo debet in diem alteram incompatibilem laborem sicut cum instat obtemandi festi preceptum in alteram diem opera fecitilia differtuntur. Sic Paludan. in 4. distinct. 5. Gabriel. quaf. 10. 3. Angles quaf. 7. de iejun. difficult. 2. append. zonic. Sa verb. iejunium, num. 16. Sylvestr. 2. 2. q. 6. 147. quaf. 7. Nuart. summa. cap. 1. numer. 2. Azor. libr. 7. cap. 1. question. 12. Toletus. libr. 6. cap. 5. numer. 1. Fagundez. præcept. quart. lib. 2. pm. cap. 10. numer. 10. Lublin. 7. verb. iejunium, numer. 22. Reginald. libr. quart. numer. 2. 3.

Potest sine villo piaculo. Quia famuli libet possunt in die iejunij opera cum iejunio incompatibilia exercere, non enim præceptum iejunij obligat ab his abstinentia: ergo & dominus licet potest eis illa iningere. Ita Trullen. libr. ter. Decalog. cap. se und. ub. septim. numer. octau. Pasqualius decision. 324. Sanchez libr. quint. ansi cap. rimi. dub. 9. numer. se und. citatis pressi nomine doctros fratres Moure in Exara. Theolog. part. secund. canit. octau. Paragraph se und. numer. 15. B. natin. de pr. cept. Eccl. dub. ultim. question. prim. punit. ultim. numero novo. Oruz. summ. capi. 19. numero 54. Leander. m. clat. quint. dub. octau. question. 108.

Probabilitatem hanc reor esse sententiam. ⁴⁸⁰ Vi eo enim virtos Religiosos, & sæculares timoratos neque operarios die iejunij dimittit. ⁴⁸¹ Hoc nihil proba. illius, neque famulos de labore subtrahere. Et hoc prosteri cogintur qui docent, statim probabilitatem laborem omnino spontaneum à lege iejunij excusare.

D V B I V M C VI.

Qui ob mercedem vel ex mercede concionantur, eximuntur à lege iejunij?

⁴⁸² Suppono ex fictione. 1. ingenij laborem si magnus sit, ab obligatione iejunij eximere. Nonnulli. Quia labor ingenij magnus nimium affl. suppone. corpus affl. gere. Hinc colligo Concionatores, qui ex officio, bedientia, aut voto gerunt sermonem, vel quoridic, vel quater, aut ter singulis Quadragesima hebdomadis à iejunio eximi, & ratione laboris actualis concionandi, & quia debent conseruare vires ad commode prædicandum, quod iejunio attriti difficile prestare possent. Ratio vero cui Concionandi officium à lege iejunij libertas est. Quia charitatis officia iejunij præcepto sunt preferenda. Quæsternum autem, nam etiam qui ex mercede concionantur liberi sint à lege iejunij?

Liberi non sunt. Quia si Concionatoris officium à iejunio excusat eo quod sit charitatis opus, qui ob mercedem fuggit, non ascendi, sunt, non liberabuntur à iejunij lege, siquidem non ex charitate, sed ex mercedis lucro recipiendo mouetur. Sic Fagundez. præcep. 4. lib. 1. cap. 8. num. 19. Sylvestr. verb. iejunium, num 26. Led. 1. ma 2. in 4. di 7. 17. art. 2. dub. 9. Azor. l. 7. cap. 18. q. 1. Philiarch. de offic. Sacerd. tom. 1. p. 2. l. 3. c. 2. 5. & alij.

Sunt

SCORIAP.
LOR. MER.
VV. V. II.

EIVS

120 Theologiæ Moralis. Lib. XLV.

483
Sunt liberi.

Sunt quidem liberi, si com nodè non va-
leant ieiunare. Quia mercenarij non tenen-
tur ad ieiunium, quando labor cum eo est in-
compatibilis ergo nec concionatores etiam
ex mercede concionentur. Ita Gabriel. in 4.
dist. 16. queſ. 5. art. 1. nota b. 4. Palac. diff. 15. d. 8.
Sa verb. ieiunium. num. 9. Lublin. num. 5. Tabie.
num. 16. Bonac. de preecept. Eccles. dub. ultim.
queſ. 1. sum. ultim. num. 13. Sanchez tib. 5. Con-
ſil. cap. 1. dub. 1. Llavoras part. 3. Method. cap.
5. §. 21. Trullench. lib. 3. Decal. cap. 2. dub. 7. n. 15.
Diana part. 1. traſlat. 9. refolut. 11. Pasqualig. decif.
326. num. 2.

484
*Auditoris
refutatio.*

Scio Nauatrum summ. cap. 21. num. 16. cum
limitatione hoc in caſu loqui. Docet enim,
primam ſententiam eſſe veram, ſi quis principali-
ter ob mercedem concionaretur, ut mer-
cenarij affolent: non verò ſi concionarentur
principaliſer pietatem, vel ob inopiam ſub-
leandam ad ſuſtentationem, & minus principali-
ter ob mercedem. Haret Reginald. libr. 4.
num. 219. Ego autem probabilem ſatis pri-
magm ſententiam dicens ſecundam longè
probabiliorēm eſſe reor. Nec enim negan-
dum concionatori laboranti, mercenarij in-
ſtar, quod vulgari mercenario conceditur,
dūm vtriusque labor compati cum ieiunio
non valeat.

DVBIVM CVII.

*An eximatur à ieiunio eo die Concio-
nis, qui ſemel tantum in hebdo-
mada, in mense, vel anno con-
cionatur?*

485
*Non exi-
mitur.*

Non eximitur. Quia labor eſt exiguis, qui
quidem valet cum ieiunij obſeruatione
compati. Sic Villalobos part. 1. ſumm. traſlat. 23.
difficult. 4.

486
Eximitur.

Eximitur planè. Quia adeſt ſufficiens labor
tam spiritualis, quam corporalis ad huiusmodi
obligationem ſoluendam. Ita Sanchez libr. 5.
Conſil. cap. 1. dub. 13. num. 6. Ioann. Henriquez
ſumm. ſection. 16. queſ. 30. Pasqualig. decif.
326. num. 7.

487
*Sententia
Anterioris.*

Qui ſemel aut bis in hebdomada Quadra-
geſimæ concionatur, haud excusat à ieiuni-
o torius Quadrageſimæ affirmo, niſi de-
bilis ſit complexionis adeò, ut ieiunium
munus concionandi impedit, aut efficiat,
ut nimium moleſtè geratur. Attamen eo die,
quo quis quois anni tempore conciona-
tur existimo liberum eſſe à ieiunio, imo
poſſe die antecedenti non ieiunare. Quia
hoc requiri videtur ad robur necessarium,
vt oratio non langueat. Lege Trullen-
chum libr. tert. Decalog. capit. ſecund.
dub. septim. numer. 15. & Diana
nam part. 10. traſlat. 11.
refolut. 34. idem affe-
rentes.

DVBIVM CVIII.

*Confessorij qui non ex officio, vel obedien-
tia, ſed voluntariè tota die confeſſioni-
bus audiendis interſunt, eximuntur ne
à lege ieiunij?*

488
Cio. Pasqualig. decision. 321. num. 3. & 4.

Excuseſe Confessarioſi, ſi tota die, ſcilect à Non malia
mane in meridiem, & aliquibus vesperè horis ſuppona,
audiendi confeſſionibus laborioſis interſint
lethalium nempe criminum: non tamen ſi au-
diānt confeſſiones ſolum venialia continen-
tes. Quia in hiſ labor exiguus, in illis au-
tem magna moleſtia, in interrogandis peni-
tentiibus reperitur. ſed abſolueſ credo excul-
ari, ſi fere per diem totam huic ministerio in-
cumbant. Quia verè eſt magnus tam ſpirituī,
quam corpori labor, etiam de venialibus
confeſſiones gerantur. Quæſerim autem,
nūm eximantur à ieiunio, qui non ex of-
cio, ſed voluntariè tota die, vel maiori
eius parte confeſſionibus audiendi in-
terſunt?

489
Non eximuntur. Quia hen. eſt ſuſcipiendo

pro libito ministerio, cuius cauſa omittenda Non exi-
ſit precepti obſeruatione: igitur quando officium manu-
vel obedientia non vrgit, debet quis à volu-
tario ministerio abſtinere, quod incompatibili-
te cum obſeruatione ieiunij videatur. Sic Ca-
jetan. 2. 2. queſ. 147. art. 3. Toletus libr. 6. cap. 4.
num. 4. Angles queſ. 6. de ieiun. diffic. 3. append.
2. Moure part. 2. ſumm. cap. 8. §. 2. num. 12.
& alijs.

490
*Eximuntur planè, ſi cum auditione confeſſionum incompatibile ſit ieiunium. Quia me-
lius, & vtilius eſt confeſſiones audire, quam ie-
junare. Ergo poſteſt quis vtronec eligeſ;*

quod melius eſte reputatur. Ita Gabriel. in 4.
dist. 16. queſ. 5. art. 1. nota b. 4. Trullench. lib. tert.
Decalog. cap. 2. dub. 7. num. 15. Bonac. de pree-
cept. Eccles. dub. ultim. queſ. prim. part. ultim. nu-
mer. 13. Sanchez tib. 5. Conſil. capit. prim.
dub. 13. Diana part. prim. traſlat. 9. refolut. 11.
& alijs.

491
*Cum his opinor. Non enim prohiabitur quis
per ieiunij preeceptum opera vtronec fulce-
pta relinquare, etiam quando incompatibilia opin.
cū ieiunio exiſtant, (de quo ſupr.) Ergo de-
bet à ieiunio exiſti qui commode nequit ie-
junare. Profeſſor, qui à mane vſque ad meridi-
em confeſſiones exaudit, etiam ſepteſtre
re auditurus non ſit, crediderim à ie-
junio ea die eſſe ſatis probabiliter exem-
ptum.*

DVBIVM CIX.

*n Lectores Theologiae, iuriſ ciuitatis, & Ca-
nonici, Medicina, ac Philoſophia, abſolute
ſint à ieiunij obligacione liberis?*

492
*Sunt abſolueſ liberi. Quia labor vnius ho-
riſ in legendo, & post lectionem in repon- ſunt libri
denda*

Sectio II. Dubia, De Praecepto IV. 121

denda ad discipulorum interrogations sufficiens est, ut possit hinc abstinentiam à ieunio reparari. Sic Molfet. Sum p. 1. tr. 10. c. 14. num. 4.⁹³

Llamas. p. 4. Metb. c. 5. §. 21. Ledefma. 2. 4. 9. 17. a. 3. post 2. propofte. Gordon. l. 6. Theol. mor. q. 8. c. 6.

Nu sunt liberi absolute. Quia labor præsum in legendis, ac respondendo leuis est. Ita Sanch. l. 5. conf. c. 1. dub. 13. n. 8. Villalob. p. 4. sum. tr. 2. 4. diff. c. 4. n. 5.

Ego autem existim, tunc Lectores liberos esse à lege ieunij quando lectionis, quam discipulis dictare, adiungunt necessarium studiū præcedens, ut id cum plausu ministerium gerant. Quia tunc sufficiens ad soluēdum ieunij obligationem labor exsistit. Secus dixerim quando dicent lectiones iam rufsum repetitas, vel olim discessu calamoque exaratas, tunc enim leuis est labor. Nisi alias ex accidētē cum lectione altiarum rerum adderetur studiū; unde enim ex vitroque labore labor sufficiens ad absoluendum Doctorem à ieunij lege resulterat. Ex Pasqualigo decif. 3. 27. n. 4. & accepi. Addiderim, Præsidentes in publicis aut priuatis disputationibus à ieunio esse immunes, si magno conatu in respondendo, & speculando, vt tantus securus verbi parvū, seu per breve temporis interstium eo quod sustentans facile sine Præsidis admiriculo argumento instare, cum pluribus Doctoribus dandus sit ad arguendum locus. Denique eximo eos, qui ostentationis lectio[n]es profertur vel oppositionis causa dicunt esse eo die à ieunio immunes, & antecedenti. Quia in uno ac altero die magno assolent labore premi.

D V B I V M C X .

Liberi sunt, & non sunt qui quatuor diebus singulis Grammatica lectio[n]es agunt, à totius Quadragesima sc. iunctio[n]e.

Non sunt absolute liberi à totius Quadragesime ieunio, sed solum possunt liberi ab eo tertio quoque die non ieunare. Quia ad laborem qui gravis admodum non est, sustinendum, sufficit moderata reparatio. Nisi lectio debilis valde sit, & ideo maiori reparatio[n]e indiget, nempe absolute à ieunio exemptione. Sic Sanch. l. 5. Conf. c. 1. dub. 13. num. 7.

Absolute liberi sunt à totius Quadragesime ieunij, dum actualiter suum munus exercent. Quia magno proflus labore quis poterit quotidie quatuor horas in explicandis, ant recolendis Gammaticas praetepis, seu Aucto[r]ib[us] interpretandis insinuere. Ita Laym. l. 4. tr. 8. c. 8. n. 4. Leand. tr. 5. d. 8. q. 119. Pasqualig. decif. 1. 29.

Prof. do qui Rectoribus in Societas Ecol. & Mend. Theol. Moral. Tom. V. P. II.

Schola pluribus annis præcepta tradidi: & La^{Idem eff.}tinorum Auctorum interpretarem egi, testis ro. afflamo, improbum huius ministerij esse laborem. Et quia nonnullam ex hac causa à ieunij obleruatione recessi, nec vidi aliquem in societate humanarum literarum Magistrum feso ut exemplum ab hac lege præbuisse credo, nos hoc gratis ex deuotio[n]e, non ex obligacione præfisi.

D V B I V M C X I .

An immunes sint à ieunio Scholares, Advocati, Procuratores, Iudices, Scribe, Notarij, Secretarij, Medici, Chirurgi, & Cantores, qui per totam diem fere suis ministeriis incumbunt?

Non sunt immunes à ieunio Scholares, qui propria sponte adeo laborant in studiis: ut simili ieunare non valeant: tenent enim laborem remittere, & ieunia feruare. Quia publica obseruantia non est omitenda. Sic Bonac. de præc. Eccl. d. vlt. q. 1. pun. v. t. n. 1. Azor. p. 1. l. 7. c. 18. queſ. 8. Reginal. libr. 4. num. 2. 6. Angl. queſ. 6. de ieun. diff. 1. 4. append. 1. Molf. summ. trah. 10. cap. 4. num. 4. Trull. libr. 3. Decal. capit. 2. dub. 7. numer. 9. Nec Advocati, Procuratores, Iudices, Scribe, Notarij, Principum Secretarij, Medici, Chirurgi, & Cantores. Quia eorum labor exigens est. Sic Azor. Reginal. Trull. Molf. & alij obi sup.

Imunes sunt Scholastici. Quia non tenent studium consuetum minuere ut ieunare valeant, cum nemo ob ieunium à ⁴⁹⁹ proprio officio debeat abstinerre: & studium continuum sufficiens caula est, ut soluat ieunij obligationem: plus enim laſſat vires, quam alia artis mechanica exerceitamēta. Sic Sanci. in selec[t] d. 5. 4. n. 17. Pasqualig. decif. 3. 3. a. n. 3. ad 6. Porro Advocati, Procuratores, Iudices, Scribe, Notarij, Principum Secretarij, Medici, Chirurgi, ac Cantores immunes etiam sunt. Quia eorum exercitamentum per diem totam nimium membra debilitat. Ita De Aduocatis Procuratoribus, & Iudicibus Philarc. de offic. Sacerd. 10. 1. p. 2. l. 3. c. 35. Diana p. 1. tr. 9. resolut. 12. Sanch. l. 5. conf. c. 1. d. 13. n. 10. Sanci. in selec[t] d. 5. 4. n. 17. Pasqualig. decif. 3. 3. De Scribis, ac Notariis Ludou. de San. Ivan. part. 1. summ. trah. de ieun. articul. 7. diff. 8. append. 1. Diana part. 4. trah. 4. resolut. 130. Machad. tom. 2. 4. b. 6. part. 8. trah. 8. docum. 5. numer. 1. Angl. queſ. 6. diff. 10. append. 1. De Regum, aut Principum Secretariis Angl. Pasqualig. & Ludou. de San. Juan. citari. De Medicis, & Chirurgi Llamas part. 3. Metbo. cap. 5. §. 21. Leand. tr. 5. d. 8. q. 125. De Cantoribus denique Pasqualig. decif. 1. 38. numer. 5. & 6. Leand. trah. 117.

Ego quidem his Doctoribus fore adhærens, afflino, Scholares legi ieunij non comprehendis, si omnium studio opera expediāt. His namque officium studendi est proprium,

Quid de omnibus his sententia una expo[n]o.

122. Theologiæ Moralis. Lib. XLV.

à quo abstinere non coguntur, sicut nec alii officiales, qui ex officio defatigantur. Iudices, Procuratores, & Adiuvatores merito à ieiunio excusat res, si tota die suo muneri incumbant. Nam studere debent, legere scripturas, ponderare, scribere pro clientibus. Iudices informare: vnde munera hæc tota die suscepta vires ieiunij ineptas exponent. De Notariis, ac scribis totius, vel maioris partis diei, idem astero. Exercitatio enim hæc ingentem praefert laborem iuxta vulgare illud:

Scribere qui nesciunt, nullū putat esse laborē.

Tres agiti scribunt, cetera membra dolent.

Quid de Principum secretariis dubitem, si per totam diem huic officio dene operam, si nō solū laborant in scribendo, sed etiam in cōponendis literis occupantur? Certe si de Medicis, vel Chirurgis loquar, licet absolute ac regulariter loquendo, ad ieiunia teneantur: dupli in casu ab eo eximuntur. Primum est, si ægrotū multitudine adhuc que hoc illuc eos discurrere cogat. Alter est, si infirmorū timeant se fore esse nocturno officiōs, præcipue cū contagij peruolat cōmune, vel contagiosum ægrū sint curatur. Denū si Cantores per totū ferē diē canant, (quod raro contingere potest) nō tenentur ieiunia seruare; tūc enim labor notabilis esse censetur: secus vero si pauca dies horas huic muneri impendant.

D V B I V M C X I I I .

An peccat lethaliter contra ieiunij qui media licita incompatibilia cum ieiuniis assumit et intentione ut liber sit ab obligatione ieiunij?

Non peccat. Quia nō operatur cōtra ieiunij legē, cū impotens ratione assūditur. Nō peccat. ex assumpto labore iam p̄cepto minime adstringitur. Nec deliquit quando assumptum media licita ex intentione nō ieiunālis nō enim egit contra legē ieiunij, sed cū obligatione legis subtraxit, adhibēdo media licita laboriosa, quæ à lege ieiunij excusat. Sic Sancti. in select. d. 54. n. 14. & 20. Ghilinus sum v. Ieiuniū, n. 21. lit. M. Pasqual. decif. 320. n. 3. citans Dianam. Qui p. 1. tr. 9. refol. 5. 2. afferit, ubi Sancti sententiam non dīplicere, sed ipse contraria hæc recitat, vnde haud fideliter Pasqualigo citatur.

Peccat quidem. Quia violat p̄ceptū ieiunij, qui eo instante, id non vult adimplere. **Peccat.** At qui ex intentione non seruandi ieiunia assumit media cum ipsi incompatibilia, ieiunare non vult, instante p̄cepto: Ergo vere violat ieiunij p̄ceptum. Minorē probō. Nā ex intentione non ieiunandi mediis v̄sus est incompatibilibus cum ieiunio cuius p̄ceptū cum séper adhuc séper ligat illum, qui id valer impleat. Ergo per illam non ieiunandi intentionem ad media antecedentem, vere ieiuniū violavit. Ita Azor p. 16. 17. 9. 9. Palao 10. 1. tr. 3. d. 1. pan. 2. 1. m. 3. Joan. Henrīq. sum. select. 16. qn. 2. 9. Manu p. 1. summ. cap. 2. 3. concl. 6. Diana citamus. Lublin v. ieiuniū, m. 2. 9. Villalob. p. 1. summ. tr. 2. 3. diff. 4. n. 1. Sanch. l. 5. conf. c. 1. dub. 7. n. 12. Boffi. diff. p̄cept. 4. Salas 1. 2. d. 2. select. 9. n. 18. Nauar. sum. c. 2. 1. n. 17. Bonac. 10. 2. d. 2. de peccat. q. 8. pan. 1. m. 6. Laym. 1. 4. tr. 8. c. 3. n. 5. Trull. l. 5. De a. c. 2. d. b. 7. n. 10. & 11. & alij.

Profecto non peccat, ille lethaliter, quāde post defatigationem laboriosam non ieiunat: sed dum assūmit media illa licita ex intentione non ieiunandi. Fraude enim v̄sus est ad p̄ceptum non obseruandum, quod minimè licet, ut patet ex lege. **Contra legē 29.** Igūt dū quis media incompatibilis cum ieiunio ad nō ieiunandū assūmit, vere contra legem ieiunij operatur, & lethaliter plāne delinquit, sive illicita media, sive licita ea intentione assūmat.

D V B I V M

501
Nonnulla
suppono.

SVppono ex certa fere sententia; eos, qui se publicis processionibus flagellant sive confrates sint, sine nos à ieiunio esse immunes. Quia flagellatio publica est opus pietatis maxime ad publicā edificationē conduces: Ergo in die ieiunij potest licite geri. At si geri licite valeat, incompatibilis est, cum ieiunio debilitas, quæ ex sanguinis profusione procedit. Docet Sanch. l. 5. conf. c. 1. dub. 12. num. 2. Sancti in select. d. 5. 4. m. 2. Diana p. 1. tr. 9. refol. 4. 6. Fillius tr. 27. p. 2. n. 12. 3. Nec audiendus Palacios, qui in 4. diff. 15. d. 8. contrariū assertuit. Quæstierim vero, num qui flagellationis laborem ea intentione suscipit, ut valeat ieiunium solvere lethaliter delinquat?

**502
Non deli-**
quit.
Non deli-

Non delinquit. Quia assūmit medium licitum, ut se ab obligatione huiusmodi expedit: potest enim quis licite se subtrahere obligationi, quando aliquoquin vtricū medio; hoc nāque non est fraude vti, sed vt in re proprio ad ea, quæ possunt ab obligatione eximere. Quod quidem efficacius valet in casu nostro: eligitur enim opus excellentius, quod luna ex natura soluit ieiunij obligationem, vnde nihil fit contra p̄ceptum. Sic Pasqual. decif. 340. n. 5.

**503
Delinquit**
Delinquit plane. Quia lethaliter peccat cōtra p̄ceptum quodlibet, qui media alias licita sunt compatibilia cōtra p̄cepto ex intentione non impleedi; hoc enim est expresse

Sectio II. Dubia, De Præcepto IV. 123

D V B I V M C X I I I .

An liber sit ab hoc præcepto absolute, qui magnam difficultatem in ieiunando sensit?

Liber quidem est. Quia magna repugnatio, ac difficultas ipsa vires omnino lassat idque reddit ad laborem inutile. Sic Bonac. de pre. Ecol. d. vlt. q. 1. qnn. vlt. n. 15.

Non est liber. Quia si propter huiusmodi obliquitatis, repugnantiam licet præceptorum Ecclesie obliterariam omittere, multi ex difficultate confessionis, ac communis præcepti obseruatione præterirent. Debet ergo fidelis præfata vincere repugnantiam, & le præcepti accingere obseruationi. Ita Ledef. 2.4. q. 17. art. 3. Angl. q. 5. de ieiun. diffc. 4. dub. 2. propof. 3. Medina. C. de ieiun. q. 9. docens posse facile ei huiusmodi hominibus defensari, eo quod ex ea repugnaria detur sufficiens dispensationis causa. Ottio. sum. c. 19. n. 13. Filliuc. tr. 27. p. 2. n. 12. 5.

Profecto si difficultas ex virtute aliqua gulositatis consuetudine proneniat, eum non excusat reor, repugnativa enim haec debet ipsa virili ieiunandi resolutione superari. Attamen si difficultas ex naturali conditione oriatur, nempe ex nimio calore quandam agnatam voracitate excitata, cui difficile admodum est resistere, et a ieiunij lege excusari crediderim; haec enim cum tanto non obligat incommodo. Lega Pasqualis decif. 3. 43. a. n. 3.

D V B I V M C X V .

Dubitatis quis, num iustum habeat non ieiunandi causam: teneturne ieiunare?

Non tenetur. Quia possesso stat pro illis, qui dubitant: Ergo non tenetur hi ieiunare, cu in dubio melior sit possidentis conditio. Sic Pasqual. decif. 3. 44. n. 3. & 4.

Ieiunare tenetur. Quia in hoc casu possesso stat pro ieiunij præcepto. Ita Bonac. de præ. Ecol. d. vlt. q. 1. p. vlt. n. 15. Leffi. l. 4. c. 2. dub. 5. n. 3. Azor. l. 7. c. 1. 8. q. 2. Nauar. sume. 2. n. 21. Angel. de ieiunij. n. 20. Abul. ad cap. 6. Mai. qu. 150. Trull. l. 3. Decal. c. 2. dub. 7. mu. 20. Basse. v. ieiunium. 1. n. 1. Moure p. 2. sume. 8. §. mu. 13. Tolet. l. 6. c. 4. n. 9.

Exstimo teneri eum ieiunare, nisi dispensationem ad ieiunandum obtineat, vel dubium aliquo ex ratione deponat. Probabiliter namque est, hoc casu possessione pro ieiunij præcepto habeat. Addiderimus, qui putat, se in ista causa non ieiunandi habere, sed reuera illam non habet, non peccare letitatur, si non ieiunat. Quia vere secundum etiam ratione dictantem quidem licet esse ieiunium soluere, operatur. Imo nec venialiter delinquere iudico. Nam operatio, quae ex iusta ratione ortum dicit, non est peccaminosa. Mecum Tolet. l. 6. c. 4. num. 6. Valq. l. 2. d. 158. c. 4. Suar. l. 1. de legib. cap. 2. 4. Filliuc. tr. 27. p. 1. n. 130. & alii absolute docentes illum non peccare.

Eccob. & Mend. Theol. Moral. Tom. V. P. II,

D V B I V M C X VI .

Sumit quis manè in magna quantitate ientaculum, putans se habere iustum non ieiunandi causam, vel inaduertenter ignorans diem esse ieiunij, vel malitiose postmodum autem cessat causa illa que iusta putabatur, vel aduertit diem esse ieiunij: teneturne adhuc ieiunare?

Tenetur quidem. Quia in primo & secundo calu ientaculum illud bona fide assumptum si insufficiens sit ad vnicam comeditionem quidem. Tenetur vero sufficiens sit, debet ille id loco comeditionis ducere. & hora cōsueta refectiuncula lumere. Verū si malitiose ientaculum sumpsi, tenetur adhuc à secunda refectio abstinere. Quia semper instat ieiunij præceptum. Sic Layml. 4. tr. 8. c. 1. n. 13. Basse. v. Ieiunium. 1. n. 1. Trull. l. 3. Decal. c. 2. dub. 3. n. 5. & 15. Gordon. l. 6. q. 18. c. 5. n. 9. & alii.

Minime tenetur. Quia in triplici casu iam soluit ieiunium quod substantia, quod femele violatum nequit amplius reparari. Ita Palid. in 4. di. 7. 15. q. 4. 4. 5. Viuald. in append. ad Candelabrum. c. 5. n. 6. Pasqual. de ieiun. 344. 345. & 346. Leand. tr. 5. d. 8. q. 114. 115. & 116.

Certe qui iudicans se iustum non ieiunandi causam non ieiunandi ientaculum in magna sumpsi quantitate, cauē postea cessante, v. gr. itinere, quod credebat factorum, impedito ieiunare non tenetur. Quia iam non potest esse vna comedatio. Qui vero inaduertenter sumpsi ientaculum videtur à ieiunio exemptus non esse; quia per eam comeditione non voluntaria ieiunium violatum non fuit. Attamen censeo ad ieiunandum non obligari. Quia non potest ea die formam ieiunij, quae in vna comeditione consistit, asseruare. Idem dixerim efficacius de eo, qui malitiose ientaculum in magna quantitate sumpsi. Quia femele ieiunio violato, nō instat obligatio, cum substantia ieiunij obseruari non possit. Hæc quidem ex probabilitori in primo & secundo casu sententia reuelerim. Mea autem sententia est, sic te gerere debere in casu inaduertentiae, si comedio sit aquila lens prandio, eo die non sumas nisi refectiunculam. Si vero ientaculum id refectiuncula exequipollat, ea die solum prandium assume. Si autem ob paritatem nec pro prandio, nec pro refectiuncula sufficere valeat, tunc prandium & refectiunculam atramen ieiunare teneatis. Nam cum per inuoluntariam respectu ieiunij comeditionem, ieiunium violatum non fuit, poteris equidem ieiunare, & ideo teneris. Ex Leandro, & alii.

D V B I V M C X V I I .

An licitum sit ob hospitem Magnatem ieiunium soluere?

Certum mihi (quidquid Gerlon Ser. in 1. Certa præ. Dominic. Quadr. in contrarium adducat) mitio.

L 2 non

124 Theologiæ Moralis Lib. X LV.

non licere, ob hospitem non Magnatem ieunium omittere. Quia nulla virget ne cœtitas, nec suader charitas, cum possit hæc à ieunij obseruatorum cum maiori adficatione exerceri. vñ docet Fagund. *prac. 4. l. 1. c. 10. n. 12.* Homobon. *p. 2.* Exam. *11. c. 7. qu. 23.* & Sylui. *2. 2. q. 247. a. 4.* Quid vero si quis hospitem Magnatum excipiat; poteritne ieunium foluere?

⁵¹⁸ Licitum ei erit. Quia non videtur posse illiciū erit. Iñ sine graui incommodo seruare ieunium: nam si non parat cœnam, hospes suscipiantur secum debita sibi magnificientia non excipi. Si vero paret cœnam, & accumbens non comedat præferens vel tacite ieunij obligatio. nē, ei imputabitur ad quandam imputanam hospitis correptionem, vt querela excitabūtur. Sic Pasqual. *decis. 1. 50.* & Azor. *p. 1. l. 7. c. 18. q. 1.* Tambur. *10. 2. de iure Abbat. d. 12. q. 6. n. 3.* ac Trull. *l. 3. Decal. c. 2. dub. 7. n. 17.* cum quo cunque hospite concedunt posse excipientem ieunij soluere, si hospes sumptifet mane collationem, & ideo vespere cœnare deberet.

Non erit licitum. Quia licet Magnatum excepit nullus est causa violandi ieunij cu posset ei magnifice miflimam cœnam oppone, menſe accumbere, & hospitis gratia aliquid cibi absumere sine ieunij violacione. Ita Regional. *l. 4. n. 22.* Trull. *l. 3. Decal. c. 2. dub. 7. n. 17.* Leand. *tr. 5. d. 8. q. 15. 1. & alijs.*

⁵¹⁹ Non erit licitum. Hoc verius. Hoc verius admodum esse reor, asseres, nullo modo licere amici vel hospitis quantumvis Magnatis gratia ieunium soluere, nisi quando proximi necessitas exerit. Hac enim occurrere, non solum poteris, sed debebis soluere, vt sepe à viris Sanctis gestum esse Azorius pluribus confirmat exemplis. Ex Trulenco.

D V B I V M C X V I I I .

An labor voluntarius excusans à ieunio, possit in ſtante ieunio, quoties libuerit ſufcipti?

⁵²⁰ Questionis status. Constat ex dictis, laborem voluntariè ſufceptum obligationem ieunandi extingue. Quia vnuquisque habet ius quemcumque laborem ſuscipiendo, quo nullatenus priuatur ob ieunij obſervationem. Quæſierim autem, num labor huiusmodi à ieunio excusans valeat in Quadragesima v. gr. cunctis diebus ieunij affumi?

⁵²¹ Non potest assumi nisi ſemel aut iterum. Non potest. Quia cum labor sit voluntarius, nec ex officio, aut neceſſarius ad viatum, ſepiu in die ieunij assumi videtur esse in illius fraudem. Sic Sanch. *l. 5. Conf. c. 1. dub. 7. n. 10.* Trull. *l. 3. Decal. c. 2. dub. 7. n. 10. & 14.*

⁵²² Potest, quoties libuerit, assumi. Quia id potest plauso quod ſemel aut iterum est licitum, ſemper erit licitum geri, eisdem concurrentibus circumſtantis. Ita Pasqual. *decis. 3. 18.* Leand. *tr. 5. d. 8. q. 155.*

⁵²³ Probabilis hoc esse reor. Nam si hodie, & Mihi hoc cras ius habeo ad laborem foluentem ab obliprobabilis. gatione ieunij, ſuscipiendo cur tertia, ac quarta die eo iure priuabor? Nec video unde-

nam id fiat die tertia, ac deinceps in ieunij fraudem, si aetam ſemel & iterum, in ieunij fraudem geri dicendum non eft.

D V B I V M C X I X .

Praevidet quis futuram ieunandi impotentiā ex labore affumendo ob prauum finem (v. gr. eb. venerem immoderatè exercendam) & tamen eiusmodi laborem ſuscipit. Deliquitne in causa contra ieunij preceptum?

⁵²⁴ Cratum eft, nullatenus post illicitum laborem affumptū ad ieunium teneri. Quia Stans labori illi agnatum eft, haud posse ob debilitatem ex delicto sequuntur cumie iunio componi. Quæſtio autem eft, an ille in cauſa contra ieunij preceptum Deliquerit?

Deliquit quidem. Quia praevidens, eum laborem futurum eſſe cauſam non ieunandi, Deliquit causam peccato dedit. Sic Ortiz ſum. c. 19. plan. n. 17. Vega p. 1. ſum. c. 14. cap. 7. Trull. l. 3. De- cal. c. 2. dub. 7. n. 10. Ioan. de la Cruz p. 1. ſum. de prec. 3. a. 4. dub. 9. concl. 2. Sanch. l. 5. confil. c. 1. dub. 7. n. 15. Manu. 10. ſum. c. 2. ſum. 6. Homobon. in Exam. p. 2. tr. 8. c. 7. q. 23. & tr. 9. cap. 4. qual. 74.

Non delinquit contra ieunij preceptum. Non delinquit ſolimmodo contra illam virtutem, cui finis in honestus opponitur. Ita Medi. ſum. l. 1. c. 14. §. 10. Ledes. ſum. tr. 27. c. 2. Fillide. tr. 27. p. 2. n. 123. Diana p. 1. tr. 9. refol. 40. Sanci. in ſelec. d. 54. n. 20. Bonac. 10. 2. d. 2. de peccat. q. 8. pun. 1. n. 16. & alijs.

Profecto poſquam quis debilitatus eft, ſa- & culque ad ieunandum impotens eft, impo- Probatibilis tentia propria ex culpa oritur, vt qui laſſatus hoc valde eft in diruenda ad furandum domo, vel in proximi interēptione, vel in actu multiplicatiōne turpium, vel in lôga via ut invuleret co- cubinam, inſtituta non tamē contra ieunij preceptū delinquit etiā in cauſam laſſudo preſata membrorum viſa eft hand poſſe cum ieunio componi licite quidem labore ſupponit. Deliquit igitur ex ipso labore illi- cito affumpto, contra illam virtutem cui finis in honestus conſtet opponi.

CAPVT XVIII.

Circa peccata, qua contra preceptum ieunij affolent perpetrari.

DVBIVM

Sectio II. Dubia, De Precepto IV. 125

D V B I V M C X X .

An qui ieiunium violat secundo comedens, stories deinde lethali ter peccet quoties eo die cibum sumit sufficientem alias ad solendum ieiunium?

*T*oties peccat lethali ter. Quia ieiunij preceptum est negatiū, vnde toties de nouo delinquit, quoties de novo cibum in notabilis quantitate sumit. Sic Molan. Theol. præc. tr. 13. c. 1. concil. 4. Montefin. 1. 2. 9. 7. 1. a. 1. quæsiunc. 4. n. 47. Maior. in 4. dif. 15. q. 6. Medina. C. de ieiun. q. 5. Couar. 1. 4. viariar. c. 24. n. 13.

*N*on peccat lethali ter quoties illa die comedit, sed solum cum secundæ comeditioni dedit operam. Quia præceptum ieiunij est pri mo & per se affinitatiū: vnde semel ieiunio violato in secunda comeditione, iam ulterius non delinquit. Ita Durand. in 4. dif. 15. q. 11. n. 9. Syuef. v. Ieiunium, q. 8. Angel. n. 22. Rosel. n. 4. Table. q. 9. Armil. n. 4. Nauar. sum. c. 21. n. 15. Azor. p. 1. l. 7. c. 9. q. 2. Fagund. de præc. 4. l. 1. a. 4. Salas de legib. d. 14. d. 5. n. 67. Suar. 10. 2. de Relig. l. 4. q. 7. n. 1. 2. & alii.

*H*ec sententia longe est probabilius. Nam per secundam comeditionem omnino ieiunij præceptū violatur, & collitur, cum forma præscripta ab Ecclesia auferatur: Ergo nequit ulterius violari, ac proinde nec delinqui in ulterioribus comeditionibus. Et quidem cum Ecclesia præcipit, ne amplius in die quam lemet comedamus, nihil aliud præcipit, quam ne bis comedamus. Perinde ac si aliqui præceptū esset, ne certū locum uno passu trahiat peccatum quidem primo passu, non tamen secundo aut tertio iterum transiliens.

D V B I V M C X X I .

An qui die ieiunij post secundam comeditionem qua ieiunium violauit, ulterius comedit, toties peccat venialiter contra ieiunij præceptum quoties manducat?

*P*eccat quidem. Quia inordinata illa post ieiunij fractionem comedendi multiplicatio ne leuiter præceptum ulterius violatur. Sic Less. 1. 4. 2. dub. 3. n. 15. Filliuc. tr. 27. p. 2. n. 13. Bassa. v. Ieiunium, 1. n. 10.

*M*inime delinquit venialiter contra ieiunij præceptū. Quia per comeditionem secundā totius præceptū substantia fuit destruēta: ergo contra illud nihil ulterius peccari potest. Ita Trull. l. 3. Decal. c. 2. dub. 5. n. 4. Pasqualig. decif. 3. 38. n. 3. & 4. Diana. p. 1. tr. 9. resol. 53. Villalob. sum. tr. 23. diffe. 6. num. 5. Sanci. in select. d. 54. num. 42.

*P*otest quis ulterius post secundam comeditionem peccare non solum venialiter, sed & lethaliter, sed non quidem contra ieiunij præceptum, cuius iam destruxit substantiam, sed contra præceptum temperantiae.

*E*sco. & Mend. Theol. Moral. Tom. V. P. II.

D V B I V M C X X I I .

Violat quis ieiunium Quadragesima, in qua vigilia D. Matthei occurrit: perpetratne duplex piaculum?

*P*erpetrat quidem. Quia duplex violat præceptum lethale ad peccatum obligans. *Perpetrat.* Sic Nauar. sum. c. 21. n. 4. Manuel Coninch. Lopez. & Reginaldus, quos afferit Leand. p. 1. tr. 5. d. 8. q. 8. q. 5.

*N*on perpetrat duplex piaculum. Quia ratio utriusque præcepti ad temperantiae virtutem vici pertinet. Ita Trull. lib. 3. Decal. c. 2. tr. 5. d. 9. q. 5. Pasqualig. decif. 3. 39. Leand. hic tr. 5. d. 9. q. 4. citans Valsquez, Sanchez, Suastrum, Sancium, & alios.

*P*robabilius hoc esse reor. Nec enim potest esse multiplex peccatum, cu[m] ratio præcepti sit ad eandem pertinens virtutem. *Probabilis.* Unicum igit[ur] piaculum est, grauius quidem. Addiderim *hoc esse reor.* hinc, eum qui ieiunium, ad quod ex Ecclesiæ præcepto, & voto, vel iuramento tenebatur, multiplex patrare delictum. Quia tunc violatur ieiunium, ad quod ille multiplice obligatione adstringitur diuersæ rationis nemp[er] abstinentia & Religionis: aut Religionis & fidelitatis, vt adnotauit Pasqualig. citatus n. 4. & 6. Hinc etiam elicio, Regulari, qui violat ieiunium, ad quod ex præcepto Ecclesiæ ac Regulari tenetur, non peccare dupliceret. Quia illa duo præcepta, que violat, ad unicas virtutem temperantiae spectant. Ut Gordon. in consil. Regulari, refol. 18. numer. 13. adiurevit.

D V B I V M C X X I I I .

An Dominus suos famulos teneatur compellere ad præceptum ieiunij seruandum?

*T*enenatur dominus sub graui piaculo suos famulos monere, & iuadere ad ieiunium seruandum iuxta illud Apostoli 1. Tim. 5. si recolo. Nonnulla quis suorum, & maxime domesticorum curam non habet, si em negavit, & est infidelis deterior. Igitur quando paterfamilias probabiliter cenfet à domestico suo sine causa violari ieiunium, si monitus non possit, debet eū fraterna charitate corrīpere, ut ieiunij præcepto satisficiat, vt docet Diana. p. 1. tr. 9. resol. 28. ex communi. Questioni autem do, an non solum teneatur monere, ac corrīpere, verum etiam compelle re ad ieiunandum, è domo scilicet minitando expulsonem, aut alimenta subtrahendo?

*T*enenatur quidem. Quia vt paterfamilias nō videatur D. Pauli illud transgredi monitum, debet non solum de iis quae ad corpus, verū de iis, quae ad animam salutem attinēt famulis prouidere. Sic Medi. C. de ieiun. qu. 11. Maior. in 4. dif. 15. q. 4. Gabri. dif. 6. q. 3. a. 3. dub. 6. Molfel. sum. tr. 10. c. 3. n. 29. Ledel. sum. tr. 27. c. 2. dub. 6. post 6. concil. Comitol. 1. 4. Sylvi. 22. q. 147. a. 3. concl. 2.

*N*on tenetur. Quia hoc ad spiritualē pertinet, non tenetur iurisdictionē Prælati Ecclesiasticis agnata. Ita.

126 Theologie Moralis. Lb. XLV.

Ita Trull. 3 Decal. c. 2. dub. 6. n. 8. Egidius. prae. 4.
l. 1. c. 10. n. 11. Diana p. 1. tr. 9. resol. 2. 8. Filliuc. tr.
27. p. 2. n. 91. Sanch. l. 5. confil. c. 2. dub. 17. num. 5.
Reginald. l. 4. nu. 199. Azor. l. 7. c. 20. qu. 12. Sà v.
Ieiniam. n. 15. Villalob. tr. 23. diffc. 3. m. 3.

*Verius hoc
mibi.*

— Veriore habe sententiam esse reor. Domini enim non habent vim coercitam, seu spiritualis in famulos iurisdictionem. Curare debent de his, quae ad sustentationem spectant, eoque circa spiritualia monere, corrigeret cogere ad praceptorum obseruationem non tenentur, unde famulorum criminis minimè cooperantur.

los ieunium nolentes obseruare: non tamen *Auctori.*
tenentur illos cogere, ob prefatam rationem. *resolutio.*
Attamen crediderim ex ratificatione Praetatorum leui pena posse illos, immo debere afficerie ieunare nolentes, si eam illis profutaram agnolcant. Idem dixerint dominis respectu famulorum, nempe teneri eis semel aut iterum negare cenam, si sciant id famulis profuturum. Nam licite possunt domini, & parentes illam lenem coactionem ex presumpta Praetatorum voluntate in filios, ac famulos exercere: Ergo tenentur, cum ad id solum obstante videbatur moralis eorum impotentia ad vim coercitam in filios seu famulos exerendam.

DVBIVM CXXIV.

Famulus ieunare nolentibus teneturne do-
minus cenam non impetrare?

541
Teneruntur non impetrare cenam. Quia te-
nentur quoad possint eos auertere à ie-
unij violatione, quod abnegatio cenam praefla-
bunt. Sic Nauar. sum. c. 21. n. 26. Toler. l. 6. c. 5. n.
1. Filliuc. tr. 27. p. 2. m. 9. Trull. l. 3. Decal. cap. 2.
dub. 6. num. 8. Manu. sum. to. 1. c. 23. concl. 4. n. 8.
Ortiz sum. c. 19. num. 14. Diana p. 1. tr. 9. resol. 28.
Medina c. de ieun. q. 1.

542
Non teneruntur. Quia domini tenentur famu-
lis ministrare cibum, & non possunt exercere
in eos aliquam vim coercitiam, seu punitionem
circa spiritum: Ergo possunt, immo tenentur eis
nolentibus ieunare ministrare victum. Ita
Aragon. 1. 2. q. 32. art. 3. Palsqual. decif. 36. 1. mu. 7.
Sotus de secreto. memb. 2. qu. 3. concl. 4. Angl. de
ieunn. fol. mibi 415. Ledes. 2. 4. q. 17. a. 3. Sanch. l.
. confil. c. 1. dub. 17. n. 5.

543
Cum his opinor.
Existimo, non teneri dominū famulis abne-
gare cenā. Nā cū iā ipsi decreuerint nō ieun-
are, & ipse eis victū ministrare debeat: non vi-
deo unde eorū peccato cooperetur. Verū oppo-
sitū dixerim, si famuli nollēt in Ecclesiē conte-
ptum ieunia seruare, vel si id cum scādalo ge-
rent. Qui tune non solum teneretur cenā
non ministrare, verum ē domo pellere, debita
non proficiente correptione.

DVBIVM CXXVI.

*An capones, aut alij vendentes, vel min-
strantes cibos si decenter possint, tenean-
tur interrogare hospites, an non ieunan-
di causam preferant, priusquam eis cen-
nam exponant?*

544
Tenentur quidem. Quia alias videbuntur
fieri illorum peccati cooperatores. Quod
si (vt supponimus) id decore ac decenter g. quidam.
tere valent, cur ab huiusmodi interrogatio-
ne licite abstinebunt? Sic Lessi. l. 4. c. 2. dub. 4.
n. 2. 2. Filliuc. tr. 27. p. 2. m. 9. Maior. in 4. diff. 15.
q. 4. Trull. l. 3. Decal. c. 2. dub. 5. n. 9. Bassæ. v. Ieiu-
num. 1. nu. 14.

545
Non tenentur. Quia non attinet ad officium
Cauponum, vel eorum, qui paratas habent mē-
fas ad prandium conscientias aduertantū mo-
derati, cum ipsorum curam spiritualem nō ge-
rant. Ita Sanch. l. 1. sum. c. 7. n. 34. Homobon. p. 1.
Exam. tr. 8. c. 7. q. 21. citans Valentianum, & Me-
dinam. Diana p. 1. tr. 9. resol. 39. Moure p. 1. sum.
c. 8. §. 2. num. 2. 2. Molfes. to. 1. sum. tr. 10. c. 5. n. 30.

546
Abolite existimo Capones ab emfido
cura liberati. Quia præterquam quod sui id
muneris nō est, valde onerosum existaret, eam
gerere interrogationem. At si facile quirent,
posse ex zelō præcepti id facere laudabiliter,
sed ad id non teneri respondeo.

DVBIVM CXXVII.

*An si Capones certo cognoscant, se ad ie-
nendum obligari: possint tibi
apponere ce-
nam?*

547
Tenentur plane. Quia licet domini non te-
nentur famulos cogere, specialis lex est
parentum respectu filiorum artior utique cū
artiori vinculo debeat parenti filios ad legis
obseruatiā adducere. Sic Medi. C. de ieunn. q. 11.
Maior. in 4. diff. 15. q. 4. Sanch. l. 5. confil. c. 1. dub.
1. n. 8. Nauar. sum. c. 21. n. 26. Corduba addit. ad
Sotum de secreto. memb. 2. q. 5. concl. 4.

548
Non tenentur. Quia supra filios non ha-
bent spiritualem iurisdictionem, unde circa
praceptorum obseruationem haud possint in
eis vim coercitam exercere. Ita Sanch. lib. 5.
confil. c. 1. anab. 17. n. 5. Reginald. l. 4. nu. 199. Filliuc.
tr. 27. p. 2. m. 91. Trull. l. 3. Decal. c. 2. d. 6. n. 8. Ledes.
2. 4. q. 17. a. 6. dub. 4. Azor. l. 7. c. 20. q. 12.

Tenentur parentes monere, ac corrigerere si-

546

Sectio II. Dubia, De Præcepto IV. 127

quantum. Ita Caet. 2.2. q. 147. a. 4. Salom. ibi. qu. 77. a. 4. conq. 6. Manu. tom. 1. summ. c. 2. 3. num. 8. Angl. q. 7. de ieiun. diff. 4. append. 1. Bonac. de pr. Eccl. vlt. q. 1. pun. 3. n. 9. Diana p. 1. tr. 9. refol. 49. Pasqualig. decif. 3. 6. 5. num. 2. & 4. Azor. lib. 7. cap. 18. q. 5.

⁵⁵¹ Probabilem puto vnam, & altera esse sensu sententiam. Ego autem cum Filliucio tr. 27. par. 2. huius. n. 9. Trullencho l. 3. Decal. c. 2. d. 5. n. 9. Valent. 2. 1. d. 9. q. 1. pun. 3. & Sancio l. 1. sum. cap. 7. n. 34. & alii distinguendam existimo. Posunt quidam Caupones licet tibi ministrare cœnam, si absque notabili incommmodo eam denegare nequeant. Vel si sciant te ad alterius mentam iturum, ut ieiunium solvas. At in his casibus præcepti executioni minime cooperantur, sed ludo operam licito ministerio. Ad diderim, Pasqualig contrarium afferentis veniam, mortaliter Caupones delinquent, si nolint hospicio excipere eos, qui die ieiunij cœnare nolunt. Quia verè concurrant ad actionem, in quo peccatum sumit exordium: inducent enim, & aliquo modo cogunt hospites ad ieiunij violationem, ut apte Molfel. sum. tr. 10. cap. 5. num. 30.

DVBIVM CXXVIII.

An Caupones possint in hereticorum locis apponere carnes omnibus illas petentibus, etiam si eas valeant sine graui incommodo denegare?

⁵⁵² ^{Neposum.} Carnes sine graui sui incommodo abnegant, non possunt eas venales cunctis petebus apponere. Quia ansam eis exhibent violanti ieiunium, & Ecclesiæ præcepta irridendi. Sic Lessi. 1. 4. c. 2. n. 23. Bonac. de pr. Eccl. vlt. q. 1. pun. vlt. n. 9. Filliuc. tr. 27. p. 2. m. 9. Laym. l. 2. tr. 3. c. 13. n. 5. Molfel. sum. tr. 10. cap. 5. num. 21.

⁵⁵³ ^{Possunt place.} Licit sine sui graui incommodo valeant carnes abnegare, possunt absolute eas petentibus cunctis apponere. Quia Caupones non cooperantur peccato illicite eas comedentiū, cum exhibeant rem indifferentem, qua & licet vti, & illicite abuti pro libito valeant. Ita Ledefm. tr. 27. c. 2. diffic. 4. post 6. conq. 1. Pasqu. decif. 368. n. 7. Vega. p. 1. c. 1. 4. casf. 19. Faust. l. 1. Thesau. queft. 17. 2. Homobon. part. 2. Exam. tr. 8. cap. 7. queft. 21. Manuel. tom. 1. capit. 23. numer. 8.

⁵⁵⁴ Cum petentes carnes in die prohibito iam decreuerint violare præceptum, non videntur Caupones peccato comedientium cooperari: vnde probabile indicarim posse absolute illos carnes cunctis apponere. Attamen primam sententiam securiorē quidem mihi eligendam duxi. Ceterū illud fere mihi certum, posse Caupones in locis hereticorum absolute apponere simul carnes, & pisces, electio nem propriæ ementium conscientiæ relinquentio. Hinc elicio eos, qui in diebus ieiunij carnes, & alios cibos prohibitos venales expoununt, non delinquent, quamvis suspicuntur, emptores peccatores. Quia usu receptum in Quadragesima vendi carnes agrotatiū causa, etiam si inde fani possint peccandi occasio-

nem eis vescendo arriperi. Nec enim venditor eorum crimini cooperatur, cum vendat rem indifferentem: nec teneatur piaculum impedire, cum regimen conscientiæ eorum ad eum non spectet.

DVBIVM CXXIX.

An qui in die ieiunij licet cœnat, possit invitare amicum ad canandum secum sciat alibi cœnatur?

⁵⁵⁵ **M**inime potest. Quia nemini est licitum incitare alium ad id, quod sine peccato geri non valet. Sic Sylvi. 2. 2. qu. 47. art. 1. queſt. vii. vnic. 40. 1. concl. Trull. l. 3. Dec. log. ap. 2. dub. 5. m. 10. Fagundez præcep. 4. libr. 1. cas. 10. num. 12. Vafquez e ſcandal. art. 3. 1. Lessi. 1. 4. c. 2. dub. 3. n. 20. Bonac. de pr. Eccl. vlt. q. 1. pun. 3. num. 9.

Potest equidem. Quia amicus non petit abfolue id ab amico, sed ſuppoſito, quod cum ⁵⁵⁶ ^{Poteſt quia.} Non potest alio ſit cœnaturus: vnde eius criminis non cooperatur, nec ad peccandum inducit, quod ille iam patrare decreuerat. Ita Angl. q. 7. de ieiun. Nauar. summ. cap. 21. num. 16. Caetan. 2. 2. qu. 147. art. 1. Azor. l. 7. cap. 10. q. 12. Ledefm. 2. p. 4. qu. 7. art. 2. Pett. Ledefm. tr. 27. c. 1. diffic. 4. post 6. vnl. Saverb. ieiunium. n. 15. Diana part. 1. tr. 9. ref. 1. 8. Villalob. tr. 13. diffic. 3. n. 2. Regin. 1. 4. n. 19. Valent. tom. 3. d. 9. q. 2. pun. 3. 30. Manu. c. 23. con. 5.

Profecto quando amicus tuus paratus fuerit violare ieiunium, non delinques eum ad ⁵⁵⁷ ^{Profecto.} ⁵⁵⁸ ^{Probabilitas.} cœnam invitans; quemadmodum liber a culpa hoc mihi potest quis a parato vibrario vſuram postulare. Vnde hanc sententiam probabilem esse iudico.

DVBIVM CXXX.

An possit quis amicum ad cœnam invitare, ad canandum alibi non paratum?

⁵⁵⁹ **N**on potest. Quia vere id effet amicum ad peccandum inducere. Sic Azor. l. 7. c. 20. Non potest. queſt. 12. Lublin. verb. ieiunium, num. 11. Bonac. de pr. Eccl. leſt. 2. ultim. queſt. 1. prim. puncto tertio, numero nono, Reginald. libr. quart. numer. 195. Lessi. libr. quart. capit. se und. dub. tert. numer. 10. Fagundez præcep. 4. libr. prim. cap. 10. numer. 12.

Potest equidem. Quia invitatio consueta, & communis, quæ fit ad exercendam vibranitatem, haec est de se efficax ad inducendum ⁵⁶⁰ ^{Potest qui dem.} amicum, vt cum eff. eis cœnet, cum eiusmodi invitationes etiam extra ieiunij instantiam acceptari non soleant. Ita Angles q. 7. de ieiun. diffic. 4. concl. 2. Ortiz. sum. 6. 19. trac. 2. numer. 10. Pasqualig. decif. 37. n. 4. Trull. l. 3. Decal. cap. 2. dub. 5. m. 10. Filliuc. tr. 27. p. 2. n. 94. Leand. tra. 5. d. 9. qu. 2. 3.

128 Theologiæ Moralis Lib. X L V.

561
Hoc puto etiam si probabiliter credas, am. cum acceptaturum, non est invitare ad sumendum tantum cibi quantitatem, ut ieiunium violetur; sed ad mensa communicationem, in qua bene poterit invitatus solummodo absumere illam cibi quantitatem, quæ portionem in refectucula permisam non excedat. Vnde invitans ad cœnam ad delinquendum non inducit. Præsumendum est enim ille, curam propriæ conscientie habere, licet præter invitantis intentionem fortasse delinquit.

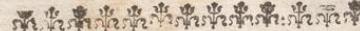
DVBIVM CXXXI.

An medici absque causa in die ieiunij carnes aliqui edendi concedentes sint duplice piaculo constricti?

562
Duplex patravit pia culam.
Sunt constricti duplice peccato. Quia duplex violant in specie præceptum, unum ieiunandi, alterum à carnibus abstinendi. Sic Chilin. v. ieiunium. n. 8. Pasqual. decif. 378. n. 2. Sanchez l. 1. summa. c. 1. 42. § 5. Sancius in sef. d. 1. n. 16. Leander tr. 5. d. 9. qu. 26. citans Petrus Gr. nados, Ochagaviam, Bonacinam, & Ludovicum de Sanct. Iuan. & alij, quos refert idem Leander part. 1. tral. 5. dub. 8. § 8. question. 1.

563
Non sunt.
 Non sunt dupli peccato constricti, sed unico. Quia solummodo sunt temperantie violatores. Ita Trull. l. 3. Dec. c. 2. d. 2. n. 14. Montes. 1. 2. q. 7. 3. a. 1. d. 5. quæsiunc. 4. Filluc. tral. 7. numer. 90.

564
Priore eligo sententiam. Atamen primam mihi eligentiam, dam duxi; quia solidiori fundamine instituitur.

CAPVT XIX.

Circa dispensationem in ieiunij præcepto.

DVBIVM CXXXII.

An peccaret Summus Pontifex, si absque rationabilis causa cum aliquo in lege ieiunij dispensaret?

565
Nonnulla suppono.

SVPO NO ex sectione. 1. Pontificem posse in lege ieiunij dispensare, vel eam tollere, etiam si ab Apostolis, vel Concilio Generali sit præscripta. Quia supra omnem humanam legem exercit potestatem. Hec autem dispensatio valida omnino est, etiam si absque iusta causa facta fuerit. Quia ad valorem dispensationis sufficit voluntas legislatoris, à quo tanquam à causa efficienti lex penderit. In humaq; namque legibus exigunt rationabilis causa, ut dispensatio sit hone-

sta, non ut simpliciter sit valida. Profectò pectaret Summus Pontifex si legem ieiunij generatim abrogaret. Quia cum ieiunium ad id sit ad salutem utile communem, haud posset sine boni communis præiudicio abrogari, unde ad id iusta causa dari non posset. Scio tamen posse sine piaculo aliqua abrogari ieiunia etiam Quadragesimæ. Quia ad hoc posset rationabilem cauam invenire. Quæferim autem, num Pontifex delinqueret, si absque rationabili causa cum aliquo in lege ieiunij dispensaret?

566
Non delinq.
 Minimè delinqueret. Quia dispensatio priuata vnius vel alterius nullum infert præiudicium. Ergo etiam absque cauâ data valida erit. Antecedens pater. Non enim infert præiudicium ei, cui conceitur; licet enim bono abstinentiæ priuatur, hæc autem priuatio illi præiudicialis non est: quia solum dicit negationem maioris boni, quod à dispensatione non tollitur, cum adhuc à dispensato obtineri, ieiunando, potest. Nec infert præiudicium alteri particulari; nam quod Petrus non ieiunet, nihil Antonio præjudicat. Nec bono communicativa est circa priuatas actiones, quæ priuatum exercentur: & quia lex ieiunij non est lata pro communi bono, sed pro particulari vnius cuiusvis utilitate. Sic Palqual. decif. 402. n. 2. Gloss. Relegati. ff. de panis. Ut lex positiva non liget, est in Principe pro ratione voluntas. Salas de legibus. tral. 14. d. 20. sef. 4. num. 37. citat pro hac parte Felinum, Decium, Nanarum, Couaruuum, & alios. Sanchez vero de marr. hbr. oſtau. dub. 18. num. secund. refert Hosiensem, Angelum, Rofellam, Syluestrum, Armillam.

567
Delinq.
ret quidem,
 Delinqueret planè. Quia, (vt ait D. Thom. 1. 2. qu. 97. art. 4.) dispensatio sine cauâ, est impudens, temerarius, & infidelis potestatis usus. Est (ait D. Bernard. lib. 3. de consider.) dissipatio quadam, & violatio iuri naturali: siquidem facit, ut sine cauâ pars non confonatur toti. Est offendit æqualitatis, quam iustitia erga omnes servari postulat cap. iustum est. disf. 9. Est denique actus rationi dissonus, & offendit aniam subditus exhibens. Peccaminosus igitur est. Ita Medin. Cod. de ieiun. q. 1. Angl. q. 5. de ieiun. diff. c. 2. concl. 2. Sotus de inf. q. 7. ar. 3. dub. 2. Salas citatus sef. 5. nu. 50. Victoria in sef. d. 1. de potef. Pap. 2. num. 14. Sanchez libr. 5. Consil. c. 1. dub. 5. num. 5. & 9. Sancius in sef. d. 5. Mol. fel. tral. 10. cap. 4. num. 15. Reginald. l. 4. n. 226. Diana part. 10. tral. 16. resolut. 77. citans Leandrum.

568
Hoc probat.
bilis esse
non inuenire. Nam (vt Sancius ait) dispensatio in ieiunio absque cauâ est in primis præiudicialis ei, cui conceditur, cum priuatur non ieiunando exercitio virtutis abstinentiæ, ieiunij merito, & pro peccatis satisfactione: & dato, quod dispensatus adhuc ieiunaret, id pro libito gereret, non præcepti exigentia, vnde tantum meritorum non obtineret. Deinde præiudicium infert cæteris, qui ieiunant; nam cum videant, alios sine causa à ieiunio eximi, iure offenduntur, & ad idem gerendum anfam arripiunt, vt ait Trident. sef. 2. cap. 5. & 18. Denique est bono communis inferens præiudicium, Quia

Sectio II. Dubia, De Præcepto IV. 129

Qui lex ieiunij indicta est ob commune bonum, sicut & alias leges, c. p. Erit autem lex, diff. 4. Ergo eius dispensatio sine causa bona communis praesudicitatis erit. Omnis igitur ex capite illicita. Scio equidem, pluribus placere Doctoribus, & meo Sancio aliquando placuisse, hoc peccatum columnmodo tuo ex genere esse veniale, si scandalum graue non sequeretur: quod probabile puto; at plus mihi placet quod post rem melius considerata, Sancius affirmat l. 5. Conf. l. c. 1. d. 5. n. 6. probabilius suo ex genere esse mortale, & tantum exculari posse ex materia paruitate, quando scilicet lex, in qua dispensatur, magni non esset momentum.

DVBIVM CXXXIII.

*An Parochus possit praesente Episcopo
iusta ex causa, in ieiunio
cum aliquibus dis-
pensare?*

¹⁵⁹ *Quintus* **E**xistim certum omnino esse (quidquid
Angelus, ieiunium, num. 20. Tabiena, num.
15. & alijs in contrarium affirmant posse Paro-
chum, abiente Episcopo, iusta de causa in ie-
junio lege cum aliquibus dispensare. Alijs enim
non est fidelibus sufficiente prouisum, si ab-
fente Episcopo, aut eius Vicario, non adesset
qui in ieiunio posset cum eis, vigente necessi-
tate, dispensare. Requiero autem, num p[re]sente
etiam Episcopo, et Parochus possit?

⁵⁷⁰ Non potest. Quia solum ex constitutidine
huiusmodi potestas Parochio ad licitur, ipse
enim iure solum iurisdictionem habet spiri-
tualem. At ex constitutidine huiusmodi pot-
estatem dispensandi in ieiunio non habet, nisi
quando Episcopus facile adiri non potest. Er-
go Sic Fagund, prsc. 4.c.9.m.2. Graff. p.1. decif. l.
2.c.37.v.17. Ledefm. summ. tr. 27. c.2.d.3. Gabr.
in 4. dif. 16.q.3.a.1. notab. 5. Angl. q. 5. de ieiuni.
dif. 4. Manu. p.1. summ. c.2.4.n.4. Vega. p.1. sum.
cap. 14. ca. 6. & alij.

151 cap.14.ca n. 16. &c alij.
Ponit quidem. Quia probabile est, hanc
iustificationem consuetudine introductam pen-
nes Parochum esse etiam praesente, & consen-
tiente Episcopo. Ita Pa's qualig. decis. 38. m. 3.
& 4. Ortiz summ. c. 19 pr. e. 2. n. 16. Villalob p. 1:
summ. tr. 2. diffic. 4.n. 21. Trul. De. al. l. 3. cap. 2.
d. 7. n. 8. Sancius in select. d. 5. 4. n. 16. Molfet. p.
1. summ. tr. 10. c. 4. n. 5. Suar. de legibus. 1. 6. c. 1. 4.
fine. Sanch. 1. 8 de matr. d. 9. n. 27. Valent. tom. 3.
d. 9. 9. 1. punct. 2.
152 Ego

¹⁷² Ego autem existimo probabilius esse, hanc
Azorius sententiam solum habere locum, quando Epis-
copus facile aditi non potest. Nam si facile
potest adiri, nequith Parochus tuto hac in re
dispensare. Et hoc est (inquit Azorius tom. I. l. 7.
e. 8. q. 3.) quod vsu receptum est, ut Parochus
dispenseret, quando Episcopus facile aditi non
potest. Addiderim, non solum Parochos, sed &
eorum vices gerentes posse, si facile non va-
leat Episcopus adiri, in ieiunio dispensare.
Quia nisi alias a Parochis prohibeantur, Vi-
carij eorum Parochiales possunt actus exerce-
re, meo Sancio monente.

D V B I V M C X X X I V .

*An insta interueniente causa , Confessarius
posset in ieiunio dispensare, si Epis. opus,
& Parochus hanc valent faci-
le adiri?*

Potest quidem. Quia Confessarius Aposto- 573
lica electus auctoritate vices Curati exerit. Potest qui-
Sic Rosel. v. Jejunium, n. 6. Palati. in 4. dist. 15. aem.
d. 8. o*it* 4. concl.

Minime potest. Quia dispensare in ieiunio
est iuri sujectionis exteriorior actus, quam con- Non potest,
fessarius minime habet. Ita Eugundez pr. l. 1.,
c. 9. n. 3. Bonac. de prac. c. 1. d. vlt. q. 1. dub. v. lim-
num. 8. Sanchez l. 5. Consil. cap. 1. n. 5. n. 2. 8.
C. 19. Azor. libr. 7. cap. q. 4. 4. Trull. nich.
l. b. De disciplina. cap. 1. d. 1. l. 1.

*lib. 3. De alog. cap. 2. dub. 7. m.m. i. 8. Pal qual gus
decis. 38.*

Etiamsi Episcopus aut Parochus adie facile
non valeant indubitatum mihi , non posse lae*ajere*
Confessionem in iejunio dispensare. Quia
quamvis sic Apostolica electus autoritate, ca-
ret externa iuridictione , quia ad huiusmodi
dispensationis valorem est necessaria. Pote-
rit tamen declarare , an ea cedula sit iusta, ac suffi-
ciens ad iejunandum.

DUBIUM CXXXV.

*An Abbatissa possit in Monialium ieiunio
dispensare?*

C^{on}seruitum est Regularium Superiores posse in 576
ciejunio Ecclesiastico suorum subtiliorum Cetera pre-
dispensare. At as enim nequirent suis subtilitis, mitto:
circa quos habent spiritualem iurisdictionem,
in necessariis providere Cetero id concessit Eu-
genius IV. D. Hieronymi Fratribus: cito tamen
hoc priuilegium non concedere nouam Pra-
latis iurisdictionem, sed esse iurisdictionis,
quam habent declarationem: item est certum,
Superiorum localium Vicarios posse in ab-
fentia illorum, eandem dispensationem gere-
re. Quia tunc eandem continent autoritatem.
At iusta causa requiritur, non solum ut licet,
sed etiam ut validè huiusmodi gerant dispensa-
tionem. Quaesierim vero, non Abbatissæ, &
alii Monialium Superiores possint in earum
acionis dispensare?

Possunt quidem. Quia in Moniales subdiaconas ex Praesertim commissione habent aliquam claustrum, ut eas dignae gubernent, corrigan, puniant; & vt vota quedam irritet: Ergo ut cum eis in ieiunio dispensem, & quemdam Ecclesiasticis legibus, si causa vigeat, Sic Henriquez l. 6. c. 2. m. 3.

Minimè possunt. Quia feminæ sunt spiri- 578
tualis iurisdictionis, quæ ad id gerendum re- No possunt.
quiritur, incapaces. Ita Sanchez libr. 6. De al.
c. 1. num. 14. Sancius in selec. d. 5. 4. n. 37. Palqu.
decis. 39.1. Lezana verb. ab artifa. num. 14. Por-
tel. q. Regul. verb. Abbatisa. num. 3. Barthol. de
ire Eccles. cap. 45. num. 39. Tambur. de ire ab-
bat. d. 32. q. 10.

577

SCOTTAP

130 Theologiæ Moralis Lib. XLV.

579
Resolutio
Auditoris.

Ego quidem propter doctissimi P. mei Henriquez authoritatem definire non audeo, pri-
man sententiam improbabilem omnino esse:
attamen eius venia dixerim probabiliorem
admodum esse secundam. Nam si ad dispensa-
fandum spiritualis iurisdictionis requiritur, quo-
nāmodo fecim⁹ huius iurisdictionis incapaces
poterūt dispēcere. Nec enim intelligo quonā-
modo aliquis ille Claustrum vobis valeat à Pre-
latis incapacitatem communicari. Quanvis verò
dispensare non possit Abbatissa, poterit tamen
declarare, quandonam Moniales obligentur,
vel non obligentur ad ieiunij observationem.
Quia ad Abbatisam attinet Monialium direc-
tio, unde debet habere sufficientem faculta-
tem ad huiusmodi minus obeundum, qua-
ceret, si saltem declarare nequiret, prudenti
via consilio, quandonam subditas ad ieiuni-
um tenerentur, quandonam ab eius legeli-
bera existerent. Et quidem ad id saltem fuit
concessum priuilegium à Paulo III. Abbatissæ
S. Claræ, cuius meminim Manuel. coll. et. Bul-
lar. & Portel. ubi supra.

Existimo non semper teneri, cum dispen-
satio gratia sit. Attamen in dupisci casu non po-
test sine gravi piaculo petenti subditu dispensatio
semper existere. Non teni-
sationem abnegarescilit, quando cauſa non finita.
ieiunandi est ita evidens, & certa, vt de se ie-
junij obligationem soluat, tunc tenerit superior
non quidem (h in rigore loquar) dispensatio
sed declarare pro exteriori apparentia ad
tollendas murmuraciones, seu pravae indicia,
minimè obligare ieiunium; & quando in per-
tente ex iusta causa dispensationem, adeo pe-
riulam violandi ieiunium: tunc namque Prelatus
saltem ex charitate tenerit dispensationem impetrare, vt Pasqualius num. 5,
aduertit.

DVBIVM CXXXVII.

Vitetur quis dispensatione in ieiunio,
quam Superior illuc, sed
validè impetrat: de-
linquere?

DVBIVM CXXXVI.

An prelatus teneatur dispensare in ie-
junio toties quoties ex causa iusta à
subdito dispensatio pe-
titur?

580
Tenetur
quidem.

Tenetur quidem. Quia quando id subdi-
tus perit, & dubia, & incerta cauſa vide-
tur, si soluit Prelatus, nulli sese peccati pér-
iculo obicit, cum potesta e sua dispensando
vtatur. Si autem subditum lege ieiunij non
soluit in causa dubia, & incerta, sed rem subdi-
ti arbitrio relinquit, vel absolute dispensatio-
nem abnegat, subditum périculo peccati, &
erroris exposuit. Tenetur ergo toties dispensa-
re, quoties à subdito ex rationabili causa, qua-
lis erit, quando super dubium, dispensatio po-
stulatur. Sic Rosel. ver. Dispensatio. n. 4. Syluest.
q. 1. Armill. n. 14. S. 2. 2. fatu. Cum subdit causa
dispensandi, videatur peccare Prelatus, qui po-
test, si non dispenset. Sancius in select. d. 43. n. num.
8. Anton. Cardin. Rebuff. & alij, quos ci-
tat Sanchez libr. 3. de matrimon. dub. 10. num.
3. & 26.

581
Non tene-
tur.

Non tenetur. Quia ad id nec praeceptum
positiuim, nec naturale obligat, ne calidu ali-
quod vrgere videatur. Et quia in iure dispensa-
tio gratia vocatur cap. Licer, can. de electione,
in 6. & etiam indulgentiam, ac misericordiam
appellari probat Caput 1. de flaru Monachor.
& Caput Postulati. de Cler. excomm. ministrante.
At gratia, indulgentia, & misericordia potest
quidem semper petenti impendi, sed debita
quidem non semper est: Ergo non tenetur
Prelatus toties dispensare, quoties subditus
ex rationabili causa postulat. Ita Sanchez li. 3.
de matrimon. d. 10. num. 3. & 26. citans Archidia-
conum, Turrecrematam, Dominicum, Fran-
conum, Decium, Felinum, & alios. Salas de legib.
d. 20. sect. 7. n. 70. Suan. ibi. l. 6. c. 18. num. 22. Ca-
stro Palao part. 1. truct. 3. d. 6. punct. 8. §. 2. num. 9.
Pasqual. decisi. 397. Basil. Legion. l. 8. de matrimon.
cap. 14. num. 9.

D Elinquit, & graniter. Quia Superior dis-
pensando in lege propria sine cauſa le-
thaliter delinquit: ergo & subditus delinquit graniter.
graniter iniqua vtens dispensatione. Sic Peter
de Ledesma. part. prim. summ. de matrim. cap. 1.
27. difficult. prim. post quart. conclusion. &
alij citati à Pasquali quo decisione. 392. num-
ero primo.

Nec leuiter delinquit. Quia per dispen-
sationem verè est ablata ieiunij lex: ergo dis-
pensatus nec venialiter in eius omissione de delin-
linquet. Ita Basili. Legion. libr. octau. de matrim.
cap. 1. numer. quint. Palao part. prim. d. 6. num.
octau. Paragraph. prim. numer. octau. Sylvester
verb. Dispensatio. question. tertii. numer. quint. Au-
gel. numer. tertii. Valquez 1. 2. disp. 178. capit. 4.
Suar. de legibus. libr. 9. cap. 19. numer. 14. S. las
iki. dub. 20. section. 6. numer. 6. Diana part. prim.
tract. 10. resolut. 35. Vinald. & alij, quos citat, &
sequitur Pasqual. ubi supra.

Scio plures Doctores defendere, dispen-
sum venialiter delinquere illi harentes fun-
damini: quia Superior dispensando lethaliter opin-
peccat: ergo subditus quamvis dispensatus
peccabit venialiter vtens tali dispensatione.
Sic Nauat. prelud. 9. numer. 14. Amic. tom.
quint. dub. 6. section. 7. num. 109. & alij, quos
citat, ac sequitur Leander tractat. quint. dub.
10. question. 26. Attamen si per dispensatio-
nem absolute lex ieiunij est sublata, non vi-
deo, vnde nam leuis illa culpa possit ortum
habere, cum actio omitendi ieiunium nec
leuiter legi, que iam respectu dispensatio
non viget opponitur. Porro si dispensatio
invalida esset, qui illa vteretur lethaliter
peccaret, nisi bona fide, veram illam esse
existimaret. Quia dispensatio invalida non to-
lit legis obligationem.

DVBIVM

Sectio II. Dubia, De Precepto IV. 131

D V B I V M CXXXVIII.

Lex ieiunij tibi specialem ad obseruationem difficultatem ingerit: habes ne sufficiemt causam, ut dispensationem obtineas?

³⁸⁶ **N**on habes. Quia cum difficultates huiusmodi affidit molestan, & persisten-
tia in operando vincantur: debes fortiter di-
micare, & affectum ad epulonimla abstinen-
tiam vincere: alias enim multi ob difficultatis
apprehensionem passim ad dispensationis gratia-
tiam accuterent. Sic Lud. de S. Iua. q. de ieiun.
a.6. diff. 2.d.3. concil. 2.

Habes quidem. Quia ut dispensatio in lege
locum habeat, ex causa rationabilis, sufficit,
quod legis obseruario consueto onerosior eva-
dat. Ergo si ieiunij lex tibi est onerosior valde,
quam ceteris, sufficiemt habere causam, ut
dispensationem obtineas. Ita Pasqu. decif. 408.
Sanchez l.5. Consil. c. 1. d. 6. n. 2. Ortiz. sum. c. 19.
prac. 1. n. 1. Medina C. de ieiun. q. 9. Sà verb. iei-
niuum. n. 10. fatus: *Dispensandi causa iusta est
magna in ieiunando difficultas.*

³⁸⁷ Crediderim non adesse sufficientem ad dif-
ficultas penitendum causam, si difficultas illa ex vitiola
confactuline gulositatis pronemire censeatur:
qua quidem difficultas ipso est ieiunandi actu
repellenda. Secus dixerim, si præfata ex gulo-
sitate repugnari, & cedat aliqua ex naturali
conditione, seu nimio calore, (vnde edendi pro-
cedit affectio), debilitas, ex qua quis ita affligi-
tur, ut dubium subeat, num ieiunare teneatur:
tunc iudicote posse iuste dispensationem pe-
tere, eaque vti.

D V B I V M CXXXIX.

*Potestne quis dispensare in lege ieiunij à se,
vel à Superiori instituta?*

³⁸⁸ **M**inime potest. Quia nemo potest in se-
ipsum iurisdictionem exercere: dispen-
sare enim in ieiunio spiritualem pertinet ad
iurisdictionem. Sic fanet. Suar. tom. 2. de Relig.
l.6. cap. 11. docens, id solum Summo Pontifici,
non aliis Superioribus esse concedendum. De
dispensatione autem ieiunij à Superiori impo-
siti. Sic Paludan. in 4. diff. 38. q. 4. 4.4. Miranda
tom. 2. summ. q. 3. 1. 3. Hieronym. Rodriguez in
comp. q. Regul. resol. 12. num. 39. Manuel. tom. 1.
q. Regul. q. 45. art. ultim. Azor. par. 1. l. 5. c. 5. q. 6.
& alii.

³⁸⁹ **qui** Poteft equidem. Quia legislator habet po-
tentiam relaxandi legem propriam vt potè ab
eius voluntate pendente, ut suppono: ergo
figur illam potest tollere ad libitum respectu
aliorum, ita in ordine ad seipsum. Si vero de
dispensatione circa legem ieiunij à Superiori
lega loquamus, idem dicendum. Quia alias po-
tentes cum aliis dispenfare dererioris effet
conditionis, quam ceteri cum quibus dispen-
sat. Ita in casu primo Pasqu. citans. Suar. l. 6. de
legibus. cap. 12. num. 11. id esse extra controuer-

siam affirmans Caetan. 2.2 qu. 6. art. 5. Cordu.
l. 5. q. 31. Bonac. de legibus. d. 1. q. 2. punct. 1. n. 9.
Filliuc. in 20. n. 295. De secundo autem ita Syl-
vestr. v. Lex. q. 14. Sotus in 4. diff. 18. qu. 1. art. 3.
Sanchez l.8. de matr. d. 5. m. 8. Salas de legibus.
d. 20. sect. 12. n. 105. Palao p. 1. d. 1. pun. 7. §. 1. n. 2.
Villalobos tract. 2.3. diff. 4. num. 2. Diana p. 1.
tract. 9. resol. 15. Basil. lib. 8. de matrimon. cap. 4.
numer. 9.

Idem in casu vtroque afferendum existimo. ⁵⁹¹
Nam licet iurisdictionem in ordine ad infinitus
actus non valeat quis circa seipsum exercere,
potest tamen in ordine ad actus legales, vt op-
timum probat Pasqu. n. 5. & 6. Audi Azorium l.7.
c. 18. q. 6. Si querar, an huiusmodi Prælati, ac Pre-
fetti possint insta ex causa seipso legi ieiuniorum
solvere in his casibus, se quibus possunt alios fibi
subiectos. Respondeo posse. Nam quamvis nemo in
seipsum alioquin iurisdictione vti queat, in hoc ra-
men vti potest: quia fibi permittitur, ne sit deter-
rioris conditionis, quam ali. Sie ille fibi contra-
rius, nisi differentiam aliquam ingenias inter
voti dispensationem, de qua loquitur loco pro
priori sententia citato, & inter dispensationem
ieiunij, de qua in praesenti. Addiderim, non so-
lum posse secum dispensare eum, qui cum alii
in lege ieiunij dispensare queat: verum & pos-
se alii iurisdictionem committere, vt secum
dispensent, vti docet Sanchez l.8 de matr. d. 3.
n. 1. & sum. lib. 4. c. 37. num. 41. Nam si potest
dispensare secum à fortiori poterit aitri sub-
ditu suam iurisdictionem committere, vt se-
cum valeat dispensare. A Palao accepi.

D V B I V M CXL.

*An ieiunia à Pontifice vel à iure communice-
dicta pro certius diebus possint ab Episcopis
in alios dies ex rationabili causa
transferri?*

Transferri non possunt. Quia ea, quæ sunt
à Superiori determinata non relinquuntur ⁵⁹²
in inferiori dispositioni. Unde quæ iuri Ca- ^{Transferred}
nonici sunt Episcoporum dispositioni non
sunt relinquenda. Sic Bonac. d. ult. de prac. Ecol.
q. 1. punct. ultim. num. 18.

Possunt quidem. Quia id ex praxi constat, ⁵⁹³
& ex iure Canonico colligitur cap. Confiliis, ^{Possunt}
de obseruat. ieiun. Vbi ieiunum incidens in ^{quidem}
Dominicam refertur in Sabbathum: vnde quam-
vis ea, quæ sunt à Superiori determinata dis-
positioni inferioris absolute non relinquuntur:
et idem quæ sunt Canonici iuri non relin-
quuntur absolute Episcoporum dispositioni:
committuntur tamen ipsis eorum exercitio, vt
colligitur ex cap. citato, id est que quando pru-
denter id exigit, instante causa, possunt quod
celebrerunt vna die ieiunium, quod altera fne-
rat celebrandum. Ita Innocent. Rubr. de obseru.
ieiun. Caet. sum. v. lemmatum, c. 4. Armil. num. 6.
Nauar. sum. c. 21. n. 11. Sà num. 5. Trullench. lib. 3.
Decal. cap. 2. dub. 7. num. 21. Azor. lib. 7. cap. 18.
quest. 5 Fagundez præcept. 4. libr. prim. c. 9. num. 4.
Sanchez lib. 5. Consil. cap. 1. dub. 5. num. 27. alios
afferens Pasqualig. decision. 197. citans
Sylviuum, Laymanum, Angles, Gordonum,
& alios.

Certum

SCOBAP

of Mer.

VI. VII.

ETIV

G

132 Theologiæ Moralis. Lib. XLV.

594
Cerum hoc
mibi.

Certum mihi posse Episcopos ieunia ab Ecclesia praescripta ob iustum causam de die in diem transferre, more Ecclesiae. Sic enim Ecclesia vbi si festum accidit feria secunda, vigilia huius festi ieunetur in Sabbato, non in Dominica iuxta cap. 1. de obseru. ieun., ita ratione si vigilia alicuius Diui in festo solemni accidat, propter eius venerationem potest pridie illius diei ieunium Episcopi autoritate haberi. Exempli gratia, apud Gallos in locis vbi S. Quintini eriguntur Templa, quod festum tota in Gallia est celeberrimum, vigilia Omnis Sanctorum Episcopi loci autoritate ieunatur die antecedenti, qui festum Diui in vigilia Omnis Sanctorum colitur. Addiderim, ieunia voto suscepimus, vel Confessarij iussu iniuncta posse similiter ex causa transferri à Superiori, vel ab alio legitimam autoritatem ad id exerente.

D V B I V M C X L I .

An legitima causa subsit, ut possit Episcopus ieunium D. Matthiae incidentis in aliquem diem ex duobus ultimis Bacchanalium in aliud transferre?

595
Questionis
statu.

Dixi Dub. 149. posse Episcopum ieunia à Pontifice vel à iure communis praescripta transferre in aliud diem rationabiliter ex causa. Quotiescum itaque, num ad translationem huminorum adhuc causa sufficiens cum vigili D. Matthiae incidenti in uno, vel altero die ex duabus ultimis Bacchanalium nempe in secunda, aut tertia feria?

Non sibi ⁵⁹⁶ que cauta ex cogitari potest pro sententia contraria à Summis Pontificibus facta praeuisca, & ceterum huius ieunij translationem non instituerunt, quemadmodum gesserunt in aliis. Ergo non ob aliam rationem, nisi quia ad id sufficientem causam non inuenire, sicut ad transl-

lationem Vigilie S. Ioannis incidentis in festum Corporis Christi inuenient, deoque ad feriam quartam eā translatae Sic Diana p. 10. tr. 16. refol. 7. Leand. tr. El. 5. d. 10 q. 42. assertio Eminentiss. Cardinalem de Lugo id aliquando affirmasse.

Causa subest legitima. Quia ex Bacchanalium dierum abusu, ex nimia epulorum licet. Subej. pl. 597 experientia constat ab innumeris ieunij ne legem violati. Legitima igitur causa erit ad ieunij translationem, tot peccata vitare. I. a. Pal. qual. decif. 180. n. 2. fau. Laym. l. 4. ar. 8. c. 3. n. 9. & Diana p. 3. tr. 6. refol. 6. Fatur enim ille: Forfasse aliquis respondere poterit, se Vigilia S. Matthei incident in friam secundam, vel tertiam Quintagesimam, iustum fore causam, ut Episcopus tale ieunium in precedens Sabatum transferret. Hic autem. Forsan sententia Laymani alii cui probabilitas videbitur.

Ego quidem Pasqualigni sententiam probabilem esse crediderim, quam mordicus temerario. Licet enim Leander assertat, à saeculo auditum non esse, vigilæ ieunium translatum fuisse in aliud diem ab aliquo Episcopo: ego pasqualius testis vidi vigilæ A. postolorum Petri & Pauli ieunium incidentis in die, qui tauri erant agitandi, in diem precedentem ab Archiepiscopo Burgensis fuisse translatum, ne violatione ieunij anla exhiberetur. Imo ob eandam rationem non semel vidi D. Matthiae ieunium fuisse translatum. Instat Leander causam, que ad transferendum D. Matthiae ieunium assignatur, rationabilem non videri. Nam alias etiam posset in aliud diem transfiguri quolibet ieunium incidentis in diem quemcumque festum: cum etiam multa committantur peccata in ieunis in festo incidentibus. Miror virum eruditum, & expertum differentiam aufugere inter ieunium incidentis in aliquo Bacchanalium die, & in quolibet totius anni festo. Nam in Bacchanalium diebus insolentior viget ad gulam affectus ex prava, fateor, hominum consuetudine, unde facilius ieunij iura violantur.

LIBER